

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

2. československý jízdní pluk „Sibiřský“

Jaroslav Karas

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Moderní dějiny

Diplomová práce

2. československý jízdní pluk „Sibiřský“

Jaroslav Karas

Vedoucí práce:

Mgr. Tomáš Jakl

Vojenský historický ústav Armády České republiky Praha

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Plzni, červen 2013

.....

Na tomto místě bych chtěl vyjádřit svůj dík lidem, kteří mi byli oporou při psaní mé diplomové práce. V první řadě, bych rád poděkoval vedoucímu mé práce panu Mgr. Tomášovi Jaklovi za důsledné vedení mé diplomové práce, jeho nedocenitelné rady a značnou trpělivost. Panu Jiřímu Charfreitagovi DiS. děkuji za poskytnutí technické pomoci, osobní sbírky a digitalizaci důležitých dokumentů. V neposlední řadě děkuji, Andreje Langové a Mgr. Jiřímu Křížovi za korekci textu. Taktéž bych rád poděkoval sestřám a bratrům z Klubu přátel pplk. Karla Vašátky a Československé obce legionářské za nekonečnou morální pomoc a pochopení.

OBSAH

1 ÚVOD.....	1
2 ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE V RUSKU	4
3 VZNIK A VÝVOJ ČESKOSLOVENSKÉHO JEZDECTVA V RÁMCI ČESKOSLOVENSKÝCH LEGÍÍ V RUSKU.....	13
4 PŘEHLED LITERATURY A PRAMENŮ.....	17
5 TERMINOLOGIE PROBLEMATIKY.....	19
6 VÝVOJ PLUKU.....	21
6.1 1. československý jízdní division	21
6.2 1. československý jízdní division východního vladivostockého oddílu	23
6.3 Čeljabinská záložní eskadrona.....	27
6.4 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“	27
7 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA PLUKU	57
8 KAŽDODENNOST ČESKOSLOVENSKÝCH. KAVALERISTŮ NA SIBIŘI	59
9 STEJNOKROJE A SYMBOLIKA PLUKU	62
9.1 Stejnokroje a jejich insignie	62
9.2 Prapory	66

15.2	Jmenný seznam zemřelých 71. mechanizovaného praporu „Sibiřského“	111
16	ZÁVĚR	112
17	POUŽITÉ ZDROJE	115
17.1	Prameny	115
17.2	Periodika	116
17.3	Literatura	116
17.4	Elektronické zdroje	119
18	RESUMÉ	122
19	PŘÍLOHY	124
19.1	Fotografie	124
19.2	Sbírkové předměty a předpisy praporů	133
19.3	Schémata a situační mapy	140

1 ÚVOD

Od vypuknutí 1. světové války uplyne v příštím roce 100 let. I když se to může zdát jako dlouhá doba pro kvalitní zdokumentování historie 1. československého odboje, tak je stále co doplňovat a vystává stále mnoho otázek k jednotlivým kapitolám této československé historie. I přes velkou snahu první československé republiky problematiku 1. odboje co nejpečlivěji zaznamenat, nestalo se tak v plné míře. Bylo to hlavně dáno přerušením demokratické tradice státu v letech 1938 – 1945 a 1948 – 1989, kdy byly legie jako národní odboj pro tehdejší režimy nežádoucí.

V letech 1918 – 1938 a 1945 – 1948 byly publikovány historie všech pluků Československých legií v Rusku, kromě jediného - 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“. Diplomová práce si klade za cíl vyplnit vzniklou mezeru a sepsat historii tohoto jízdního útvaru a zhodnotit jeho úlohu v rámci Československého vojska na Rusi.

Celá práce je členěna do navzájem souvisejících kapitol, tak aby vznikl logický a přehledný rámec vývoje, organizace a činnosti 2. jízdního pluku. Prvních pět kapitol je obecných, které mají uvést do komplikovaného prostředí československých kavaleristů a do problematiky práce. Pro nastínění prostředí, ve kterém se kavaleristé pohybovali, je vytvořena druhá kapitola, která stručně popisuje vývoj Československých legií v Rusku od vzniku České Družiny v roce 1914 až po konec evakuace do vlasti v roce 1920. Následuje ji kapitola, popisující vývoj československé jízdy jako takové v rámci Československých legií v Rusku až do doby vzniku 2. jízdního pluku. Po těchto obecných kapitolách jsou dvě technické, které shrnují a rozebírají pramennou základnu problematiky a přibližují jazykové prostředí problematiky a vysvětlují přejímání termínů z ruského jazyka.

Kapitola šest je stěžejní kapitolou práce. Popisuje historický vývoj 2. jízdního pluku a tělesa, ze kterých se pluk skládal, jeho dislokace, vytváření jednotek v rámci pluku. Na vývoj pluku navazují kapitoly podrobně popisující stěžejní aspekty a události 2. jízdního pluku, které byly v kapitole šest jen nastíněny, a zasloužily si hlubší rozbor. V první řadě je to organizační struktura se schémata, pro zlepšení pochopení konotací mezi jednotlivými subjekty pluku. Následuje ji každodennost československého kavalery, s popisem pracovního a mimo pracovního života československých jezdců na Sibiři. Každá jízdní jednotka na světě má svoje specifika v rámci armády, jedním z takových specifíků je užívání stejnokroje a symbolika, tento aspekt reflektuje kapitola devět „Stejnokroje a symbolika“. Dle bojového nasazení bojových těles většinou hodnotíme i celé těleso, proto je velmi důležitá kapitola deset, zaměřující se na bojové nasazení pluku. Po kapitolách reflektujících vývoj a činnost pluku v Rusku, je v práci přiblížen odsun 2. jízdního pluku z Ruska a jeho začlenění do Branné moci republiky československé v rámci unifikace branné moci v roce 1920.

Doplňující kapitoly problematiky v rámci diplomové práce reflektují tradice pluku od jeho unifikace, až po současnost, kdy na něj navazuje 71. mechanizovaný prapor „Sibiřský“ z Hranic na Moravě. Vzhledem k tomu, že vývoj každého pluku ovlivňuje mimo jiné velitel pluku, práce obsahuje také životopis brigádního generála Jaroslava Červinky, který byl dominující osobností pluku.

Poslední faktografická kapitola - ztráty pluku. Obsahuje medailonky kavalery, kteří padli v řadách 2. jízdního pluku „Sibiřského“ na Sibiři. Z morálního hlediska je v kapitole zmíněn i padlý příslušník 71. mechanizovaného praporu „Sibiřského“.

Práce obsahuje velký počet příloh, kde jsou zveřejněny dobové fotografie, sbírkové předměty, bojové mapy a schémata doplňující bojové nasazení pluku.

Diplomová práce je z většinového podílu vypracována na základě studie primárních pramenů, uložených ve Vojenském ústředním archivu – vojenském historickém archivu a ve Vojenském historickém ústavu Armády České republiky. Přihlédnuto je však i k periodickým publikacím a sekundárním pramenům v podobě legionářské literatury a současné historiografie problematiky.

2 ČESKOSLOVENSKÉ LEGIE V RUSKU¹

Vypuknutí první světové války chápalo mnoho vlastenecky smýšlejících Čechů a Slováků jako příležitost k osamostatnění jejich národa, nebo alespoň vybojování lepšího postavení Českého a Slovenského člověka a kultury v rámci Rakousko – Uherské monarchie. Postupně tak vznikaly československé dobrovolcké jednotky na všech frontách světového konfliktu. První jednotky vznikaly již v létě 1914 na místech, kde měli Češi a Slováci nejpočetnější krajanské kolonie tedy v Srbsku, ve Francii a v Rusku.

O něco horší byla situace v Itálii, kde byla jen malá kolonie a malé povědomí Italů o poměrech v Rakousko – Uherské monarchii. Není proto

¹ Kapitola Československé legie v Rusku byla vypracována na základě studie níže vypsanych, zdrojů.

Za svobodu, Obrázková kronika československého revolučního hnutí na Rusi 1914-1920. Kniha 1-4. Památník odboje, Praha 1925-1929.

R. SAK, Anabáze. Drama československých legionářů v Rusku (1914-1920). H&H, Jinočany 1996.

V. PRÁŠEK, Česká Družina. Čs. legionář, Praha 1934.

F. LANGER, Pamětní kniha 1. střeleckého pluku Jana Husi. Památník odboje, Praha 1920.

JAKL, T. - POLČÁK, Z. - HEJL, A. - ORIÁN, E.: Zborov 1917-2007. Praha, MO ČR - AVIS 2008.

JAKL, T. - FILÍPEK, P. - PANUŠ, B.: Československé legie v Rusku 1914 – 1920 a Československá obec legionářská. Československá obec legionářská, Praha 2011.

T. G. MASARYK, Světová revoluce, za války a ve válce 1914-1918/ vzpomíná a uvažuje T.G. Masaryk. Orbis a Čin, Praha 1925.

N. A. CHODOROVIC, Odbojové hnutí a československé vojsko v Rusku (1914-1917). Garmond, Praha 1928.

V. M. FIC, Čs. legie v Rusku a boj za vznik Československa 194-1918, III.díl, Selhání americké politiky v Rusku a na Sibiři, Wilsonovo rozhodnutí neinterventovat, 3-10.1918. Stilus Press, Brno 2008.

E. BENEŠ, Světová válka a naše revoluce. 1. a 2. díl. Orbis, Praha 1927.

B. TATAROV, Novodobí husité, Československé vojenské jednotky v Rusku (srpen 1914 – duben 1918). Naše vojsko. Havlíčkův Brod 2010. ISBN 978-80-206-1159-8.

Z. ZEMAN, Parvus Helphand - Muž, který financoval Lenina. Paseka, Praha – Litomyšl 1999. ISBN: 80-7185-220-1.

J. KARAS, Československé legie v Itálii, datum citace 11. 8. 2012., URL: <http://www.33pluk.cz/?p=796>

J. KARAS, Těžké začátky čs. zahraničního odboje v Itálii, datum citace 11. 8. 2012., URL:<http://www.karelvasatko.cz/historie-ceskoslovenskych-legii/odborne-clanky/italske-legie/tezke-zacatky-cs-zahranicniho-odboje-v-italii->

P. KUTHAN, Čeští dobrovolníci v srbské armádě v bojích I. světové války, datum citace 11. 8. 2012., URL: <http://www.karelvasatko.cz/historie-ceskoslovenskych-legii/odborne-clanky/srbske-legie/cesti-dobrovolnici-v-srbske-armade-v-bojih-i-svetove-valky>

divu, že po vstupu Itálie do války 23. května 1915 italská vláda internovala všechny rakousko-uherské poddané včetně Čechů a Slováků do internačních táborů. Teprve první Češi a Slováci, kteří přebíhali frontu v průběhu války, pomáhali měnit italské mínění a tím přispívali k tomu, že v září 1917 vznikl první československo-jihoslovenský oddíl Dr. Ljudevita Pivka a posléze v roce 1918 celé československé pluky, brigády, divize a nakonec Československý sbor.

V předválečném období se na území Ruska nacházelo přibližně 100 000 Čechoslováků, kteří do Ruska mířili v duchu slovanofilství, sokolství, či za vidinou lepší práce v průmyslu, obchodu, školství a mnoha dalších odborných zaměření. Českoslovenští krajané také zakládali krajské spolky, které se ve válečných letech staly pilířem stavby československého zahraničního vojska v Rusku. První formací, která díky spolkům v srpnu 1914 vznikla, byla Česká Družina v Kyjevě.

Česká Družina byla formace o přibližné síle praporu, která byla zpočátku určena pro propagaci v obsazených českých a slovenských zemích. Její úloha se však záhy po příchodu na frontu změnila. Štáb ruské 3. armády generála Radko Dmitrijeva využil vyššího vzdělání a jazykové vybavenosti příslušníků Družiny a využil je jako průzkumníky. Nedlouho po svém nasazení si družiníci vydobyli respekt v ruské armádě a byli vyžadováni ve většině formací 3. armády. Ruská imperátorská armáda z počátku války vítězila a rychle postupovala na západ. Družina držela krok s Rusy, a tak se družiníci poprvé a také na dlouhá léta naposledy dostali na budoucí československé území k Bardějovu v dnešní Slovenské republice. Na konci jara 1915 však došlo k průlomům fronty a ruská armáda ustupovala zpět na východ. Družina se tak dostala do oblasti Pinských bažin. V dalším období patnáctého roku dochází

k rozšíření družiny o tzv. novodružiníky, tedy o volyňské Čechy a první dobrovolníky z řad zajatců rakousko-uherské armády.

V březnu 1915 došlo na Moskevském sjezdu k sjednocení českých a slovenských spolků a vznikl tak Svaz československých spolků na Rusi.

V prvním měsíci roku 1916 se z České Družiny stává Československý střelecký pluk, v květnu téhož roku Československá střelecká brigáda se dvěma střeleckými pluky a od dubna 1917 byla brigáda posílena o 3. československý střelecký pluk. I když byla síla československé formace mnohonásobně navýšena, její úloha byla stále průzkumná a její části rozděleny do jednotlivých úseků fronty.

Československé hnutí bylo z politického hlediska autonomní. Tomu se pokusila prostřednictvím J. Düricha ruská vláda zamezit a získat vliv v hnutí. Atmosféru a "poruštění" československého hnutí zachránil až včasný zásah M. R. Štefánika, který byl v té době na misi v Rusku. Československé hnutí bylo autonomní i vůči pařížské Československé národní radě, se kterou se nemohlo sjednotit v cílech československého hnutí. K podřízení došlo až v květnu 1917, kdy v čele hnutí stanula Odbočka Československé národní rady.

V roce 1917 se Rusko dostalo do potíží a po Únorové revoluci abdikoval car Mikuláš II. Na jeho místo přišla prozatímní vláda, která dále pokračovala v boji proti Rakousko-Uhersku a Německu. V armádě však narůstal vliv bolševiků a celá armáda začínala být demoralizována. V těchto podmínkách byla na červenec 1917 naplánována Kerenského ofenzíva, ve které se Československá střelecká brigáda ukázala jako jedna z mála bojeschopných jednotek.

V Kerenského ofenzivě byla brigáda poprvé nasazena jako jednotné těleso a byl jí svěřen úsek fronty u vesnice Zborov. Ofenzíva začala ráno 2. července 1917 a brigádě se podařilo probít do hloubky pěti kilometrů a obsadit všechna tři pásma nepřátelského obranného postavení. Takové vítězství se však při ofenzivě podařilo jen Čechoslovákům a demoralizované ruské armádě se nepovedlo proniknout jediným obranným postavením protivníka. Kerenského ofenzíva tak skončila naprostým fiaskem a záhy na ni navázala mohutná protiofenzíva ústředních mocností, která vyvolala v ruské armádě takovou paniku, že se okamžitě dala na útěk. Ústřední mocnosti pak zastavily postup jen proto, aby v Rusku nevyvolaly hnutí na obranu vlasti a čekali, až bolševici rozvrátí Rusko tak, jak potřebují.

Po úspěchu československých formací u Zborova, byla Prozatímní vláda, přesvědčena o kvalitách československých vojáků a změnila svůj postoj k utváření nových československých částí. S příchodem nových dobrovolníků, mohla být brigáda rozšířena na dvě divize, z nichž 10. října 1917 vznikl Československý armádní sbor o síle 40 000 mužů.

Po říjnové revoluci bolševici financování Německem uzavřeli příměří a na frontě nastal klid zbraní. Armáda byla rozpuštěna a část vojáků se přidala do Rudých gard a posléze do Dělnicko-rolnické rudé armády², do toho všeho na Donu začala vznikat protibolševická Národní armáda a ruský stát se začal rychle dostávat do občanské války. Odbočka Československé národní rady podle příkazu T. G. Masaryka nařídila československým formacím neutralitu a nevměšování se do ryze ruských záležitostí. Krátce na to začátkem ledna 1918 se Čechoslováci stáli součástí československé armády ve Francii a začali se přesouvat na západní bojiště, kde měli znovu bojovat proti Německu a Rakousko-

Uhersku. První transporty odjely z Murmanska a Archangelska. Začátkem března začalo Německo a Rakousko-Uhersko znovu útočit a postupovat na východ, rozložená ruská armáda, kterou tvořili již jen Rudí gardisté, nedokázala postupu účinně čelit. Německý postup zavinil, že se západní cestou dostaly do Francie jen první tři vlaky v čele s kapitánem Husákem. V důsledku německého postupu a po vyhlášení ukrajinské neutrality, museli Čechoslováci ustoupit z území Ukrajiny. Místem odsunu měl být železniční uzel Bachmač, kam 2. divize přesunula vlakové soupravy, ve kterých měli být vojáci rychleji transportováni od postupujících Němců, kteří se na Bachmač valili ze západu a ze severu. Postup jim brzdily pluky II. divize, které se rozmístily na přístupové trasy k Bachmači. Mezi 6. a 11. březnem se jednotky I. divize úspěšně evakovaly a po nich i jednotky 2. divize, které držely obranu bachmačského uzlu. Poslední československá jednotka odjela o půlnoci z 13. na 14. března.

Krátce po boji u Bachmače ratifikoval sjezd sovětů Brest-Litevský mír s ústředními mocnostmi a Rusko se de facto dostalo do jejich područí. Čechoslováci dále trvali na svém odjezdu na frontu do Francie a pokračujícím boji proti ústředním mocnostem. Čechoslováci ruské vládě potvrdili pokračující neutralitu v interních ruských vztazích a uzavřeli dohodu o odjezdu do Francie přes Vladivostok. Zavázali se přitom k odevzdání zbraní, které nejsou nutné k nezbytné obraně transportních vlaků. Zdálo se, že odjezdu na francouzské bojiště nic nebrání. Sověty však smlouvu úplně nerespektovali a projíždějící vlaky zdržovali. V dubnu 1918 se přesun de facto přerušil a na nátlak Německa přednostně projížděly opačným směrem transporty repatriovaných zajatců Maďarů a Němců. Situace se radikalizovala a vedla až k

² Známa je spíše jako Rudá armáda. Běžně používaná zkratka je RKKA z ruského Рабоче-крестьянская Красная Армия (Raboče-krestjanskaja Krasnaja Armija).

Čeljabinskému incidentu v květnu 1918, který se ještě podařilo urovnat. Krátce na to, probíhal sjezd československých vojsk, který se konal v druhé polovině května 1918 v Čeljabinsku. Sjezdu se účastnilo 120 delegátů a měl vyřešit nastalou patovou situaci a přístup bolševické vlády. Sjezd dal vinu za nastalou situaci nejvyššímu vedení Odbočky Československé Národní rady v Rusku, sesadil ho a zvolil si místo něj prozatímní výkonný výbor, kromě zvolení výboru sjezd dospěl k zásadnímu rozhodnutí a to o odjezdu celého sboru do Vladivostoku „vlastním pořádkem“, tedy pokud to bude nutné, tak za pomoci zbraní. Poté, co byl zachycen Trockého telegram rozkazující bolševikům okamžité odzbrojení Čechoslováků a zastřelení každého ozbrojeného československého vojáka, se československé formace prakticky dostaly do válečného stavu s bolševickou vládou. Čechoslováci okamžitě obsadili vlaková nádraží a úseky tratí, na kterých právě působili. Předchozí zdržování vlaků způsobilo roztříštěnost československých formací po celé Transsibiřské magistrále. V zásadě vznikla čtyři velká samostatně operující uskupení, která se snažila o spojení a sjednocení postupu proti nepříteli.

Penzenská skupina poručíka Čečka se spojila Čeljabinskou skupinou podplukovníka Vojcechovského a Novonikolajevská skupina plukovníka Gajdy se spojila s Vladivostockou skupinou generála Diterichse, tím byl od srpna 1918 československý sbor znovu sjednocen a mohl obnovit protiněmeckou a protibolševickou frontu na Urale a v Povolží. Transsibiřská magistrála byla v té době již plně ovládnuta Československým sborem, který pomohl na ovládnutém území k ústavnímu pořádku a znovuobnovení hospodářství. Československý sbor měl držet magistrálu a frontu do příchodu spojeneckých vojsk. Tolik očekávaná masivní intervence kvůli zásahu prezidenta Spojených států Woodrowa Wilsona nikdy nepřišla a malé jednotky Spojenců se zdržovaly

jen na východě území a k frontě se nepřiblížily. Záslouhou Československého sboru bylo to, že svým rozvinutím po magistrále způsobil zablokování až 1 000 000 zajatců z řad říšských Němců, rakouských Němců a Maďarů, kteří by výrazně doplnili početní stavy ústředních mocností na západní a jižní frontě. Úspěchy československých formací v Rusku nezůstaly u Spojenců bez povšimnutí a díky nim se dostalo Československu uznání samostatnosti vůči Rakousko – Uherské monarchii. Nejprve v červnu 1918 od Francie, v srpnu 1918 od Velké Británie a v září nakonec i od Spojených států amerických. Československá národní rada v Paříži se tak stala oficiální představitelkou nového státu.

Přes veškeré úspěchy československých formací se situace začátkem podzimu začala zhoršovat. Bolševici díky míru s Ústředními mocnostmi mohli do Povolží poslat daleko víc sil, než mohli Čechoslováci a Rusové zvládnout až se nakonec v říjnu 1918 povolžská fronta úplně rozpadla a protibolševické jednotky musely ustoupit přes 300 kilometrů na východ. Stalo se tak po měsících těžkých bojů, kdy Čechoslováci bojovali téměř bez odpočinku a stály na nich všechny stěžejní úseky protibolševické fronty. Současně proběhl 18. listopadu převrat v Omsku, kde ruští důstojníci dosadili do vedení Ruska admirála Alexandra Vasiljeviče Kolčaka, který v dosud demokraticky se rozvíjejícím Rusku započal autoritářskou nadvládu. Všeobecné vyčerpání Čechoslováků z bojů, odpor ke Kolčakovskému diktátorskému zřízení a dosažení cíle – svobodného československého státu, přivedlo mnohé československé vojáky k nechuti bojovat za zájmy Ruska. Když v listopadu 1918 přijel na Sibiř ministr vojenství nové Československé republiky generál Milan Rastislav Štefánik a viděl stav jeho vojáků, nařídil bezpodmínečné stažení z fronty, odpočinek a následné nasazení na ostrahu Transsibiřské magistrály v týlu fronty.

Stažení sboru z fronty však nebyl Štefánikův úkol, se kterým přijel do Ruska. Úkolem byla celá reforma vojenských a politických částí. Nejvýraznější změnou byla reforma revolučního dobrovolnického vojska s komitétu a sněmem na pravidelnou armádu československé republiky. Takto razantní a nečekané zásahy dovnitř vojenských skupin a jejich zvyklostí vyvolaly masové protesty, které vážně narušily chod celého vojska. Reformy pak vyústily 1. února 1919, kdy z Československého armádního sboru vzniklo Československé vojsko na Rusi o síle tří divizí s vlastním dělostřelectvem, úderným praporem, jízdou a podpůrnými útvary v úrovních štábů sborů a divizí.

Krátce po reorganizaci se oddíly začaly přemísťovat do přidělených úseků Transsibiřské magistrály, kterou měly hlídat pro nástup spojeneckého sboru, který nikdy nepřišel, i když byly připraveny tři japonské divize. Pro Čechoslováky byl vymezen úsek mezi Novonikolajevskem a Irkutskem. Na východ od nich byly umístěny japonské formace a západním směrem hlídali magistrálu Rusové. Střežení magistrály nebylo nijak jednoduché. Chod magistrály stále narušovali bolševičtí partyzáni, různé skupiny záškodníků a banditů. Velikost a organizovanost skupin byla různá, některé skupiny tvořily jen několik málo mužů, jiné však i několik tisíců. Většina bojů byla malých, krátkodobých a zákeřných, odpovídali asymetrickým strategiím boje. K větším operacím docházelo jen zřídka. Pokud se jednotka neúčastnila bojové služby, nacházela se na odpočinku v přiděleném posádkovém městě, kde cvičila a žila kulturním a sportovním životem.

Poté co byla zastavena a poražena Kolčakova ofenzíva do Povolží a začala série porážek, bylo v Praze na jaře 1919 rozhodnuto o stažení jednotek ze Sibíře do vlasti. Za tímto účelem bylo do Ruska vysláno poselstvo, které na Sibiř dorazilo v červnu 1919 a okamžitě začalo svoji

činnost návštěvou posádkových měst, ve kterých bylo bouřlivě vítáno. Krom přípravy odjezdu sebou vezli novinky a poštu od rodin vojáků. Situace byla špatná a s evakuací se muselo začít co nejdříve. Poslední vzednutí Kolčakova vojska „Ofenziva zoufalství“, která měla zamezit vstupu bolševiků na Sibiř, selhala a nastal všeobecný ústup na východ. S ustupující Národní armádou byli za silných mrazů nuceni ustupovat i Čechoslováci. Cílovou stanicí pro Čechoslováky bylo přístavní město Vladivostok nacházející se na pobřeží Japonského moře. Než se však dostali do Vladivostoku, museli svádět tuhé ústupové boje s bolševiky a pro zrychlení cesty projít přes Mandžusko. Situaci a klidné stažení vyřešilo až příměří ze 7. února 1920, které zaručovalo Čechoslovákům klidné stažení do přístavu a odplutí z Ruska. Fungovalo na principu tzv. neutrální zóny mezi poslední československou vlakovou soupravou a první bolševickou jednotkou.

Ve Vladivostoku se Československé vojsko na Rusi, konečně dočkalo klidu a vyčkávalo na lodní transport do vlasti. Pro řízení transportů byl zřízen Evakuační úřad Československého vojska na Rusi, který řídil doktor Raš. První transporty vypluly z Vladivostoku již začátkem roku 1919 a pokračovaly až do 2. září 1920, kdy odjel poslední transport na lodi Heffron s 720 důstojníky a vojáky. Z Vladivostoku do vlasti odjelo 36 lodních transportů, které přepravily 72 644 osob včetně žen a dětí.

V řadách Československých legií v Rusku bojovalo v letech 1914 – 1920 60 109 mužů, z toho padlo a zemřelo 4 112 mužů.

3 VZNIK A VÝVOJ ČESKOSLOVENSKÉHO JEZDECTVA V RÁMCI ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ V RUSKU

První československé jednotky Česká družina a její nástupníci 1., 2. a 3. československý střelecký pluk fungovaly jako průzkumné formace a byly rozděleny po malých rotách a půlrotách do různých úseků fronty. Jejich práce až na výjimky spočívala ve frontovém průzkumu, tedy ve skrytém přiblížení a odpoutání se od pozic nepřítele a získání informací různého charakteru. Tato průzkumná a zpravodajská činnost neumožňovala nasazení koní jako bojového prostředku³ a ti se vyskytovali jen jako dopravní prostředky neřadového oddílu a důstojníků.⁴

Pokud útvary potřebovaly služeb jezdeckva, tak jim ho poskytla ruská armáda. Nejmarkantnější spolupráce pak byla při ústupu z Haliče do Polesí v roce 1915, kdy se po společném strádání vyvinul mezi Českou družinou a ruskou jízdou, zejména kozáky, srdečný až bratrský vztah. Příležitostí k prohlubování vztahů měli opravdu mnoho. Nezřídka se stávalo, že Česká družina společně s kozáky opouštěla zákopy jako poslední, zákopy, ze kterých byla nucena řadová ruská pěchota dávno ustoupit. Činnost rot České družiny a její výsledky u kozáckých a jezdeckých formací dále prohlubovaly pouta mezi vojáky. Vazby mezi rotami a jezdeckými formacemi vznikly zejména v tomto spojení: 1. a 5. rota s 3. kavkazským sborem, 4. rota s 2. kavkazským sborem, dále pak s gardovým jezdeckým sborem, s 2. jezdeckou divizí, s 4. jezdeckým sborem a dalšími jezdeckými útvary. Již v této době šlo zaznamenat

³ PANUŠ, B. – TATAROV, B.: Stejnokroje 1. a 2. pluku čs. legií v Rusku v letech 1918-20 v pramenech normativní povahy. Nепublikovaný text. Praha 2013.

⁴ V. PRÁŠEK, Česká Družina, s. 29.

tužby některých Čechoslováků po vlastní jízdní jednotce, která by se vyrovnala slavným kozáckým formacím.⁵

Přestože československé útvary konaly do roku 1917 průzkumnou činnost, tak ještě v Československé střelecké brigádě vzniká potřeba „jízdních ordinárců“, tedy jízdních spojek. První taková skupina vzniká u 1. pluku 5. února 1916 a navazuje na ni i 2. pluk 29. září 1916. Tyto jednotky byly početně slabé, stavy se řádově pohybovaly mezi 8 – 12 muži.⁶ Jejich úkolem nebyla bojová činnost, a tak zatím jen těžko můžeme hovořit o jezdecktu.⁷

Situace se pomalu začínala měnit při a zejména po tarnopolském ústupu v létě 1917, kdy rozkládající se ruské jednotky, vypovídaly poslušnost a stávalo se, že opouštěly pozice okolo československých jednotek. Jediní, kdo v té době z ruského vojska zachovali kázeň a plnili operační úkoly, byli dělostřelci a ruská jízda, zejména její kozáci. Jedním z možných vysvětlení je, že u jízdy se dochovalo 60% mužstva a důstojníků z předválečných stavů.⁸ Po tarnopolském ústupu a s vědomím, že budou muset Čechoslováci stále více spoléhat jen na sebe, vznikaly u I. střelecké divize první jízdní průzkumné hlídky, které plnily bojové úkoly. Nedlouho po nich následovaly jízdní průzkumy u 2. střelecké divize stavěné v kyjevské oblasti.⁹ Přesto se však s vytvořením regulérního jezdeckta nadále nepočítalo. Na podzim roku 1917 započalo formování Československé armádního sboru, kde stejně

⁵ V. PRÁŠEK, 1. Jízdní Pluk "Jana Jiskry Z Brandýsa". Vojenské zátiší dragounského pluku 1. Jana Jiskry z Brandýsa, Praha 1938. s. 7-9.

⁶ Tamtéž, s. 9.

⁷ PANUŠ, B. – TATAROV, B.

⁸ Tamtéž.

⁹ V. PRÁŠEK, s. 9.

jako u většiny ruských armádních sborů měli tabulkově tvořit jízdu dva divisiony kozáků po jednom divisinonu na každou divizi.¹⁰

Po bolševickém převratu a všeobecném ruském zmatku se sbor rozhodl ustoupit z Ukrajiny dále na východ a odplout do Francie, kde měl dále bojovat proti Ústředním mocnostem. Kdyby se mu to povedlo, nejspíš by u československého vojska v Rusku nikdy jezdeckto nevzniklo. V těchto podmínkách, kdy bylo ve vagonech málo místa pro muže natož pro koně, nebylo o vzniku jezdeckta možno ani myslet.¹¹ Bolševického převratu a nemožnosti formovat jízdu využili někteří obdivovatelé kozáků a dobrodruzi, kteří vstoupili do řad kozáků na Don, do Kubáně, nebo dokonce k zauralským kozákům a odjeli s nimi na Sibiř.¹² Radikální změnou pro jízdní jednotky v československých formacích byly boje proti Bolševikům. Přestože ruské jezdecké jednotky zůstávaly většinou spolehlivé, tak Čechoslováci pod tíhou bojů zvyklí spoléhat se zvláště jen na sebe, a při touze některých československých důstojníků z řad bývalého ruského a rakousko-uherského jezdeckta, oživil názor mít vlastní československou jízdu.¹³

První jezdecké jednotky vznikly z potřeby mít vlastní jízdu k průzkumu a pronásledování nepřátelských jednotek při mobilním způsobu boje, který odpovídal situaci v letních měsících roku 1918. Jejich síla nebyla velká, jednotky dosahovaly velikosti eskadrony a výjimečně divisionu. Po změně situace, kdy měl sbor utvořit východní protibolševickou a protiněmeckou frontu, nastal čas k budování československých jezdeckých těles.¹⁴

¹⁰ PANUŠ, B. – TATAROV, B.

¹¹ Tamtéž.

¹² V. PRÁŠEK, 1. jízdní pluk „Jana Jiskry z Brandýsa, s. 9 - 10.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ PANUŠ, B. – TATAROV, B.

Za první krok k vytvoření jízdy v pravém slova smyslu můžeme označit rozkaz velitele sboru generála Šokorova ze dne 25. června 1918, kdy byl štábní rotmistr Linsbauer pověřen zformováním československých jízdních částí.¹⁵ Nedlouho poté 1. července 1918 vyšel rozkaz číslo 66.: „*Podmínky bitevní plně vyžadují součinnosti naší vlastní jízdy v rámci arm. sboru, a proto v souhlase s usnesením Výkonného Výboru nařizují přistoupiti ihned k vytvoření prvního divisionu 1. československého jízdního pluku...*“.¹⁶ Division je menší oddíl jízdy a je o několik řádů menší těleso než divise. Měl být složen z tří eskadron o síle 100 – 120 mužů a jedním kulometným oddílem se 6 kulometry Fusil-Mitrailleur mle 1915, Chauchat. Formováním byl pověřen štábní rotmistr Linsbauer a na pomoc mu byl přidělen poručík Fišer. Dozor nad formováním dostal plukovník Červinka.¹⁷ Nejdříve byla vytvořena 1. a 2. eskadrona a později i 3. eskadrona. U eskadrony byly vytvořeny malé oddíly kulometů, ženistů, radistů, minometčků a zdravotníků. V srpnu 1918 odjely první dvě eskadrony na frontu. 2. září 1918 je division konečně rozšířen na 1. československý jízdní pluk, který od 12. září 1918 používá čestný název „Jana Jiskry z Brandýsa“.¹⁸

2. československý jízdní pluk vznikl začátkem října 1918 z existujících samostatných jízdních jednotek, které bojovaly v rámci jednotlivých bojových skupin československého armádního sboru. Byl to 1. československý jízdní division východního vladivostockého oddílu, 1. československý jízdní division (jízdní division československých

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Vojenský historický ústav - Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru. Rozkaz číslo 66 z 1. července 1918, § 1.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ PANUŠ, B. – TATAROV, B.

jednotek, bojujících východně od Omska) a z čeljabinské záložní eskadrony.¹⁹

1. i 2. jízdní pluk vznikl v rámci I. a II. střelecké divize. Do jejich organizační struktury ale fakticky nespádaly, i když takové snahy nejspíš byly. Jak je patrné z rozkazu: „*Formující se jízdní pluky jsou podřízeny štábu armádního sboru a nevcházejí do stavu střeleckých divisi*“²⁰

Štefánikova reforma v únoru 1919 ujednotila podobu jízdních pluků a měly tak dostat totožnou organizaci a stav.²¹

4 PŘEHLED LITERATURY A PRAMENŮ

Po analýze pramenné základny a literatury jsem dospěl k závěru, že zadané téma bude nutné zpracovat především na základě primárních pramenů. Co se týče literatury, ta byla ve většině případů použita pouze jako doplněk k primárním pramenům a pro rozšíření rozboru problematiky. V práci se nebylo možné vyhnout ani elektronickým zdrojům, protože mnohá témata týkající se problematiky jinde publikována nejsou.

Pro získání primárních pramenů byl nejdůležitější Vojenský ústřední archiv – Vojenského historického archivu v Praze, kde je uchován pro práci nejdůležitější fond 2. československé jízdního pluku „Sibiřského“ obsahující 8 kartonů s rozkazy, svodkami, korespondencí a dalšími archiváliemi. Ve stejné instituci byl pro osobní a personální informace o příslušnících pluku využit fond Kleg (kancelář legií). Kromě

¹⁹ PANUŠ, B. – TATAROV, B.

²⁰ VHÚ – Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru. r. č. 126 z 28. listopadu 1918, § 2.

²¹ VHÚ – Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru. r. č. 10 z 1. února 1919, 2. příloha.

Vojenského ústředního archivu byl využit i Fotoarchiv – Vojenského historického archivu v Praze, kde byly ve fondu Ruských legií nalezeny fotografie 2. jízdního pluku.²²

Další neméně důležitou institucí byl Vojenský historický ústav Praha, ze kterého byly využity četné muzejní sbírky ústavu a jeho Vojenská historická knihovna, která uchovává jako primární pramen svázané rozkazy Československého armádního sboru a Československého vojska na Rusi.²³

Co se týče literatury, nejdůležitější bylo pro práci periodikum Československý legionář, ve kterém vyšel stručný ale za to jediný ucelený článek o 2. jízdním pluku, který do současnosti vyšel.²⁴

Další literatura byla primárně použita pouze pro sepsání obecné kapitoly o Československých legiích v Rusku a pro sepsání některých bojových nasazení pluku, které se nedochovaly v rozkazech, a musely být čerpány z historií jednotek, které kooperovaly s 2. jízdním plukem při bojovém střetu. Dále byla literatura využita jako doplnění a rozšíření informací o pluku mimo rozsah rozkazů a periodik. Nejvýznamnější byla pro tento účel kronika „Za svobodu“, která má 4 díly po přibližně 900

²² Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fond 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“.

Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fond Kleg. Jaroslav Červinka.

Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fond Kleg. Václav Kondelík.

Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fond Kleg. Jan Karas.

Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fotoarchiv, fond Ruských legií.

²³ Vojenský historický ústav - Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru.

Vojenský historický ústav, fond VIII - stejnokroje a výstroj.

Vojenský historický ústav, fond XIV - vexilologie.

²⁴ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2.

Československý legionář, 17. 1. 1930, XII/3.

Československý legionář, 31. 1. 1930, XII/5.

stranách a kromě jiného zachycuje některé významné události 2. jízdního pluku.²⁵

Elektronické zdroje byly hlavně využity pro sepsání tradic pluku. Bylo to dáno hlavně tím, že jednotka AČR navazující na tradice pluku nemá sepsanou jinou ucelenější historii, než kterou má uveřejněnou na svých internetových stránkách.

5 TERMINOLOGIE PROBLEMATIKY

Problematika terminologie používané u 2. jízdního pluku, potažmo celých Československých legií v Rusku, je zatížena gramatikou a obecně českým jazykem, který byl poplatný době, ve které byly příslušné studované texty publikovány. Je nutné si uvědomit, že Češi po dobu 300 let používali v rakouské armádě jiný jazyk než Český a mnoho tehdejší moderní terminologie nemělo český ekvivalent.²⁶ Kromě toho byl Český jazyk legionářů zatížen vlivem ruské armády a celkově ruským prostředím. Setkáváme se proto z mnoha rusismy a celkově s ruským jazykem používaným v legionářských dokumentech.

V práci proto byly některé rusismy, které mají ekvivalent v soudobém českém jazyce převedeny do dnešní terminologie a ty co nemají ekvivalent, byly ponechány, tak jak byly napsány legionáři. Ponechány byly i rusismy v přímých citacích, aby byla zachována autentičnost citace.

Nejčastěji se s rusismy a dobovou Češtinou setkáváme při odborných termínech, jako jsou různé povely (marš – pochod, řetěz -

²⁵ Za svobodu, Obrázková kronika československého revolučního hnutí na Rusi 1914-1920. Kniha 1-4. Památník odboje, Praha 1925-1929.

²⁶ I. NĚMEC, Jazyk československých legií v Rusku. In: Historie a vojenství 40, 1991, 2. s. 29.

rojnice)²⁷, technické termíny vojenského materiálu (samostříl – lehký kulomet²⁸, broněvik – obrněný vlak/automobil²⁹), funkce vojáků a jednotek (saperné/zákopnické oddělení – ženijní oddělení),³⁰ nebo názvy různých vojenských činností (nástup/ataka - útok)³¹. Jeden termín však mohl mít i více významů a byl závislý na způsobu použití (rozvědka – mohlo se jednat o průzkum, hlídku, průzkumnou jednotku nebo také o rozvědku na způsob zpravodajských služeb).³²

Nejen že 2. jízdní pluk používá rusismy a dobovou češtinu, tak jak je to u celého československého vojska, ale ke všemu má svoje termíny pro vojenské hodnosti. Kavaleristé se rozdělovali na řadové a neřadové, tedy na bojové a nebojové. Zatímco nebojovní kavaleristé měli stejnou hodnostní terminologii jako celé československé vojsko, tak bojovní kavaleristé měli některé hodnosti jiné. U mužstva to byla hodnost jezdec (v jednom období nahrazena hodností kozák) a u důstojnických hodností to byl kornet, štábní rotmistr a rotmistr.³³

Všechny rusismy však není třeba převádět do současné podoby jazyka, protože pravděpodobně pod vlivem legií již byly osvojeny do

²⁷ A. KUBÍČEK, Hanáci v revoluci, Kronika 6. čl. střeleckého pluku Hanáckého. Metoděj Lužný, Olomouc 1928. s. 245.

²⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919, IV A - B.

²⁹ T. JAKL, Československé broněviky na Rusi, Obrněné automobily československých legií v Rusku 1918 – 1920. datum citace 18. 6. 2013. URL: <http://tanks.webz.cz/Broneviky.htm>

³⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý střelecký pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čl. jízdní division, r. č. 30 z 12. srpna 1918, § 2.

³¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 26 z 1. listopadu 1918, příloha rozkazu.

³² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čl. jízdní division, r. č. 69 z 21. září 1918, § 2.

VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919, IV A.

VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 250 z 19. srpna 1919, § 2.

³³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Seznam důstojníků, poddůstojníků a jezdců 2. jízdního pluku přihlašivších se k činné službě vojenské.

takové míry, že je dnes máme za vlastní např. kulometčík, závodčí, návodčí (v legiích používán i výraz ohněstrůjce)³⁴ a další.

6 VÝVOJ PLUKU

Vznik 2. jízdního pluku byl odlišný od vzniku 1. jízdního pluku. Ten vznikl z divisionu, který byl předurčen jako základ 1. jízdního pluku, již v době svého vzniku.³⁵ U 2. jízdního pluku bylo pro vznik použito vzájemné spojení tří již fungujících velkých jednotek. 1. československého divisionu (československých oddílů bojujících východně od Omska), 1. československého jízdního divisionu východního vladivostockého oddílu a Čeljabinské záložní eskadrony.³⁶

6.1 1. československý jízdní division

První československý jízdní division vznikl u československých částí bojujících východně od Omska v době roztržitého Československého armádního sboru. Faktickým základem mu byl jízdní průzkum 7. československého střeleckého pluku, ke kterému přišel 21. června 1918 kornet³⁷ Bílina a hned byl ustanoven jejím velitelem. Generál Gajda pak 29. června 1918 na stanici Šeberta vydává rozkaz ke shromáždění všech kavaleristů u jízdního průzkumu 7. pluku. O několik dní později 3. července 1918 na stanici Tyret byl vydán rozkaz gen. Gajdy a jeho skupiny částí bojujících východně od Omska č. 8. § 8.: „*Nařizuji kornetu Bílinovi, veliteli konné rozvědky 7. pluku, zformovati*

³⁴ VÚA – VHA, fond Kleg, Jan Karas.

³⁵ Více kapitola 3 té to práce.

³⁶ Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. rozkaz číslo 1 z 8. října 1918, §1.

³⁷ Důstojnická hodnost užívaná jen u jízdy.

jízdní division svěřené mně grupy, pod jménem ,1. československý jízdní division', sestávající: z 1. švadrony ,Jana Jiskry z Brandýsa'.

z 2. švadrony ,Nitranských kozáků'

Každou švadronu sestaviti o síle 100 jezdců se 2 kulometry a obsluhou 20 lidí. Kornetu Bílinovi nařizují převzetí 1. švadrony a mně početi formování hlásit³⁸

Datum výše zmíněného rozkazu je bráno jako den založení nového divisionu. 6. července 1918 byl k útvaru převelen podpraporčík Alois Marel, který se stal 3. září 1918 velitelem 1. eskadrony. Druhou eskadronu dostal pod velení bývalý rytmistr rakouské armády dobrovolník Šubrt a kornet Bílina se téhož dne stal rozkazem československého vojska operujícího východně od Omska velitelem celého 1. československého divisionu s uznáním od 15. srpna 1918.³⁹

Division byl pravděpodobně nedostatečně vyzbrojen a vyzbrojen, protože generál Radola Gajda vydal 9. července 1918 rozkaz, který přikazoval odevzdat velícímu divisionu všechny nepotřebné revolvery, šavle a sedla.⁴⁰

První eskadrona, které v té době velel kornet Bílina, byla krátce po svém zformování 13. července nasazena do bojů omské skupiny u Bajkalského jezera.⁴¹

Division plnil bojovou činnost po celou dobu svého fungování, nejčastěji výzvědné úkoly a krytí křídel pěších formací. Po většinu období fungoval roztříštěn na menší skupiny, které mohly být flexibilněji nasazeny tam, kde bylo v rámci Gajdova uskupení třeba. Jeho skvělé výkony dokládá rozkaz východní fronty číslo 25 § 11, dle kterého bylo za

³⁸ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Tamtéž.

skvělé plnění služebních povinností, spolehlivost a statečnost v boji s nepřítelem povýšeno 15 jezdců do hodnostní skupiny poddůstojníků. Rozkazem číslo 29 z 25. září 1918 byl povýšen do hodnosti praporčíka dobrovolník – jezdec Emil Šubrt, velitel setniny 2. eskadrony „Nitranských kozáků“. Ve stejném rozkazu byl povýšen i kornet Bílina na poručíka.⁴²

Samostatná činnost 1. československého jízdního divisionu byla ukončena 10. října 1918 kdy division dorazil do Tjumeni a stal se integrální součástí 2. jízdního pluku plukovníka Jaroslava Červinky. Division sestával k 10. říjnu ze 4 důstojníků, 189 jezdců a 172 koní.⁴³

6.2 1. československý jízdní division východního vladivostockého oddílu

Division vznikl v Nikolsku – Ussurijském a byl podřízen generálu Dieterichsovi,⁴⁴ veliteli východního vladivostockého oddílu dne 9. června 1918.⁴⁵ Formování a velení dostal na starost štábní rotmistr Poustka a ještě téhož dne sestavil štáb. Pobočníkem se stal čekatel důstojnické hodnosti Vilém Pistorius, náčelníkem hospodářské části poručík Charvát, pokladníkem jednoroční dobrovolce Albrecht a náčelníkem komand podporučík Jan Albrecht. Division se skládal ze dvou eskadron. 1. eskadroně (73 jezdců) velel kornet Josef Koutňák a 2. eskadroně (72 jezdců) velel kornet Hynek Hrčka.⁴⁶ Mimo eskadrony division

⁴¹ Více podkapitola „Boj 1. Československého jízdního divisionu o bajkalské galerie, tunely a mosty.“

⁴² Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ V češtině jeho příjmení kolísá v podobách Dieterichs i Diterichs.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 1 z 9. června 1918, § 1 a 2.

obsahoval technický oddíl,⁴⁷ telefonní oddíl a oddíl kulometů Colt - Browning 1895/1914 kterému velel četař Karel Permesl.⁴⁸

Situace na frontě vyžadovala brzké zařazení jízdy do boje. Division však ještě nebyl schopen z důvodu nedostatku lidí docílit bojové připravenosti,⁴⁹ a tak bylo rozhodnuto rozkazem číslo 46 východní vladivostocké skupiny připravit k boji alespoň 1. eskadronu doplněním z 2. eskadrony na plný stav⁵⁰ přiřčením kulometného oddílu,⁵¹ vyzbrojit ji do plné síly⁵² a zbytek mužstva ponechat v záloze.⁵³ Division se pak po celý červen, červenec a část srpna 1918 věnoval výcviku.⁵⁴ Přestože division nebyl nasazen do přímého boje, byl několikrát ostřelován z ručních zbraní v místě svého působení.⁵⁵

Příchodem spojeneckých vojsk do přímořské oblasti, rozhodl se velitel východního vladivostockého oddílu soustředit své uvolněné síly do Mandžuska a použít je k postupu na Čitu - Irkutsk. 1. československý jízdní division byl připojen k uskupení plukovníka Lofického, který 9. srpna začal postup na západ.⁵⁶ K této operaci se division začal připravovat od 8. srpna, kdy byly z důvodu horkého počasí přikázány větší dodávky vody, připraveny stany a přísně zakázáno požívání alkoholu.⁵⁷ 11. srpna vydal division svůj poslední rozkaz v Nikolsk –

⁴⁷ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁴⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 2 z 12. července 1918, § 4.

⁴⁹ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁵⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 5 z 15. července 1918, § 1.

⁵¹ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁵² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 5 z 15. července 1918, § 2.

⁵³ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁵⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, rozkazy z 9. června - 1918..

⁵⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 24 z 3. srpna 1918, § 4.

⁵⁶ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁵⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 24 z 8. srpna 1918, § 5.

Ussurijském a 12. srpna 1918 v 10:30 ráno odešel na nádraží ke svému historicky prvnímu odjezdu na frontu. Division byl vypraven dvěma vlaky. V 1. vlaku jel štáb divisionu, 2. eskadrona, telefonní oddíl, ženijní oddíl a zásoby, celková délka vlaku byla 28 vagonů. Vlak pod vedením korneta Koutňáka s druhou částí divisionu převáží 1. eskadronu⁵⁸, kuchyň a zásoby v celkovém počtu 25 vagonů. Současně s tím přešli jezdci do přísnějšího režimu, kdy bylo nařízeno trestání jezdců za sebemenší prohřešek proti kázni, pití alkoholu a zpoždění vlaku, v rozkaze byl kladen důraz na morálku a vrozenou čest každého československého kavaleristy.⁵⁹ Do svého nového působiště do Buchedu division dorazil 16. srpna 1918 a zařazen byl do oblasti 1. Zamuřského pěšího pluku.⁶⁰ V Buchedu byl divison doplněn na plný počet dvou eskadron a krátce na to 5. září byl již znovu na cestě⁶¹ a přesouvá se přes Darují, Borzju a Mozgou, kde došlo 13. září k doplnění o 21 dobrovolníků z 5. střeleckého pluku. Dále pokračoval v cestě přes Mysovuju až nakonec zastavil 17. září 1918 v Innokentěvské.⁶² Při pobytu v Innokentěvské došlo na základě rozkazu číslo 86, § 6 generála Dieterichse k několika personálním změnám. Na pozici hospodáře divisionu byl jmenován podporučík Josef Dostál od 10. střeleckého pluku, jako nový pobočník velitele divisionu byl ustanoven šikovatel 5. střeleckého pluku František Hrdlička, odvolaný hospodář poručík Charvát dostal na starost velení vozatajského oddílu a četař Frýdla byl pověřen funkcí pokladníka.⁶³ Jen několik dní po jmenování Hrdličky pobočníkem velitele divisionu, byl

⁵⁸ Patně s dříve přiděleným kulometným oddílem. VÚA – VHA, fond - 2. československý střelecký pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čl. jízdní division, r. č. 30 z 12. srpna 1918, § 2.

⁵⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čl. jízdní division, r. č. 30 z 12. srpna 1918, § 2.

⁶⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čl. jízdní division, r. č. 36 z 16. srpna 1918, § 4.

⁶¹ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁶² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čl. jízdní division, r. č. 57 - 65 ze 7. - 17. září 1918.

⁶³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čl. jízdní division, r. č. 65 z 17. září 1918, § 2.

z rozkazu Východního československého oddílu vyznamenán za svou činnost u jízdního průzkumu 5. střeleckého pluku Čestným odznakem.⁶⁴

27. září 1918 odjela četa v počtu 20 jezdců pod velením Viléma Pistoria do Mongolska s úkolem chránit několik měsíců expedici. Současně s odchodem čety se připravoval odjezd vlaků dál na západ do Krasnojarska. Division vyjel ve třech vlacích. První vlak pod velením pobočníka Hrdličky obsahoval štáb divisionu, hospodářské části a sklady, zdravotní oddělení doktora Hobzy, ženijní oddíl, telefonní oddíl, vozy, krejčovskou a obuvnickou dílnu. Ve druhém vlaku pod vedením korneta Koutňáka jela 1. eskadrona a ve třetím vlaku pod velením korneta Alexandra se přepravovala 2. eskadrona, která se začala transformovat na kulometnou.⁶⁵ Vlaky odjely z 27. na 28. září 1918 a do Krasnojarska přijely 30. září 1918.⁶⁶ V Krasnojarsku division přejmenoval oficiálně svoji 2. eskadronu na kulometnou. Vyčleněním korneta Hrčky a 14 jezdců z 1. eskadrony byl dán základ pro novou 2. eskadronu, které měl velet právě kornet Hrčka.⁶⁷ Pobyt v Krasnojarsku využili jezdci jako oddychový, mohli si nechat opravit oděv nebo nechat ušít nový,⁶⁸ opravili vagony⁶⁹ a navštěvovali Krasnojarsk, kam však jezdci směli jen čistí a dobře upravení.⁷⁰ Division 8. října obdržel v Tajze zprávu od plukovníka Červinky, o formování 2. jízdního pluku. Dle rozkazu plukovníka Červinky byl division přiřazen k pluku jako jeho 2. division a eskadrony byly

⁶⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 69 z 21. září 1918, § 2.

⁶⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 76 z 27. září 1918, § 2 a 9.

⁶⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 78 z 30. září 1918.

⁶⁷ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁶⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 82 z 4. října 1918, § 2.

⁶⁹ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁷⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 81 z 3. října 1918, § 7.

přejmenovány na 3. a 4. eskadronu 2. jízdního pluku. Kulometná eskadrona zůstala u stávajícího názvu.⁷¹

Nově přejmenovaný 2. československý jízdní division odjel 9. října přes Čilimské a Nazyrajevskuju 11. října do Tjumeni, která byla určena k budování nového jízdního pluku. Poslední rozkaz číslo 93 vydal division 15. října 1918 a tím vstoupil pod velení 2. jízdního pluku.⁷²

6.3 Čeljabinská záložní eskadrona

O Čeljabinské záložní eskadroně se nedochovaly prakticky žádné záznamy. Do pramenů se dostává až v souvislosti s formováním 2. jízdního pluku.⁷³

6.4 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“

Díky spojení skupiny generála Gajdy a východní vladivostocké skupiny se vyskytla potřeba sjednotit dosavadní samostatné jezdecké divisiony v jeden celek.⁷⁴ Jako velitel nově vzniklého útvaru byl jmenován plukovník Jaroslav Červinka, který obdržel osobní rozkaz k formování, který sepsal velitel 2. československé střelecké divize a velitel severouralské fronty generálmajor Radola Gajda a svolení mu k tomu dal správce Vojenského odboru Odbočky československé Národní rady a velitel československého armádního sboru. Jízdní pluk s pořadovým

⁷¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 86 z 8. října 1918, § 2.

⁷² Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁷³ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2. Za svobodu. Kniha 4. s. 294. VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 1 z 8. října 1918.

⁷⁴ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

číslem 2 byl založen 4. října 1918 v Jekatěrinburgu, s určeným místem formování ve městě Tjumeň.⁷⁵

Město Tjumeň bylo v té době zauralské újezdní město v Tobolské gubernii, s počtem obyvatel kolem 40 000. Rozkládalo se v bažinatém prostředí mezi řekami Pyšma a Tura vlévající se zleva do řeky Tobol. Většina nemovitostí byly dřevěné srubové konstrukce s dehtovými ulicemi. Národnostní složení obyvatel byla směs Rusů, Tatarů a Židů. Hlavním zdrojem obživy byl obchod a koželužství.⁷⁶

Jak bylo dříve zmíněno, základ pluku měly tvořit tři již vzniklé celky: 1. československý jízdní division korneta Bíliny, 1. československý jízdní division východní vladivostocké skupiny⁷⁷ pod velením štábního rotmistra Pousky a Čeljabinská záložní eskadrona praporčíka Jaroslava Slavíka. Všechna tři uskupení byly 4. října obeslány telegramem 140 a v následujících dnech přijížděly do Jekatěrinburgu a posléze do Tjumeni. První přijela 8. října Čeljabinská záložní eskadrona praporčíka Slavíka v počtu 2 důstojníků a 78 jezdců.⁷⁸ Spolu se záložní eskadronou se štáb pluku zřízený 8. října v počtu 3 důstojníků, 85 jezdců a 35 koní přesunul do Tjumeni. Následování byli 10. října divisionem poručíka Bíliny v počtu 4 důstojníků, 189 jezdců a 172 koní.⁷⁹ Jako poslední dorazil do Tjumeni 11. října Pouskův 2. československý

⁷⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 1 z 8. října 1918, § 1.

⁷⁶ F. HERODEK, Tjumeň, Cestami odboje. díl 2. Pokrok. Praha 1927. s 372 – 373.

⁷⁷ Již přejmenována na 2. československý jízdní division.

⁷⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 1 z 8. října 1918, § 1 a 3.

⁷⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 5 z 11. října 1918, § 3.

jízdní division v početním stavu 12 důstojníků, 230 jezdců a 201 koní.⁸⁰ Celkově tedy 2. jízdní pluk čítal 29 důstojníků, 504 jezdců a 408 koní.⁸¹

Vzhledem k rychlosti budování 2. jízdního pluku zatím zůstal stav eskadron stejný jako v době jejich samostatného působení a byl k nim sestaven kulometný oddíl⁸² pod vedením korneta Alexandra a od 17. října pod vedením korneta Knapa,⁸³ který dostal za úkol oddíl transformovat do nové podoby, dle instrukcí plukovníka Červinky.⁸⁴ V souvislosti s tím byla pod předsednictvím poručíka Bíliny vytvořena komise, která měla do 20. října 1918 vyprojektovat novou podobu pluku. Sestavena měla být z velitelů eskadron a oddílů a po jednom dobrovolníkovi z každé eskadrony a oddílu.⁸⁵ Funkci plukovního pobočníka zastával od 8. října praporčík Jaroslav Slavík avšak již 20. října ji předal bývalému pobočníkovi 2. divisionu Hrdličkovi.⁸⁶ 9. října byl jmenován plukovním hospodářem praporčík Tomek.⁸⁷ 12. října došlo ke jmenování jezdců do zbylých zabezpečovacích funkcí. Velitelem vozatajstva se stal podporučík Dostál, zprávu kanceláře zabezpečil praporčík Albrecht, zbrojířem pluku se stal dobrovolc Kužela, pokladníkem byl četař Frýdl, důležitou funkci plukovního lékaře zastával zdravotní poručík Hobza, plukovním zvěrolékařem byl zdravotní poručík Lorenc, dále byli jmenováni skladníci a potravináři z řad poddůstojníků.⁸⁸

⁸⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 7 z 13. října 1918.

⁸¹ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁸² Nejspíš se jedná o ten samý jako u 1. československého jízdní divisionu východní vladivostocké skupiny.

⁸³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 11 z 17. října 1918, § 3.

⁸⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 12 z 18. října 1918, § 6.

⁸⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 4 z 10. října 1918, § 5.

⁸⁶ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2.

⁸⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 3 z 9. října 1918, § 3.

⁸⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 6 z 12. října 1918, § 4.

Kornet Alexandr byl 20. října dočasně jmenován velitelem ženijního oddílu⁸⁹ a dobrovolník Viktor Kužela 22. října velitelem telefonního a telegrafního oddílu.⁹⁰ Důležitou funkci trubače pluku dostal trubač 1. eskadrony dobrovolník Lattenberg a současně byl povýšen na desátníka.⁹¹ Poslední zbytky měsíce byly věnovány dořešení organizačních rozkazů a zabydlení vojska v Tjumeni, jelikož zatím stále bydlelo ve vlacích na Tjumeňském nádraží. Konkrétně 26. října byli potvrzeni velitelé eskadron a eskadrony definitivně začleněny do stavu 2. jízdního pluku. Velitelem 1. eskadrony byl jmenován poručík Marel, velitelem 2. eskadrony praporčík Šubrt. Událo se tak s platností ode dne kdy 1. division přijel do Tjumeni 10. října 1918. Dočasným velitelem 3. eskadrony byl jmenován kornet Koutňák a 4. eskadrony kornet Hrčka. Platnost jim byla přiznána, ode dne kdy přijel 2. division do Tjumeni, tedy od 11. října 1918. V témže rozkazu byl praporčíkovi Šubrtovi, kromě výkonu velitele 2. eskadrony svěřen úkol pomocníka velitele pluku plukovníka Červinky. Téhož dne 26. října bylo i definitivně potvrzené uspořádání pluku. Stávající 1. a 2. eskadrona 1. československého jízdního divisionu byla 1. a 2. eskadronou 2. jízdního pluku (s platností od 10. října 1918) a 1., 2. a kulometná eskadrona 1. československého jízdního divisionu východní vladivostocké skupiny byla jmenována 3., 4. a kulometnou eskadronou 2. jízdního pluku (s platností od 11. října 1918). Do tohoto data zastávaly eskadrony tyto pozice jen dočasně.⁹²

V prvních okamžicích formování se 2. československý jízdní pluk potýkal s nedostatkem jezdců. Plukovník Červinka tedy vydal rozkaz,

⁸⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 14 z 20. října 1918, § 4.

Přílohy: Obrázek **Chyba! Pouze hlavní dokument..**

⁹⁰ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2. s. 2., Přílohy: Obrázek **Chyba! Pouze hlavní dokument..**

⁹¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 20 z 26. října 1918, § 6.

kterým přikazoval převést všechny, kdo sloužili dříve u pěchoty, do nebojových a bojových oddělení, které nemají jezdeckou funkci, jako jsou potravináři, skladník atd. Ti, co dříve sloužili u jezdeckva a dovoluje jim to zdravotní stav a věk, Červinka okamžitě přikázal zařadit k jezdeckým částem pluku.⁹³

V posledním říjnovém týdnu se začal 2. jízdní pluk přesouvat z vagonů na nádraží do lepších prostor v Tjumeni. Velitel pluku plukovník Červinka se přesunul i se svou plukovní kancelář do domovního bytu v domě pana Seljankina na roh ulic Republiky a Podarujevské.⁹⁴ Marelova 1. eskadrona našla ubytování v Tjumeňském Hypodromu.⁹⁵ Šubrtova 2. eskadrona se z nádraží přesunula do ubikací v Cholodilníku.⁹⁶ 3. eskadroně byl přidělený dům Popova.⁹⁷ 4. eskadrona byla ubytována v továrně Logunova ve Staré Tjumeni.⁹⁸ Kulometný oddíl korneta Knapa získal ubytování v bývalém domě jízdní milice v Irkutské ulici.⁹⁹ Ženijní oddíl korneta Alexandra byl ubytován v domě „Popova“. Telegrafisté a telefonisté byli přesunuti do Bachmutova domu v Galicinské ulici.¹⁰⁰ Vozatajský oddíl byl s 1. eskadronou v Hypodromu.¹⁰¹ Plukovní lékař zdravotní poručík Hobza se přestěhoval i

⁹² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 20 z 26. října 1918, § 2 a 3.

⁹³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 3 z 10. října 1918, § 2.

⁹⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 21 z 27. října 1918, § 2.

⁹⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 22 z 28. října 1918, § 5.

⁹⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 23 z 29. října 1918, § 2.

⁹⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 18 z 24. října 1918, § 6.

⁹⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 20 z 26. října 1918, § 5.

⁹⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 21 z 27. října 1918, § 3.

¹⁰⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 22 z 28. října 1918, § 6 a 7.

¹⁰¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 24 z 30. října 1918, § 3.

se svojí plukovní ošetřovnou do Kulakova domu v Išinské ulici.¹⁰² Zatímco většina pluku byla přesunuta do nemovitostí v Tjumeni, sklad zbraní zůstal ve vagonech¹⁰³ a kancelář zbrojíře se přesunula do štábu pluku.¹⁰⁴

Zajímavá změna přišla pro 2. jízdní pluk 30. října, kdy patrně díky obdivu ruských kozáků plukovník Červinka přejmenoval eskadrony na sotni,¹⁰⁵ jak je tomu typické u kozáckých pluků.¹⁰⁶ Následujícího dne vydal rozkaz, kdy s odvoláním na komisi jízdního pluku již jasně stanovil přejmenování pluku z 2. československého jízdního pluku na 1. československý kozácký pluk. Ve stejném paragrafu k tomu ještě změnil název „jezdec“ na „kozák“. S tímto rozkazem plukovník Červinka rozkazuje zřídit plukovní poddůstojnickou školu, které měl dočasně velet mladší štábní důstojník poručík Bílina. Intenzivní výcvik měl začít od 4. listopadu 1918.¹⁰⁷ Jako správní kozáci měli příslušníci pluku cvičit s píkami ozdobenými bíločervenými praporky. Kvůli nedostatku červeného a bílého plátna však s praporky cvičili jen při zvláštních příležitostech.¹⁰⁸ Nejspíše šlo celkově o výsledek plukovní komise poručíka Bíliny, která měla navrhnout konečné zformování jízdního pluku. Změna názvu však 2. jízdnímu pluku vydržela v rozkazech jen do 15. listopadu a dále se objevuje jen v méně oficiálních zprávách,¹⁰⁹ daleko déle však vydržel název sotňa pro eskadronu, se kterým jsme se mohli naposledy setkat v rozkaze 2. jízdnímu pluku z 16. dubna 1919. Patrně

¹⁰² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 23 z 29. října 1918, § 11.

¹⁰³ konkrétně vagony 489.597, 937.914, VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 22 z 28. října 1918, § 11.

¹⁰⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 22 z 28. října 1918, § 11.

¹⁰⁵ Setnini.

¹⁰⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 24 z 30. října 1918, § 2.

¹⁰⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 25 z 31. října 1918, § 2 a 4.

¹⁰⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 34 z 9. listopadu 1918, § 8.

v téže době, kdy přišlo přejmenování pluku na 1. československý kozácký pluk, došlo i ke stanovení konečné organizace pluku a tabulkovým počtům jednotlivých oddílů a sotní. Tyto počty však nikdy nebyly naplněny.¹¹⁰

O kulturní vyspělosti jízdního pluku svědčí zřízení plukovní knihovny, na kterou se složili, všichni bratři svými knihami.¹¹¹ Součástí pluku byla nejspíše i škola pro trubače, jelikož 1. listopadu 1918 vyšel rozkaz, který osvobodil všechny trubače sotní od služby a přikázal jim chodit denně do školy pro trubače. V témže rozkaze můžeme nalézt i první zárodky plukovní hudby, kdy byl od Odbočky československé Národní rady převeden k pluku dobrovolník Josef Háša a ještě téhož dne byl jmenován kapelníkem pluku. Současně s tímto rozkazem končilo i zabydlování a formování pluku a začal intenzivní výcvik sotní,¹¹² ke kterému napsal plukovník Červinka harmonogram, který zakončil slovy: *„Skutečný jezdec musí znát dobře svého koně, jeho milovati, umět výborně jezdit, sekat šavlí a bodat píkou, býti energetickým a udatným. Tak tedy, drazí bratři, všechno naše přičinění za vlast a slávu našeho pluku, k radosti našeho chefa – mého otce a na štěstí naší drahé vlasti a našeho otce, kterého všichni ctíme – T. G. Masaryka. Na zdar!“*¹¹³

Říjen a listopad 1918 se nesly ve znamení vítězných tažení Gajdovy uralské armády a postupu na Perm. 2. jízdní pluk byl z drtivé většiny sestaven ze zkušených československých vojáků, kteří se již bili za svobodný československý stát na ruských frontách proti Německému

¹⁰⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 40 z 15. listopadu 1918.

¹¹⁰ Více v kapitole organizační struktura pluku.

¹¹¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 27 z 2. října 1918, § 4.

¹¹² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 26 z 1. listopadu 1918, § 2, 5 a 12.

¹¹³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 22 z 28. října 1918, příloha rozkazu.

a pak i bolševickému nepříteli. Není proto divu, že v nastalé situaci jezdci s nelibostí snášeli ustavičné cvičení, drezuru a „povalování se“ v Tjumeni, když by mohli ukázat, to co umí na frontě.¹¹⁴ Plukovník Červinka musí tyto nálady krotit a usměrňovat. Vyzývá ke strpení a zdůrazňuje, že je třeba co nejvíce cvičit jak jezdce, tak samotné koně aby se co nejvíce zamezilo bojovým ztrátám. Zdůrazňuje, že mnoho jezdců je stále nedostrojeno a nesečvičeno s ostatními eskadronami. Odvolává se přitom na rozkaz generála Gajdy, který chtěl od plukovníka Červinky výborně vycvičený, oblečený, vyzbrojený a vystrojený pluk a jeho rozkaz že musí vyplnit. Znovu pak vyzýval k pilnému výcviku, který pak zúročí jezdci v boji a zkouší vojáky uchlácholit, že: *„... a abychom, až se od nás budou vyžadovat oběti, vyplnili vše čestně a aby náš drahý 1. československý kozácký pluk byl krásou naší mladé armády a našeho státu.“*¹¹⁵

Začátkem listopadu ještě došlo k menší organizační změně, kdy ve funkci plukovního lékaře vystřídal poručíka zdravotní služby Hobzu kapitán zdravotní služby doktor Karlík a poručík Hobza pak zastával funkci mladšího lékaře.¹¹⁶ Hned následující den vyšel rozkaz, zdůrazňující pravidelné prohlídky u lékařů a ošetřovatelů, které mají zamezit neschopnosti bojové služby.¹¹⁷

První vystoupení na veřejnosti měl pluk 9. listopadu 1918, kdy se jedna jeho četa pod velením korneta Knapa zúčastnila udílení praporů plukům 2. československé střelecké divise.¹¹⁸ Jízda tam měla společně s dělostřelci vystoupit na koních v lehkém cvalu v pláštích,

¹¹⁴ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/3. s. 2.

¹¹⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 27 z 2. listopadu 1918, § 2.

¹¹⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 29 z 4. listopadu 1918, § 4 a 5.

¹¹⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 30 z 5. listopadu 1918, § 2.

v čepicích s puškami bez munice a přes prsa měli mít náhrudní sumky. Pořadí přehlídky mělo být následovné: 4., 5., 6., 7. a 8. československý střelecký pluk, za nimi československá jízda a přehlídkový tvar mělo uzavírat dělostřelectvo. Před každým plukem měla defilovat i jeho plukovní hudba.¹¹⁹ Plukovní hudbou však v té době 2. jízdní pluk ještě nedisponoval.

Přání jezdců k odjezdu na frontu se některým mělo vyplnit 13. listopadu 1918, kdy na základě telegramu generálmajora Gajdy, velitele 2. československé střelecké divise, vysílá plukovník Červinka do Omska kombinovanou sotňu pod velením korneta Koutňáka, skládající se z 80 kozáků 1. sotni, 40 kozáků 2. sotni a 53 kozáků 3. sotni. Společně s kombinovanou sotňou vyslala kulometná sotňa kulometný oddíl korneta Alexandra vyzbrojený 4 kulometry Colt - Browning 1895/1914 a jedním kulometem Maxim. Dále odjel telegrafní oddíl se zbrojním skladem pod vedením četaře Kužely a ženijní oddíl vyslali s každým vlakem 3 muže s výbušninami, tedy celkem 9 mužů. Plukovní lékař Karlík zařídil k této příležitosti mobilní ošetřovnu. Celkem měly vyjet 3 vlaky. Ještě téhož dne však rozkaz k rozjezdu generálmajor Radola Gajda svým přímým telegramem ruší.¹²⁰ Těžko si asi můžeme představit, co to s muži muselo udělat, když po tolika dnech cvičení a proseb k odjezdu na frontu se jim naskytlá příležitost jet a hned na to byla zamítnuta.

¹¹⁸ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/3. s. 2.

¹¹⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 33 z 8. listopadu 1918, § 4.

¹²⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 38 z 13. listopadu 1918, § 3 a 4.

Patrně někdy po zamítnutí rozkazu k odjezdu, byla vyslána 1. eskadrona 1. divisionu na uralskou frontu k operační činnosti kolem Molebského závodu.¹²¹

Do prosince měl pluk jen plukovního kapelníka korneta Hášu a trubače sotní, které kapelník od 9. listopadu cvičil v každodenním hraní.¹²² Plukovní hudba se u 2. jízdního pluku začala oficiálně formovat až v polovině prosince 1918. Podmínky ke vzniku neměla vůbec jednoduché, potýkala se s nedostatkem hudebních nástrojů a hudebníků. Od cvičení v hraní ji stále odpoutávala cvičení jízdy na koních. Nakonec se jí problémy podařilo vyřešit a začala vzorně reprezentovat svůj pluk. Hlavní zásluhu měl na zbudování hudby kapelník správní kornet Háša. Největší ohlas měla hudba při operačním nasazení v Mansko-Kanské skupině v létě v roce 1919, kdy zabezpečovala ostrahu vlaků a jezdila na hlídky, tak jako ostatní příslušníci pluku. Dokonce byla i jednou nastřelená a ve vzniklém boji si vedla stejně statečně jako bojovní jezdcí pluku.¹²³ Nějakou dobu plukovní hudba a štáb řešili, co mají vlastně hrát a při jaké příležitosti mají hudebníci hrát. Plukovník Červinka nevěděl, jak se hraje v Rakousko – Uherské kavalerii, a tak rozkázal hrát s mírnou improvizací dle kavalerie ruské. Nebylo vhodné hrát pro krok koně pochody jako pro pěchotu, kde jde hlavně o udržení stejné rytmu kroku, a tak shledává pro jízdu vhodnější při méně oficiálních událostech hraní valčíků, či polky. Na pochody se však nezanevřelo. V případě přinášení praporu, při přehlídkách, slavnostech a ceremoniích když se blížil velitel vykonávající přehlídku, hrála plukovní hudba uvítací pochod. V případě slavnostního pochodu krokem či klusem a tryskem, hrál se rozličný druh pochodu stvořený pro každé dané tempo. Státní hymnu bylo dovoleno

¹²¹ Více kapitola bojové nasazení pluku.

¹²² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 34 z 9. listopadu 1918, § 3.

hrát jen při vhodných příležitostech a na zvláštní rozkaz. Skladbu pochodů měl na starosti kapelník kornet Háša, který také dostal speciální úkol složit pro pluk jeho vlastní pochod.¹²⁴

Na den svatého Jiří 9. prosince 1918 se v Zoramenském souboru konala slavnost a mše svatá, po které byli všichni georgijevští kavalíři¹²⁵ pozváni na slavnostní oběd, uskutečněný ve vojenském klubu 6. kádrového pluku.¹²⁶ 2. jízdní pluk se slavnosti zúčastnil vysláním poloviny eskadrony.¹²⁷

Velký rozruch způsobily v prosinci 1918 dva rozkazy. První rozkaz z 9. prosince, ve kterém byl zveřejněn dopis ministra národní obrany generála Štefánika,¹²⁸ ve kterém psal o své návštěvě všech československých pluků a Sibíře¹²⁹ a druhý rozkaz ze dne 11. prosince, ve kterém byl zveřejněný dopis presidenta Masaryka ze 4. listopadu oznamující konečné vítězství.¹³⁰

Netrvalo dlouho a generál Štefánik přijel 16. prosince i do Tjumeni. Po příjezdu přijal hlášení 2. jízdního pluku a vykonal prohlídku čestné eskadrony, která následně vykonala slavnostní pochod. Kromě eskadrony 2. jízdního pluku Štefánika uvítal i oddíl ruského stepního kádrového pluku a oddíl srbského pluku, který pobýval v Tjumeni.¹³¹ Při této příležitosti pohovořil s důstojníky jízdního pluku a na jejich přání se s

¹²³ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/3. s. 2., VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 211 z 1. srpna 1919, § 5.

¹²⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 178 z 29. června 1919, § 2.

¹²⁵ Nositelé všech stupňů medaile svatého Jiří.

¹²⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 63 z 8. prosince 1918, § 2.

¹²⁷ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/3. s. 2.

¹²⁸ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/3. s. 2.

¹²⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 64 z 9. prosince 1918, § 2.

¹³⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 66 z 11. prosince 1918, § 2.

¹³¹ Za svobodu. Kniha 4. s. 403.

nimi vyfotografoval. Po skončení tohoto ceremoniálu se vrátil do vagonu, kde přijal deputaci pluku s deseti kavaleristy a dvěma důstojníky pod vedením plukovníka Červinky.¹³² Štefánik po chvilce přišel ve své francouzské uniformě barvy horizon blue se zlatě vyšitými lvy na límcích do salonku a podal si s každým členem deputace ruku. Pak pronesl řeč, která všem vyrazila dech. Štefánik hovořil o problémech v československém sboru, o lidech, kteří jsou tam od začátku a i když se jim něco nelíbí, tak přesto neodmlouvají a bojují. Mluvil i o vojácích, kteří přišli do vojska později a se kterými je třeba hovořit a vysvětlovat jim situaci. Mluvil však i o zlých lidech a o bolševických špionech, kteří podkopávají československé vojsko a nabádají ostatní proti němu. Nikdo z vojáků v delegaci neslyšel tolik pravdivých a přitom tak vlídných slov o situaci v Rusku a v Československu. Jeden z bratrů na to Štefánikovi řekl: *„Bratře generále! Vítáme a zdravíme tě jménem 2. jízdního pluku; jsme hrdi na to, že jsi přišel mezi nás. Masarykův duch nás opustil, a tvůj přišel k nám. Prosíme jen o koně a vintovky a ukážeme na jaře, že dovedeme pro vlast bojovat, a je-li třeba, i padnout.“*¹³³ Když po hodině delegáti vyšli, měli všichni oči plné slz, za které se nikdo nestyděl.¹³⁴

Na štědrý den 24. prosince 1918 panovala u pluku vánoční atmosféra. Plukovník Červinka vydal v denním rozkazu štědrovečerní projev, ve kterém zdůraznil důvody boje na Sibiři a proč tam zůstat. Připomněl slova generála Štefánika a popřál všem krásný sváteční den a poslal pozdrav prezidentu T. G. Masarykovi. Kromě pozic strážných a služby u koní bylo v pluku volno a dokonce budíček byl z typické páté

¹³² Za svobodu. Kniha 4. s. 395.

¹³³ Za svobodu. Kniha 4. s. 400.

¹³⁴ Za svobodu. Kniha 4. s. 395 – 401.

hodiny ranní přesunut na 7:45. Za vzorné plnění povinností povýšil 12 mužů.¹³⁵

Důležitá změna pro československé jednotky v Rusku a tím i pro 2. jízdní pluk přišla 1. února 1919, kdy byla na popud ministra národní obrany generála Štefánika započata reorganizace československého armádního sboru z dobrovolnického vojska na řádné vojsko svobodné republiky. Dosavadní název Československý armádní sbor byl změněn na nový název Československé vojsko na Rusi.¹³⁶ Tímto rozkazem se všechny československé vojenské svazky staly součástí vojska Československé republiky. Velitelem zůstal dosavadní velitel Československého armádního sboru generál Jan Syrový. Pro 2. československý jízdní pluk to znamenalo, že se stal společně s 1. československým jízdním plukem „Jana Jiskry z Brandýsa“ bezprostředně podřízený štábu Československého vojska na Rusi¹³⁷ a od tohoto data měla začít jejich reorganizace a ujednocení jejich formační struktury. Ve stručném nástinu se měl jízdní pluk skládat ze štábu pluku, dvou divisionů po dvou eskadronách, kulometné eskadrony, oddílu spojení, oddílu ženijního, plukovního obozu a záložní eskadrony.¹³⁸ Více bude řečeno v kapitole organizační struktura pluku. U 2. jízdního pluku se o rozkazu generála Štefánika dozvěděli až o 9 dní později, 10. února 1919.

V dalších měsících se pluk věnoval zdokonalování výcviku. Změnou mu proto byl 10. únor 1918, kdy nastal odchod Srbského oddílu

¹³⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 79 z 24. prosince 1918, § 2, 3 a 4.

¹³⁶ přejmenování provedeno již 7. ledna 1919. VHÚ – Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru. r. č. 2 z 7. ledna 1919.

¹³⁷ VHÚ – Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru. r. č. 10 z 1. února 1919.

¹³⁸ VHÚ – Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru. r. č. 10 z 1. února 1919, 2. příloha.

do Tobolska, po kterém převzali posádkovou službu v Tjumeni a stráž u bolševických zajatců, pro kterou pluk vyčlenil stráž v počtu 63 dobrovolníků včetně 4 poddůstojníků a 3 svobodníků.¹³⁹ Služba mu však již 18. února byla odebrána, aby se mohl dále věnovat svému výcviku a jako stráž zabezpečoval pouze svoji ochranu a ochranu státní banky.¹⁴⁰

Dne 7. března 1919 oslavil 2. jízdní pluk 69. narozeniny prezidenta Masaryka. V sotňách i oddílech měli jezdci volno a bylo upuštěno od zaměstnání. Výjimku toho dne tvořila vojenská přehlídka, kterou uspořádal k oslavě narozenin pana prezidenta v Tjumeni na Bazarném náměstí major Jaroš z 6. československého střeleckého pluku z rozkazu vydaného Československým vojskem na Rusi 25. února 1919. Účastnil se jí 6. pluk, části 7. pluku a 2. jízdní pluk. Nebyla by to přehlídka, kdyby se na ní nepodílela hudba od každého pluku.¹⁴¹ Význam dne přednesl plukům plukovník Červinka a po přehlídce všechny pluky vykonaly slavnostní pochod přes celou Tjumeň.¹⁴²

Nepříjemné překvapení nastalo v Tjumeni 13. března ráno, kdy byl 2. jízdní pluk nucen potlačovat protikolčakovské povstání.¹⁴³ Přesto byl 2. jízdní pluk občany města Tjumeň vnímán velmi kladně. V měsíci březnu věnovali 2. jízdnímu pluku prostřednictvím Sibiřské armády za potlačení vzpoury 18 080 rublů. Při předání nešetřili výrazy díky a úcty jízdnímu pluku a celému Československému národu za společný několikaletý boj Slovanů proti Němcům a pak i bolševikům. Tjumeňští občané zdůraznili odkaz, který nesou ve jménu Slovanské myšlenky a že jsou

¹³⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 41 z 10. února 1919, § 1.

¹⁴⁰ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/3. s. 2.

¹⁴¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 66 z 6. března 1919, § 1, 2 a 3.

¹⁴² A. KUBÍČEK, s. 287.

¹⁴³ Tamtéž, s. 287 – 288.

pokračovatelé Jana Husa a Žižky. Dále pravili, že: *„Sibiř byla svědkyní vašich činů, na Vás s nadějí a rozechvěním pohlíželo celé Rusko. V Pravý čas jste pomohli, spolupůsobili jste k znovuzrození mladé naší armády, pomáhali jste a pomáháte nám upevňovati obrozující se stát. Bratři Češi! Věřte, že Vaše, Starší Sestra´ až se zotaví po těžké nemoci, znovu bude silná a veliká a nikdy nezapomene Vašich slavných činů hrdinství. Jméno vaše bude vepsáno zlatými písmeny v listech Její historie.“*¹⁴⁴

První třetina roku byla velmi klidná a kromě několika malých incidentů se zajatci a branci, se nadále cvičilo a připravovalo na odjezd z Tjumeni dál na východ, o kterém kolovaly zvěsti již od začátku února 1919. Skutečností se to však stalo až 27. května 1919. Ještě před odjezdem z Tjumeni byla 2. sotňa přesunuta z Cholodníku do přístavu v Tjumeni. 9. května dostal praporčík Slavík rozkaz k přípravě vlaků do dalšího umístění. Než ešleony vyjely, musely se po více jak půl roce stání uklidit, opravit a vydezinfikovat. Všechny vlaky musely být opraveny co nejdříve, aby se mohlo vyjet v jednom celku¹⁴⁵ a od 22. května je začali nakládat a rozdělovat celkům. Definitivně byl pluk naložen do 25. května s výjimkou 1. eskadrony poručíka Marela, která neměla z počátku dostatečný počet vagonů.¹⁴⁶ Ještě před odjezdem 23. května zastihla 2. jízdní pluk nešťastná zpráva o smrti generála Štefánika. Zpráva vojáky pluku velmi zasáhla, protože M. R. Štefánik se u pluku těšil velké oblibě.¹⁴⁷ 25. května oslavil pluk výročí vystoupení československého

¹⁴⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 110 z 19. dubna 1919, § 4.

¹⁴⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 128 z 9. května 1919, § 3.

¹⁴⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 142 z 22. května 1919, § 5.

VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 143 z 24. května 1919, § 3.

¹⁴⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 142 z 23. května 1919, § 2.

vojska proti bolševikům. Plukovník Červinka uspořádal velkolepou přehlídku na Bazarném náměstí, na které se jezdci ukázali v nových červených kalhotách, s náprsní sumkou, puškou a píkou ozdobenou bíločervenými praporky a slovanskou trikolorou. Tytéž trikolory nesli i trubači na svých trubkách. Po přehlídce celý pluk udělal projížďku městem a tak skončilo poslední vystoupení 2. československého jízdního pluku v Tjumeni. O několik dní později 27. května 1919 v 15:00 se dal celý pluk¹⁴⁸ v 7 vlacích do pohybu na své nové stanoviště do města Barnaulu a po celou dobu jízdy vždy o 12:00 hlásili velitelé vlaků své pozice.¹⁴⁹ Složení vlaků bylo následovné: V 1. vlaku pod velením poručíka Alexandra jelo ženijní oddělení, sklad zbraní, část plukovního skladu, plukovní materiální sklad a plukovní pekárna. Ve 2. vlaku pod velením rotmistra Hrčka se k Barnaulu přepravovala 4. eskadrona a telefonní hlídka. 3. vlak poručíka Knapa vezl štáb pluku, četku kulometné eskadrony, zbytek spojovacího oddílu, hudební oddíl a nemocnici. V 5. vlaku poručíka Dostála se nacházelo vozatajské oddělení, koňský záložní dvůr, plukovní dílny a koňský lazaret. 6. vlak tvořila 2. eskadrona a telefonní hlídka a velel mu kornet Janota. V posledním 7. vlaku poručíka Marela jela 1. eskadrona, telefonní hlídka, část kulometné eskadrony a poručík zdravotní služby Hobza s částí plukovní nemocnice. Velitelé divisionu byli rozmístěni k 1. (velitel 1. divisionu praporčík Šubrt) a 4. eskadroně (velitel 2. divisionu rotmistr Bílina).¹⁵⁰ Vlaky pluku vyrazily na

¹⁴⁸ Výjimkou byl vlak štábu 2. jízdního pluku, který ještě 28. května 1919 stál v Tjumeni na nádraží, kde vydává svůj poslední rozkaz z Tjumeni. VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 146 z 28. května 1919.

¹⁴⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 145 z 27. května 1919, § 2 a 3.

¹⁵⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 143 z 24. května 1919, § 3.

východ a postupně projížděly Omskem, Barabinskem, Novosibirskem¹⁵¹ až 3. června 1919 dorazily do Barnaulu.¹⁵²

Město Barnaul se nacházelo jen několik dní cesty od Krasnojarské oblasti, kde se situace začala rapidně zhoršovat a vyžadovala zvýšeného zapojení jak pěších jednotek, tak spolupráci jízdy. Netrvalo proto dlouho, a aniž by se 2. jízdní pluk v Barnaulu zabydlel, vyjel do boje.¹⁵³ Než odjel, došlo v pluku 4. června 1919 k menším personálním změnám. Správní kornet Tomek byl na vlastní žádost osvobozen od funkce plukovního hospodáře a přijal funkci plukovního pokladníka. Ve funkci plukovního hospodáře Tomka nahradil velitel vozatajského oddílu poručík Dostál. A dosavadní pokladník poručík Benáček převzal po poručíku Dostálovi vozatajský oddíl.¹⁵⁴ Převzetí funkcí proběhlo následující den 5. června 1919.¹⁵⁵ 8. června 1919 proběhlo ustanovení do tohoto data jen pověřených velitelů do funkcí jednotlivých oddílů a eskadron. Rotmistr Josef Bílina byl ustanoven dočasným velitelem 1. divisionu. Rotmistr Hynek Hřčka byl ustanoven dočasným velitelem 2. divisionu. Poručík Antonín Knap byl ustanoven dočasným velitelem 4. eskadrony. Poručík Jan Alexandr byl ustanoven dočasným velitelem kulometné eskadrony a strážmistr Jan Máslo byl ustanoven dočasným důstojnickým zástupcem a dočasným velitelem ženijního oddělení.¹⁵⁶ 10. června již byli na svých místech a ohlásili splnění rozkazu.¹⁵⁷ Do rozkazu k odjezdu do boje,

¹⁵¹ Novosibirsk se do přejmenování bolševiky jmenoval Novo-Nikolajevsk.

¹⁵² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 147 z 29. května 1919 – r. č. 151 z 3. června 1919.

¹⁵³ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/3. s. 3.

¹⁵⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 152 z 4. června 1919, § 3.

¹⁵⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 153 z 5. června 1919, § 3.

¹⁵⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 156 z 8. června 1919, § 5.

¹⁵⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 158 z 10. června 1919, § 8.

konal pluk cvičení a projížďky na koních, při kterých prováděl důležitou rekognoskaci okolí Barnaulu.¹⁵⁸

Po několika dnech strávených v Barnaulu se jezdci konečně dočkali tolik očekávaného bojového nasazení. 10. června plukovník Červinka v denním rozkazu informoval o odjezdu do operační oblasti v týlu československých vojsk, kde budou potlačovat partyzánské jednotky a chránit magistrálu.¹⁵⁹ V Barnaulu zůstal jen ubytovací oddíl poručíka Václava Charváta, který za svoji horlivost získal pochvalu v denním rozkazu.¹⁶⁰ Pluk měl dle rozkazu odjet do Krasnojarsku a do Tajsetu,¹⁶¹ kde vstoupil jeden division pod velení náčelníka štábu 1. československé střelecké divise podplukovníka Žáka.¹⁶² Z Barnaulu vyjely vlaky směrem k hlavní koleji 12. června¹⁶³ a postupně přes Novosibirsk (13. června),¹⁶⁴ Tajgu (14. června)¹⁶⁵ a Bogotol (15. června)¹⁶⁶ dorazily 16. června do Krasnojarsku. Tam 17. června dostihl 2. jízdní pluk i ubytovací oddíl poručíka Charváta, který splnil veškeré náležitosti spojené s odjezdem pluku z Barnaulu.¹⁶⁷ V Krasnojarsku plukovník Jaroslav Červinka svůj jízdní pluk zanechal a osobně odjel 19. června přes stanici Kamarčaga a Kijaskoje zjistit situaci v operační

¹⁵⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 154 z 6. června 1919, § 2.

¹⁵⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 158 z 10. června 1919, § 2.

¹⁶⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 161 z 13. června 1919, § 3.

¹⁶¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 158 z 10. června 1919.

¹⁶² Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/3. s. 3.

¹⁶³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 160 z 12. června 1919.

¹⁶⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 161 z 13. června 1919.

¹⁶⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 162 z 14. června 1919.

¹⁶⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 163 z 15. června 1919.

¹⁶⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 165 z 17. června 1919, § 4 a r. č. 175 z 24. června 1919, § 3.

oblasti. Velení nad plukem do jeho návratu 24. června 1919 zastával poručík Dostál.¹⁶⁸

V Krasnojarsku byl 2. jízdní pluk jen do 6. července 1919, kdy se přemístil na železniční stanici Kamarčaga.¹⁶⁹ Tam ho také 13. července 1919 zastihla zpráva o příjezdu Poselstva z vlasti k sibiřské armádě.¹⁷⁰ O několik dní později 16. června se vrátil z nemocnice v Krasnojarsku plukovní lékař major zdravotní služby Otakar Karlík a zastupující lékař major zdravotní služby Alois Cirps byl odvelen do důstojnické školy v Sljudance.¹⁷¹ Tři dny před odjezdem z Kamarčagy vyznamenal velitel Československého vojska na Rusi generálmajor Jan Syrový 17 příslušníků 2. jízdního pluku za chrabrost v boji, kterou prokázali za svého působení u jízdních divisionů a coby součást Gajdovy armády před samotným vznikem 2. jízdního pluku. Rozdáno bylo 12 křížů sv. Jiří 4. stupně, 2 francouzské medaile za chrabrost a 1 anglický Kříž za záslužnou službu¹⁷² K pochvalným rozkazům lze připočítat dále rozkaz číslo 200 z 21. července 1919, kde byl citován rozkaz ze 7. července 1919 oddílu východního železničního účastku Sudženka – Ačinsk poručíka Bíliny, z kterého je patrné skvělé nasazení 3. eskadrony v bojích na železniční stanici Ižmorská a na mostě přes řeku Jaja, po kterém následovalo pronásledování nepřítele.¹⁷³

¹⁶⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 167 z 19. června 1919, § 1.

¹⁶⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 186 z 7. července 1919.

¹⁷⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 192 z 13. července 1919, § 1.

¹⁷¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 195 z 16. července 1919.

¹⁷² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 199 z 20. července 1919, § 2 a 3.

¹⁷³ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/3. s. 3.

Jízdní pluk plukovníka Jaroslava Červinky změnil stanoviště a od 23. července 1919 byl seřazen na železniční stanici Kljukvennaja.¹⁷⁴ Tam plukovník Jaroslav Červinka nařídil zformování štábu pluku dle platných stavů. A jako velitele hospodářské části ustanovil důstojnického zástupce vozatajského oddělení Františka Bilika. Dosavadní velitel zbudované záložní eskadrony kornet Slavík byl díky nevyhovujícímu lékařskému nálezu odvolán a na jeho místo nastoupil kornet Tomek.¹⁷⁵ 1. srpna 1919 se plukovník Červinka snaží zhodnotit dosavadní bojovou činnost 2. jízdního pluku v rámci Mansko – Kanské skupiny.¹⁷⁶ Charakter bojů a i geografického prostředí oblasti neumožňoval nasazení pluku jako jízdy, a tak byl pluk omezen jen na jízdní hlídky, které byly v tak složitém, nepřehledném hornatém a močálovitém terénu z velké části bezvysledné. Operační nasazení se dělo za neobyčejně těžkých podmínek. Stávalo se, že jezdci byli často nuceni sesednout a do bojů byli nasazení jako pěší jednotka. V těchto bojích padnul kavalerista Marelovy 1. eskadrony četař Nechojdoma¹⁷⁷ a ke konci srpna důstojnický zástupce Jan Máslo, oba zastávali post velitele hlídky.¹⁷⁸ Dne 5. srpna se v rozkazu pluku objevila další pochvala, tentokrát od velitele 2. střeleckého pluku majora Hasala. Pochvala byla směřována veliteli 2. divisionu rotmistru Hrčkovi a veliteli 4. eskadrony poručíku Knapovi všem důstojníkům a jezdcům štábu divisionu a 4. eskadrony. Pochvala a dík byly vysloveny za: *„...jejich bojovou činnost při ochraně Sibiřské magistrály a výpravách proti povstalcům od 16. 6. do 8. 7. t. r. ve svěř. mi skupině úseku st. Iljanskaja – zastávka Vengerka. Důstojníci a vojáci 3. divisionu dané jim rozkazy*

¹⁷⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 202 z 23. července 1919.

¹⁷⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 204 z 25. července 1919, § 4 a 5.

¹⁷⁶ Mansko – Kanská skupina spojeneckých vojsk byl útvar skládající se z 2. jízdního pluku, 3. sotně irkutských kozáků, 2. sotně jenisejských kozáků a občanských družin. Za svobodu. Kniha 4. s. 666.

¹⁷⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 211 z 1. srpna 1919, § 4.

*a úlohy plnili vždy přesně a rychle a mimo službu vystupovali tak jak toho čest a dobré jméno českého vojáka vyžaduje.*¹⁷⁹ O několik dní později 11. srpna 1919 bylo vyznamenáno velitelem 3. střelecké divise podplukovníkem Prchalou¹⁸⁰ 19 důstojníků a vojáků 2. jízdního pluku za hrdinské činy prokázané při bojích skupiny generála Gajdy a východní vladivostocké skupiny. Celkem bylo dáno 11 Řádů Sokola s meči, 4 Řády Sokola s hvězdou, 2 Řády Sokola „Za zásluhy“ a 2 Kříže svatého Jiří 4. stupně. Kromě vyjmenovaných z bojů před vznikem 2. jízdního pluku dostal od podplukovníka Lva Prchaly Řád Sokola s meči i samotný velitel 2. jízdního pluku plukovník Jaroslav Červinka.¹⁸¹ U příležitosti udílení řádů byla na železniční stanici Kljukvennaja vykonána slavnostní přehlídka, které velel rotmistr Bílina.¹⁸² V měsíci červenci a srpnu byla 4. eskadrona detašovaná v oblasti 4. střeleckého pluku,¹⁸³ kde v červenci při bojích u Narvy ukořistila 30 koní.¹⁸⁴ V srpnu byla na čas zastavena evakuace invalidů do vlasti a tak toho plukovník Červinka vzhledem k nedostatku jezdců využívá a zapojuje invalidy do takové aktivní služby u pluku, kterou mohou po prohlídce lékaře vykonávat.¹⁸⁵ Dle úředního výkazu štábu československé armády z 15. září 1919, měl 2. jízdní pluk 35 důstojníků a 693 vojáků, z toho 433 bojových.¹⁸⁶ 15. září bylo pro 2. jízdní pluk svátečním dnem. Do železniční stanice Kljukvennaja přijelo v 11:30 Poselstvo z vlasti. Již na nádraží bylo přivítáno velkým

¹⁷⁸ Za svobodu. Kniha 4. s. 667 - 668.

¹⁷⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 215 z 5. srpna 1919, § 2.

¹⁸⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 220 z 10. srpna 1919, § 2.

¹⁸¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 221 z 11. srpna 1919, § 1 a 2.

¹⁸² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 220 z 10. srpna 1919, § 2.

¹⁸³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 223 z 13. srpna 1919, § 3.

¹⁸⁴ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

¹⁸⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 225 z 16. srpna 1919, § 3.

¹⁸⁶ Za svobodu. Kniha 4. s. 342.

počtem lidí. Byl mezi nimi velitel 12. střeleckého pluku major Palacký, velitel 2. jízdního pluku plukovník Červinka, velitel ruské posádky, železniční úředníci a zřizenci, zástupce ruských kooperativů a i obyčejní Kljukvennajští občané. Když poselstvo vjíždělo do nádraží tak trubači 2. jízdního pluku hráli fanfáry, plukovní hudba 2. jízdního pluku zahrála slovanskou hymnu „Hej, Slované“ a plukovní hudba 12. střeleckého pluku zahrála státní hymnu Československé republiky „Kde domov můj“. Součástí uvítání byla přehlídka na Kljukvennajském náměstí, kde vystoupil 2. jízdní pluk, 9. a 12. rota a jízdní průzkumné hlídky 12. střeleckého pluku. Když přehlídka skončila, poslanec Krejčí pronesl projev ke 2. jízdnímu pluku, ve kterém pronesl pozdravy celého národa a československé republiky, poděkoval za provedenou práci a vztahy mezi bratry. Nato plukovník Červinka poděkoval poslanci za krásná slova a následovalo defilé jednotek. Jako první defilovaly jednotky 12. střeleckého pluku s majorem Palackým a kapitánem Viestem a po nich šel při hraní své plukovní hudby 2. jízdní pluk v čele s plukovníkem Červinkou. Po defilé bylo poselstvo pozváno k slavnostnímu obědu, kterého se účastnili všichni vojenští i civilní zástupci. Odpolední čas strávili poslanci pozorováním ukázek bojových a pořadových cvičení, za které poslanci děkovali a byli jimi uchvázeni. Na večer byla přichystána společná večeře, kde znovu byli všichni zástupci vojáků a občanů.¹⁸⁷ V dopise z 16. září poselstvo znovu chválí výcvik a vzhled vojáků 2. jízdního pluku a lituje toho, že takovou krásu nemůžou vidět lidé v Československé republice.¹⁸⁸

Rozkazem z 26. září byla přeorganizovaná kulometná eskadrona na 3 kulometné čety vyzbrojené kulomety Hotchkiss Mle. 1914, které co

¹⁸⁷ Za svobodu. Kniha 4. s. 732 – 733.

¹⁸⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 250 z 19. srpna 1919, § 2.

nejdříve měly začít s výcvikem.¹⁸⁹ Organizace byla ukončena 20. října 1919.¹⁹⁰

S blížící se zimou bylo plukovníkovi Červinkovi jasné, že minimálně část zimy bude muset jeho jízdní pluk vydržet v Kljukvenné v prostředí, kde nejen terén ale i zima znemožní jakékoli jízdní operace. Českoslovenští kavaleristé tak budou obklíčeni v nehostinném prostředí tajgy, kde lze očekávat silící tlak bolševiků na stahující se Čechoslováky na východ. Přesto vyzval k trpělivosti a zdůraznil důležitost střežení vymezeného úseku magistrály pro odjezd ostatních Československých částí a vlastně i jeho vlastního pluku. Vyzval k důslednému plnění průzkumných akcí a dbání na udržování dobrých poměrů mezi místním obyvatelstvem a kavaleristy, které by mohlo být v kritických zimních měsících životně důležité. To byl v měsíci září poslední Červinkův rozkaz 2. jízdnímu pluku. Dočasně předává velení veliteli 1. divisionu rotmistru Bílinovi a odjíždí do Tomsku,¹⁹¹ ze kterého se vrací až 10 října.¹⁹²

11. října 1919 byl v rozkazu 2. jízdního pluku jen jeden paragraf, a to paragraf oznamující výročí založení pluku, které dal Červinka záměrně na zmíněné datum vzhledem k tomu, že až toho dne byly v Tjumeni pohromadě všechny části, ze kterých se pluk skládal. Poděkoval všem, kdo stáli u zrodu pluku a vyzdvihl mravenčí práci každého jeho jezdce. Popřál jízdnímu pluku mnoho zdarů a brzký návrat do vlasti, kde ho uvítá celý národ.¹⁹³

¹⁸⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 265 z 16. září 1919, § 2.

¹⁹⁰ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

¹⁹¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 267 z 29. září 1919, § 2 a 3.

¹⁹² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 278 z 10. října 1919, § 3.

¹⁹³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 279 z 11. října 1919, § 1.

Na nadcházející zimu a s ní spojené těžké hlídky, strážě a zabezpečení spojení kolem magistrály, se připravovalo celé Československé vojsko na Rusi. Rozkazem vojsku ze dne 29. října 1919 bylo nakázáno nakoupit, vyrobit nebo případně zrekvírovat lyže. Velitelé jednotlivých oddělení měli vybrat nejzdatnější lyžaře a ti měli vést jednotlivé kurzy u všech jednotek v co možná nejvyšším počtu. Pro každý druh zbraně byla sestavena odlišná doporučení rozložení lyžařů. Jízdní pluky měly mít obdobné lyžařské složení jako střelecké pluky. Tedy průzkumný oddíl, oddíl spojení a v každé jízdní eskadroně a kulometné četě určitý počet lyžařů. Postupem času však měly být lyže doplněny do plných stavů.¹⁹⁴ Na zimu se však nepřipravovali jen velitelé a nadřízené orgány. Někteří kavaleristé si své obytné vagony¹⁹⁵ zvenku obili deskami a tím zdvojili stěny a izolační vlastnosti vagonu. To však způsobilo neshody s železničními zřízenci, kteří je v takové podobě nechtěli nechat jezdit po železniční trati. Pobitím zmizela totiž identifikační čísla, která však raději dobrovolci znovu napsali na pobitou část, než aby se zřekli tepla ve vagoněch a pobití odstranili.¹⁹⁶ Situace se na konci listopadu na Sibiři začala vážně zhoršovat a s ní i podmínky u 2 jízdního pluku. Jezdci začali pociťovat rapidní nedostatek zimního oblečení, nedostávalo se jim kožichů, válenek¹⁹⁷ a další výstroje potřebné k žití v sibiřské zimě. Červinka proto vyzval ke svornosti všech důstojníků i mužů. Nabádal k vydržení do lepších časů a snažil se muže jako každý správný velitel morálně povzbudit.¹⁹⁸

¹⁹⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 304 z 7. listopadu 1919, § 2.

¹⁹⁵ Nazývané „teplušky“.

¹⁹⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 307 z 10. listopadu 1919, § 3.

¹⁹⁷ Tradiční ruské plstěné boty.

¹⁹⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 319 z 22. listopadu 1919, § 4.

Na konci měsíce, 26. listopadu, byla ze tří stran napadena 4. eskadrona 2. jízdního pluku sedmdesátičlennou skupinou bolševiků, kteří byli vyzbrojeni granáty a kulometem. Útok byl neočekávaný, v jednu chvíli měli bolševici pod kontrolou všechny koně 3. čety. Po dvou hodinách od prvního nastřelení byli bolševici zahnaní. Pro 4. eskadronu boj skončil šťastně, měli pouze jednoho lehce zraněného kulometčíka a jednoho lehce zraněného koně. Nečekaný přepad bolševiků, byl dán tuhou zimou a nedostatkem oblečení, které znemožňovalo průzkumnou a kontrarozvědnou činnost. Tím se bolševická jednotka dostala až do místa ubytování 4. eskadrony a mohla ji napadnout.¹⁹⁹

Začátkem prosince byla zavedena nová profese u pluku a tou byl historik. Plukovník Červinka zjistil velký nedostatek v dokumentování dosavadní činnosti pluku. Rozkázal tedy zřídit pozici historika pluku a historika každé eskadrony, na kterou se měli přihlásit nejlépe dobrovolníci z každé části. Historici eskadron měli vybírat od jezdců různé trofeje, mapky, náčrty, karikatury, fotografie a další movité památeční předměty, které byly důležité pro historii pluku a současně měli sepsovat historii své eskadrony. Vybrané předměty pak byly odevzdány plukovnímu historikovi a schváleny historickou komisí ve složení: major Bílina (předseda komise), major MUDr. Karlík (náměstek předsedy), rotmistr Koutňák, rotmistr Charvát, rotmistr Marel, kornet Pistorius, kornet Brejcha a jezdec záložní eskadrony Spáčil. Movité artefakty a historie pluku pak měly být použity v budoucnu pro plukovní muzeum.²⁰⁰

¹⁹⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 324 z 27. listopadu 1919, § 3.

²⁰⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 330 z 3. prosince 1919, § 5.

Situace na Sibiři byla dále kritická, Kolčakova armáda a vládní struktury byly rozbité a skoro nefunkční.²⁰¹ To se už delší dobu odráželo i na svoláních plukovníka Červinky ke svému pluku, kde stále nabádal k vytrvání, bratrství a jednotě jezdců. Odrazilo se to i v jeho vánočním a novoročním projevu, kde zase slova opakoval a vyzýval k takovému chování, aby v Rusku na československého kavaléristu a legionáře vzpomínali jen v dobrém.²⁰²

Na přelomu prosince 1919 a ledna 1920 vznikla vysoká pravděpodobnost konfliktu se Sibiřskou vládou. Plukovník Červinka jako velitel Mansko – Kanské skupiny vojsk proto vydal 2. ledna 1920 nařízení, všem pod něj spadajícím jednotkám zabránit jakémukoli seskupování vojsk na železniční dráze a to bez rozdílu toho jestli se jedná o jednotky bolševické nebo sibiřské vlády. Pásmo kolem magistrály v rozmezí 15 verst bylo podřízeno výjimečnému dohledu. Nařízení platilo jen v ohledech vojenských. Po stránce politické a občanské nebylo ničemu bráněno, pokud nebyly dotčeny zájmy spojeneckých vojsk. Červinkovým nařízením se pod správu Československých vojsk a úřadů dostaly i železnice, doly a telegrafní vedení. Ustanovení mělo platit až do konce evakuace a každé protivení se tomuto rozkazu mělo být potlačeno silou.²⁰³

6. ledna 1920 byla poprvé zmíněna předpokládaná evakuace 2. jízdního pluku²⁰⁴ a v důsledku toho byla zrušena i Mansko – Kanská skupina spojeneckých vojsk, které od června 1919 do 7. ledna 1920 velel

²⁰¹ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

²⁰² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 351 z 3. prosince 1919, § 5, r. č. 356 z 31. prosince 1919, § 3.

²⁰³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 1 z 2. ledna 1920, § 4.

²⁰⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 4 z 5. ledna 1920, § 3.

plukovník Červinka.²⁰⁵ Bylo rozhodnuto, že ve vlaku pojedou po lékařské prohlídce i omezený počet ruských rodin a rodiny příslušníků pluku.²⁰⁶ Na poslední chvíli 12. ledna odjel pluk z Kljukvenné, která byla již 13. ledna obsazena bolševiky²⁰⁷ a o několik dní později, 17. ledna, je 2. jízdní pluk v železniční stanici Kamyšet.²⁰⁸ Původně mělo jet 9 vagonů, ale vzhledem k nutnosti chránit poslední vlaky před bolševiky část pluku sesedla z vlaků a jela přibližně 1000 kilometrů na koních podél vlaků až do Irkutska.²⁰⁹ 2. jízdní pluk jel nakonec v 2 vlcích. 22. ledna byl 2. jízdní pluk v Tulunu²¹⁰ a o dva dny později odjel do stanice Zima, ze které měl jet na stanici Polovina, kde měl reorganizovat vlaky, ale vzhledem k nemožnosti provedení rozkazu, se plukovník Červinka rozhodl reorganizovat transport pluku na stanici Zima. Ze dvou těžkých vlaků udělali kavaleristé 6 lehčích. Ve stanici Zima obdržel 2. jízdní pluk 2 jízdní horská děla vzor 1919 ruské výroby a okamžitě přikázal zformovat jízdní četou horských děl, která mu byla bezprostředně podřízena. Ve vlaku 3. eskadrony 2. jízdní pluk převážel 3" dělo, které plukovník Červinka přikázal upevnit na železniční platformu, připojit ho na konec vlaku a připravit k okamžité palbě z platformy na případný předvoj bolševických vojsk. Vzhledem k nové situaci nařídil Červinka k pluku přidělit ruského dělostřelce Ussakovského a k němu velitel 2. divisionu 2. jízdního pluku přidělil několik pomocníků z pluku, kteří dříve sloužili u dělostřelectva.²¹¹ Ve stanici Zima byl pluk do 31. ledna²¹² a z ní se

²⁰⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 6 z 7. ledna 1920, § 2.

²⁰⁶ Ustupující Sibiřská armáda roznesla v kraji různé druhy tyfu, na které zemřelo i několik příslušníků 2. jízdního pluku. VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 9 z 10. ledna 1920, § 3. srovnej s kapitolou „ztráty pluku“.

²⁰⁷ Fr. VI. ŠTEIDLER, s. 108.

²⁰⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 10 z 17. ledna 1920.

²⁰⁹ Více v kapitole „bojové nasazení pluku“.

²¹⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 11 z 22. ledna 1920.

²¹¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 13 z 27. ledna 1920, § 4, 5 a 6.

přesunul do stanice Innokentevskaja, kam přijel 4. února a odkud odjel 11. února.²¹³ Další místo kde vyšel rozkaz, je 11. března rozjezd číslo 79²¹⁴ a hned 13. března železniční stanice Borzja, kde je dva dny²¹⁵ a hned na to přijíždí 18. března do stanice MAN-ČOU-LI²¹⁶ v dnešní Číně.²¹⁷ Dále pokračoval přes území Mongolsko – Čínské říše stanicemi Chajlarem,²¹⁸ Czaluntunem,²¹⁹ Charbinem,²²⁰ Muliou, kde zůstal několik dní,²²¹ až 1. dubna zastavil znovu na ruském území ve stanici Pograničnaja.²²² 2. dubna odjel plukovník Červinka se svým zástupcem z Pograničnyé na služební cestu do Vladivostoku a službu dočasně předal majoru Bílinovi.²²³ V Pograničnym vyčkával pluk několik dní až do 13. dubna.²²⁴ Kdy hned druhý den přijel do Chorvatova²²⁵ a 16. dubna byl Golenkách.²²⁶ 17. dubna dorazil do Ussurijska, kde to již příslušníci z 2. divisionu dobře znali z dob před vznikem 2. jízdního pluku. Tam se také k pluku vrátil ze služební cesty plukovník Červinka a převzal od majora

²¹² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 17 z 31. ledna 1920.

²¹³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 18 z 4. února 1920, r. č. 19. z 11. února 1920.

²¹⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 19 z 11. března 1920.

²¹⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 21 z 14. března 1920.

²¹⁶ Stanice tehdy nazývaná Mandžuria.

²¹⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 22 z 18. března 1920.

²¹⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 25 z 23. března 1920.

²¹⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 26 z 25. března 1920.

²²⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 27 z 27. března 1920.

²²¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 30 z 31. března 1920.

²²² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 31 z 1. dubna 1920.

²²³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 32 z 2. dubna 1920.

²²⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 40 z 13. dubna 1920.

²²⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 41 z 14. dubna 1920.

²²⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 42 z 16. dubna 1920.

Bílina zpět velení. Konečně 20. dubna 1920 se pluk dostal do Gornostaje ve Vladivostoku, kde hned provedl několik organizačních změn. Major Bílina předal velení 1. divisionu veliteli 2. eskadrony rotmistru Charvátovi a ujal se funkce pomocníka velitele pluku. 2. eskadronu po Charvátovi převzal poručík Janota.²²⁷ V Gornostaji byl pluk konečně ubytován mimo vagony, ve kterých bydlel již od odjezdu z Tjumeni. Nový nocleh našel v bývalých ruských kasárnách,²²⁸ kde se do odjezdu věnoval většinou úřednickým přípravám před odjezdem do Československé republiky.²²⁹

Jeden z nejdůležitějších okamžiků všech příslušníků 2. československého jízdního pluku byl 2. květen 1920, kdy se svolením velitele Československých vojsk na Rusi generála Jana Syrového dostali právo změnit svůj název na 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. Velitel pluku plukovník Červinka ve své hrdé řeči pravil: *„Toto jméno bude vždy jasně hlásati, že první jeho příslušníci pracovali zde v Sibiři daleko za hranicemi pro blaho svého národa. Toto jméno bude vždy dokazovati, že Sibiř byla kolébkou pluku, že jeho příslušníci v pustinách Sibiře položili jeden ze základních kamenů na zbudování nového, svobodného státu a po slavných dobách Jana Žižky a Jiřího z Poděbrad položili opět první základ československé jízdy, která pracovala pro blaho a svobodu republiky. Jsem šťasten, že jména toho dostalo se svěřeného mi pluku. I Vy, bratři, buďte vždy hrdí na toto jméno, dbejte vždy jeho cti a dobré pověsti, a v dobách, kdy kolem boj by hřměl, vždy hajte ho do poslední svoji zbrani. Buďte hrdí na toto jméno a dokažte, že jsme ho hodní, že jsme skutečně tvrdí, obětaví, v boji za svobodu své vlasti neúmorní –*

²²⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 45 z 20. dubna 1920. § 2, 3 a 4.

²²⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 50 z 26. dubna 1920.

²²⁹ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

*Sibirjáci, jak o nich pověst vypravuje. Zdar Vám – SIBIRJÁCI!!!*²³⁰ Nový název 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“ s datem platnosti užívání od 22. dubna 1920.²³¹

V kasárnách na Gornostaji i přes nevyhovující hygienické podmínky²³² vydržel pluk do 24. května, kdy byl přemístěn na Gniliž Ugel. Tam bylo téhož dne ráno za chrabrost v bojích, za neohroženost před nepřítelem a za službu prokazující vlasti vyznamenáno velitelem československých vojsk na Dálném Východě 24 příslušníků pluku následujícími vyznamenáními: 2 Československé válečné kříže 1914 – 1919, 9 Řádů sokola. Anglické vyznamenání: 1 Vojenský kříž, 1 Medaile za vynikající chování a 1 Vojenská medaile. Z francouzských vyznamenání to bylo 7 Válečných křížů 1914 – 1918 s palmovou ratolestí, 1 Válečný kříž 1914 – 1918 se zlatou hvězdou a 1 Válečný kříž 1914 – 1918 se stříbrnou hvězdou. Dalších 55 příslušníků bylo při té příležitosti povýšeno, za prokázané plnění služebních povinností.

2. československý jízdní pluk „Sibiřský“ plukovníka Jaroslava Červinky byl ráno 24. května 1920 jako 27. lodní transport naloděn na loď USAT Sherman,²³³ která v 10:00 dopoledne odrazila z vladivostockého přístavu²³⁴ do osvobozené vlasti samostatné Československé republiky, kterou někteří neviděli od vypuknutí 1. světové války dlouhých 6 let.

²³⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 55 z 2. května 1920, § 3.

²³¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 55 z 2. května 1920, § 4.

²³² Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

²³³ United States Army Transport Sherman. Více o lodi na: S. S. Mobile. datum citace 23. 6. 2013. URL: <http://www.atlantictransportline.us/content/21Mobile.htm>

²³⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 75 z 24. května 1920, § 15, 16, 17 a 18.

7 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA PLUKU

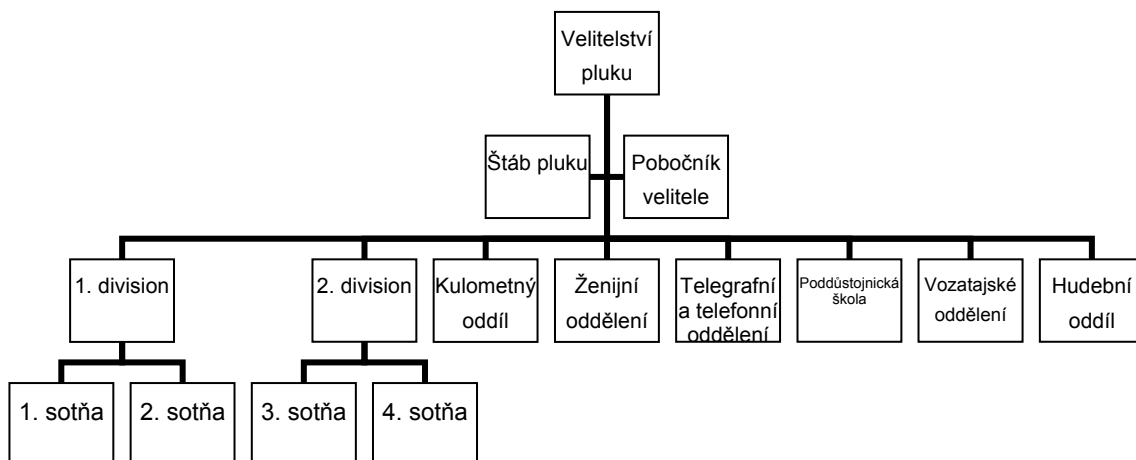
Organizační strukturu 2. jízdního pluku můžeme sledovat ve dvou případech. Nejdříve je to při utvoření 1. československého kozáckého pluku v listopadu 1918²³⁵ a následně v únoru 1919²³⁶ při vytvoření Československého vojska na Rusi a snaze velení sjednotit oba jízdní pluky. I když byla struktura nadefinovaná, tak jen málokdy byla dodržena a operativně se měnila dle potřeb pluku. K navržené struktuře z února 1919 vznesl Červinka dokonce řadu námitek a žádostí o dodatečné schválení, protože nebylo pamatováno na různé funkce a hudební oddíl byl z pluku úplně vypuštěn.²³⁷

²³⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, Hlášení veliteli 2. československé střelecké divize. Ze dne 6. listopadu 1918.

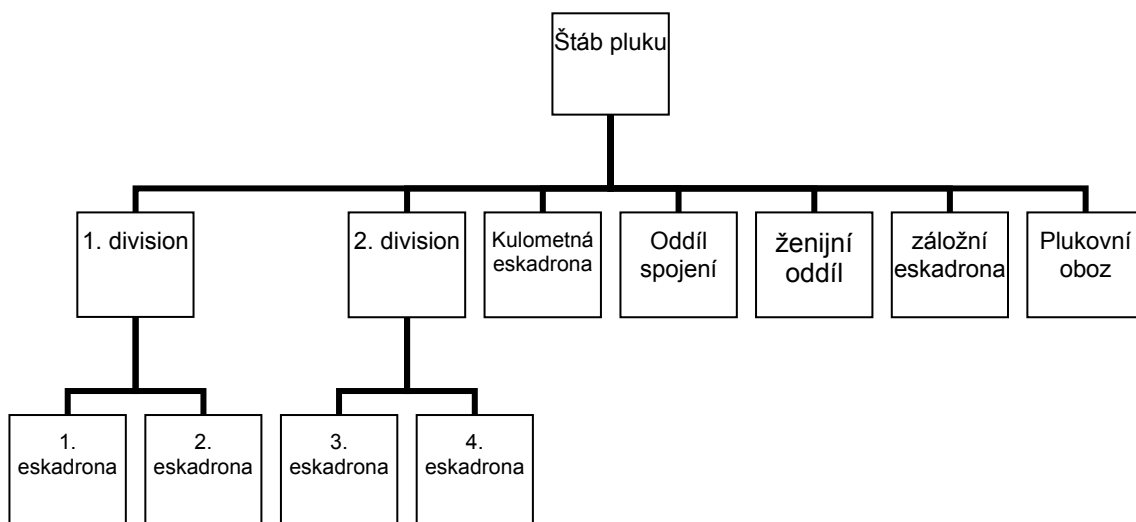
²³⁶ VHÚ – Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru. r. č. 10 z 1. února 1919, 2. příloha.

²³⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, Hlášení náčelníku štábu Českoslov. vojsk na Rusi. Ze dne 13. dubna 1919.

Organizační struktura 1. československého kozáckého pluku v listopadu 1918.

Předepsaná organizační struktura 2. československého jízdního pluku z února 1919.

8 KAŽDODENNOST ČESKOSLOVENSKÝCH. KAVALERISTŮ NA SIBIŘI

Každodenní mnohdy stereotypní život příslušníka 2. jízdního pluku se dá nejlépe vyčíst z rozkazů, z dob, kdy pluk byl ve výcvikovém a formačním režimu v Tjumeni. S příchodem na frontu, se situace mění a už nemůžeme hovořit o každodennosti v pravém slova smyslu, protože každý den mohla nastat jiná situace a operační úkoly se mohly měnit jak po stránce taktické, dislokační, tak i úkolové.

Pracovní den začínal pro kavaleristy budíčkem již velmi brzy ráno v 5:30 a ihned vyrazili ke koním, kterým museli dát v 6:00 seno a vodu. O půl hodiny déle jim pak podávali 1/3 denní dávky ovsa a teprve potom mohli od 7:00 na snídani, na kterou měli jen půl hodiny, protože v 7:30 začali čistit koně. Od 8:00 do 11:00 byli v dopoledním zaměstnání, po kterém následovalo od 11:30 tření koně a dávka sena. Teprve poté co kůň vychladl a zklidnil se, mohl dostat asi po hodině napít. Od 12:00 měli kavaleristé hodinovou pauzu na oběd, po které dali koním v 13:00 další dávku ovsa a pak šli na polední volno, které však netrvalo moc dlouho, protože již ve 14:00 odjížděli do odpoledního zaměstnání, ve kterém byli do 16:00. Po příjezdu ze zaměstnání dali koním další dávku sena, a od 17:00 měli kavaleristé večeři. Od příjezdu ze zaměstnání mezitím koně vychladli a tak jim mohli dát v 17:30 napít a vyčistit je. V 16:00 pak koně dostali poslední dávku ovsa. Kavaleristé pak měli do 20:00 volno, kdy museli dát koním zbytek sena a podestlat slámu na noc. Večerka proběhla ve 22:00²³⁸

Každý všední den museli kavaleristé absolvovat 5 hodin výcviku a v neděli 2 hodiny výcviku. To se zpravidla provádělo v zaměstnání.

²³⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 15 z 21. října 1918, § 11.

Výcvik byl dělen do tří základních kategorií: výcvik jednotlivce, výcvik v četě nebo eskadroně a taktika (teorie a praxe). Z každé kategorie museli splnit během 6 týdnů předepsaný počet hodin. Pro výcvik jednotlivce to bylo 90 hodin, pro výcvik v četě a v eskadroně 36 hodin a na taktiku bylo vyčleněno 66 hodin, přičemž 20 hodin na teorii a 46 na praxi. Kromě toho bylo rozkázáno, že se musí minimálně jednou týdně udělat vyjížďka do přírody. Výcvik jednotlivce obsahoval základy ošetřování kopyt koně a jeho nemoci, pravidla sedlání, jízda několika způsoby, včetně skoku přes překážky. Pro každého kavaléristu bylo důležité, aby uměl se svojí zbraní efektivně zacházet a tak výcvik jednotlivce obsahoval i sekání šavlí a bodání kopím. Zřetel byl kladen i na fyzickou kavaléristu, proto byla část osobního výcviku vyčleněna pro gymnastiku jezdce i koně. Výcvik v četě a eskadroně zároveň obsahoval i taktiku. Výcvik byl důležitý hlavně pro secvičení tělesa jako celku, tak aby jednal jako „jeden muž“ a každý věděl, kde je jeho místo a co dělají ostatní v daném tvaru. Každý příslušník musel jednat na daný rozkaz zcela automaticky. Proto výcvik obsahoval jízdu v různých tvarech, vyřazování na místě a v pohybu, ústupy, útoky a hlídky a vše stále dokola. V rámci této přípravy na koni byl kladen důraz i na pěší výcvik pro případ nutnosti sesednutí a vedení bojové činnosti bez koně.²³⁹

Vzhledem k tomu, že pluk zřídil poddůstojnickou školu, adepti na poddůstojníky měli trochu jiný režim než zbytek pluku. Ve všední den ve 14:00 nastupovali do školy, která byla do 16:00. Dva dny v týdnu měli večer navíc od 18:00 do 19:00 teoretickou výuku.²⁴⁰

Denní režim neplatil pro celý 2. jízdní pluk. Vždy byla vyčleněna jednotka (většinou jedna z eskadron), která zabezpečovala strážní službu

²³⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 26 z 1. listopadu 1918, příloha rozkazu.

důležitých objektů. Strážní jednotka měla službu 24 hodin a její výměna probíhala každý den v 13:00.²⁴¹ Pokud byl pluk ubytován ve vagonech, tak probíhala služba po vlacích, kdy si každá osádka vlaku organizovala svoji strážní službu.²⁴²

Na hygienu byl u pluku kladen velký důraz. Vždy když to bylo možné, vojáci prováděli očistu danou předpisy a někdy se jim podařilo získat vstup do koupelen. Například v září v Kljukvevanné kavaleristům železniční zřízení umožnili v pondělí a ve středu vstup do jejich železniční koupelny.²⁴³

Volnočasové aktivity kavaleristů můžeme rozdělit do dvou rovin. V první rovině jsou to aktivity řízené, nebo podporované samotným 2. jízdním plukem a v druhé rovině individuální aktivity jednotlivců, které jsou hůře pozorovatelné, protože o nich v rozkazech nevycházely zmínky. Můžeme je však do jisté míry pozorovat pomocí různých zákazů a napomenutí, které v rozkazech vycházely v momentu, kdy kavaleristé, ať už záměrně nebo nezáměrně, překročili jistou morální hranici.

Mezi aktivity řízené plukem můžeme zařadit v prosinci 1918 zřízený „Kroužek milovníku konného sportu“. Ten měl za cíl zvýšení vědomostí o koních, jejich výcviku a o správné jízdě na koni. Podstatnou část času věnoval spolek samotným sportovním disciplínám na koních.²⁴⁴

²⁴⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 28 z 3. listopadu 1918, § 5.

²⁴¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 22 z 28. října 1918, § 1.

²⁴² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 247 z 7. září 1919, § 1.

²⁴³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 248 z 8. září 1919, § 3.

²⁴⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 60 z 5. prosince 1918, § 2.

Příslušníci pluku se věnovali mnoha sportovním aktivitám a pořádali přednášky k různým výročím a zajímavostem. Tyto aktivity programově řídil zřízený „Osvětový odbor“ pluku, který spravoval mimo jiné i plukovní knihovnu.²⁴⁵

Co se týká aktivit jednotlivců, příslušníci pluku se nelišili od jiných mladých mužů a příslušníků jiných armád. Často pili alkoholické nápoje a docházeli za děvčaty. Několikrát se i stalo, že příslušníci nedbali napomenutí ruské milice a bránili ve výkonu její služby, když hlásili falešná jména. Za to je plukovník Červinka často napomínal, rozdával jim různé zákazy a dokonce i vyhrožoval tresty.

Někteří příslušníci pluku se věnovali lovu zvěře a sportovní střelbě, kdy však museli dostat svolení velitele a respektovat omezení ruských či mandžuských úřadů. Pokud se na lovu stala nehoda, nebo byl porušen zákon, tak odpovědnost nesl nejstarší lovec.²⁴⁶

Škála mimopracovních aktivit byla bezesporu větší. Jejich identifikace je však značně ztížena charakterem pramenů, které k problematice máme a tak můžeme s jistotou určit jen výše uvedené.

9 STEJNOKROJE A SYMBOLIKA PLUKU

9.1 Stejnokroje a jejich insignie

Jízda se v každé armádě té doby odlišovala od pěchoty. Pěšák se jako malý a nenápadný bod v krajině dobře skryl, a tak využíval uniformy,

²⁴⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 60 z 5. prosince 1918, § 3.

²⁴⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 27 z 31. března 1919, § 3.

kteře co nejvíce maskují, tzv. záštitné barvy. Jezdec s koněm je velký bod, který se neskryl ani v záštitné uniformě, a tak si mohl dovolit větší pestrost uniformy.²⁴⁷ To se odrazilo i na uniformách 2. jízdního pluku.

O prvopočátcích uniforem u 2. jízdního pluku máme jen málo dokladů. Lze však předpokládat, že kavaleristé nosili stejně jako ostatní druhy vojska štítek umístěný na levé ruce v prostředku mezi ramenním švem a loktem.²⁴⁸ Dle rozkazu československého armádního sboru byl v srpnu 1918 vydán rozkaz, který upravil stejnokroj jízdy na: jezdecké boty s ostruhami, modré jezdecké kalhoty s obšitím rozkroku, bílým katem u mužstva a stříbrným u důstojnického sboru, pokud by byl nedostatek modrých kalhot, měly být použity kalhoty záštitné s doplněným katem. Jako blůza byla použita ruská gymnastorka model 1911 záštitné barvy, s bíle obšitým štítkem záštitné barvy a pro rozlišení druhu vojsk doplněným o dvě zkřížené šavle. Hodnosti měly být žluté barvy pro mužstvo a stříbrné pro důstojníky. Na levém rameni gymnastorky byl na místě výložky stanoven kožený řemínek. Pokrývku hlavy tvořila brigádýrka s podbradníkem. Pro chladné období byl určen jezdecký plášť s červenými, bíle obšitými výložkami na límci a štítkem stejného vzhledu a umístění jako na gymnastorce. K zimní výbavě byla stanovena papacha s červeným dnem a modrým křížem na červeném dnu.²⁴⁹ Vzhledem k tomu, že rozkaz vyšel v době, kdy ještě nebyl 2. jízdní pluk ustanoven, je tedy otázkou, jestli se tímto rozkazem řídil.

Do Tjumeňi k formování pluku si vojáci divisionů pravděpodobně přinesli uniformy používané v době samostatných těles. Víme jen, že u 2. eskadrony „Nitranských kozáků“ byla použita kozácká uniforma

²⁴⁷ Československý voják, 25. 9. 1918, II/2. s. 12.

²⁴⁸ PANUŠ, B. – TATAROV, B.

²⁴⁹ VHÚ – Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru. r. č. 1 - in z 18. srpna 1918,

se zelenými výložkami, která měla sloužit jako vzor uniformy pro pluk. Nic bližšího však o uniformě nevíme.²⁵⁰

Lepší informace o podobě uniformy máme z listopadu 1918, kdy generál Gajda schválil Červinkovi navrženou uniformu. Ta obsahovala několik druhů uniforem a doplňků. Na prvním místě to byla „poděbradka“ vypracovaná z šedých papach s purpurovým dnem. Zdobit ji měla bíločervená růžice oválného tvaru a 16 centimetrů dlouhá černá štětka stažená prstencem z kůže a u důstojníků ze zlaté šňůry. Kalhoty byly jezdeckého střihu z tmavě modré tkaniny s dvěma silnými červenými lampasy a žlutým kantem u mužstva a zlatým u důstojníků. Co se týče pokrytí horní poloviny těla, byly ustanoveny tři uniformy: gymnastorka model 1911 s dvěma prsními kapsami, frenč²⁵¹ a pulšubka.²⁵² Na levém rukávu měl být znovu štítek, tentokrát však červené barvy s bílým lemem a se zkříženými šavlemi a číslem pluku. Na pravém rukávu, pak měly být nošeny symboly odsloužených let v legii v podobě ševronu. Levý jezdecký nárameník tvořila spletená černá kůže a u důstojníků zlatá šňůra s uzlem. Zajímavá je úprava pulšubky, na kterou byla našita čamara spletená z černých kůží a s knoflíky obšitými zeleným sukнем. Ruský kabát model 1909 (nejspíš jezdeckého typu), byl bez knoflíků, které měly dovolené jen důstojníci a to jen na výložkách límce. Výložky na límci byly stejné barvy jako štítek, červené s bílým lemem. Boty byly ustanovené vysoké s ostruhami.²⁵³ Co se týče poděbradky a čamary, lze předpokládat, že se 2. jízdní pluk inspiroval v českém národním oděvu z roku 1848.²⁵⁴

²⁵⁰ PANUŠ, B. – TATAROV, B.

²⁵¹ Styl kabátu pojmenovaný dle anglického maršála Frenche.

²⁵² Krátký kabát z beraní kůže.

²⁵³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 81 z 3. října 1918, § 2.

²⁵⁴ více in.: M. MORAVCOVÁ, Národní oděv roku 1848, Ke vzniku národně politického symbolu. Academia, Praha 1986.

Dalším zlom v uniformách 2. jízdního pluku přišel v dubnu 1919, kdy byly z důvodu velkých veder vyhotoveny letní poděbradky, na kterých byla kožešina nahrazena zeleným sukmem a svrchu byly doplněny o bílou paspuli. 27. dubna bylo rozkázáno na poděbradky našít sdružené znaky odboje.²⁵⁵ Den poté, 28. dubna 1919, plukovník Červinka v rozkaze píše o tom, že pluk šije červené kalhoty, které se však začaly nosit až poté co je měl ušít celý pluk.²⁵⁶ Jejich zavedení jako jediných kalhot pro pluk nastalo až v říjnu 1919.²⁵⁷

V srpnu téhož roku byl zaveden nepromokavý plášť stejného střihu jako jezdecký kabát model 1909.²⁵⁸ Na konci srpna plukovník Červinka zakázal šít jakékoli uniformy a gymnastorky model 1911 byly převedeny jen pro výcvik. Důvod k tomu byl ten, že z rozkazu armádního sboru byly zavedeny nové kabátce pro jízdu, které vycházely z ruského kitělu, který byl krátký, postrádající vrchní náprsní kapsy a spodní kapsy měl ze stran. Zezadu měl rozparek zapínaný na dva knoflíky a zepředu se zapínal na pět knoflíků. Tak jako předchozí modely měl i tento model levý jezdecký nárameník z kůže pro mužstvo a ze zlaté šňůry pro důstojnický sbor. Kabátec měl polo stojací límeček s červenými trojúhelníkovými výložkami červené barvy s bílou paspulí.²⁵⁹

Stav uniforem takto vydržel až do března 1920, kdy byl stanoven definitivní vzhled letní poděbradky, další vzor uniformy a opásání příslušníků 2. jízdního pluku. Poděbradka měla nést z hořejšku bílou paspuli, sdružený znak odboje a nad ním bílou červenou stužku lomenou

²⁵⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 111 z 22. dubna 1919.

PANUŠ, B. – TATAROV, B.

²⁵⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 6, 1. čsl. jízdní division, r. č. 117 z 28. dubna 1918.

²⁵⁷ PANUŠ, B. – TATAROV, B.

²⁵⁸ PANUŠ, B. – TATAROV, B.

²⁵⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 236 z 27. srpna 1919.

do klínu směrem nahoru a štětky přesahovala poděbradku o 2 centimetry. Dále byly zavedeny dvě nové uniformy. Pro mužstvo se rozkaz zmiňuje o Kanadském frenči, o kterém nemáme více zpráv a můžeme jen usuzovat, že se jedná o „vladivostockou návratovou“ uniformu vzor 1919, kanadský Service Dress, nebo frenč ruské armády. Pro důstojníky měla být vydána „kitě“ jejíž podobu pluk v době vydání rozkazu zatím neznal. Červené kalhoty byly opatřeny bílou soukennou nebo hedvábnou paspulí.²⁶⁰ Z příjezdu do vlasti máme jen jednu fotografii, a to z Olomouce z 9. července 1920, kde mají vojáci směs uniforem, kde dominuje již „vladivostocká návratová“ uniforma vzor 1919. Kromě této uniformy je na fotografii u třech kavaleristů uniforma bez kapes, patrně se jedná o jediné známé vyobrazení uniformy šité od srpna 1919.²⁶¹

Po návratu do vlasti došlo k upravení hodností dle předpisů československé branné moci. Modré značení pro poddůstojníky, stříbrné pro důstojníky a zlaté pro generály, přičemž měly být našity na každém rukávu nad manžetou.²⁶²

9.2 Prapory

Kozácký odkaz 2. jízdního pluku nebyl jen v přejmenování pluku v listopadu 1918, ale i v zavedení kozáckých pík. Tyto píky byly pro přehlídkové účely, zkrášleny praporky v národních bíločervených barvách. Tvar praporku byl „hadího“ jazyku o rozměrech 50 x 16 cm,

²⁶⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 27 z 27. března 1920.

²⁶¹ J. ČERVINKA, Trp, kozáče budeš atamanem. Orbis. Praha 1929.

²⁶² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 83 z 12. července 1920, příloha rozkazu.

příčemž vykousnutý klín sahal do poloviny délky. Z důvodu nedostatku bílé a červené tkaniny, bylo zakázáno praporky používat pro výcvik.²⁶³ 25. května 1919 při přehlídce v Tjumeni byly praporky přizdobeny slovanskou bílo-červeno-modrou trikolorou.²⁶⁴ Některé praporky si jezdci přizdobili hesly. Tyto praporky byly rozkazem ze 17. srpna 1919 zrušeny a nahrazeny válečnými praporky Československé republiky.²⁶⁵ Tyto praporky byly stejného tvaru jako předchozí praporky, jen bílo – červená bikolora byla lemována modrou barvou a ve středu byla stylizovaná zkratka ČS. Tyto praporky přišly v nedostačujícím počtu ve dvou velikostech²⁶⁶ a následně byly rozmnoženy tak, aby pokryly všechny jezdce 1. řádu v pluku s výjimkou četařů.²⁶⁷ Praporky se zkratkou ČS u pluku vydržely až do konce jeho působení v Rusku a přivezl si je i do vlasti.

Kromě malých praporků sloužících k ozdobení těles měl pluk i svůj vojenský bojový prapor. Bohužel se v rozkazech nepodařilo nalézt, kdy a kde ho obdržel. Můžeme se však domnívat, že to bylo před 24. květnem 1919, kdy byla v rozkazu poprvé zmíněna funkce praporečníka.²⁶⁸ Teorii však odporuje nápis „Sibiřský“ na praporu. Tento čestný název byl udělený až v roce 1920, před odjezdem z Vladivostoku. Je však možné, že byl došit až po návratu do vlasti.

Bojový prapor 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“, je na černé žerdi se stříbrnou špicí, která na žerdi drží pomocí tuleje. Špicí

²⁶³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 34 z 9. listopadu 1918, § 8.

²⁶⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 143 z 24. května 1919, § 2.

²⁶⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 227 z 17. srpna 1919, § 8.

²⁶⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, Hlášení náčelníku štábu Československých vojsk na Rusi ze srpna 1919.

²⁶⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 227 z 17. srpna 1919, § 7.

tvorí 4 propletené kruhy značící jednotu našeho státu, z nichž jde úzká špička kruhového průměru. Prapor je na žerdi navlečený pomocí průvlečného rukávu a přibitý stříbrnými hřeby. Samotný prapor je nezvyklého tvaru se čtyřmi cípy připomínajícími plameny. Z aversu je v červeném poli vyobrazený pod lipovou ratolestí, ruský státní symbol svatý Jiří probodávající draka a nápis 2. čsl. jízdní pluk Sibiřský. Z reversu jsou vyobrazeny v bílém poli zemské znaky Čech, Moravy, Slezka a Slovenska obšité zlatou lipovou ratolestí. Součástí praporu je trojitá stuha svázaná v mašli. Prameny mašle jsou v barvách bílá, červená a modrá. Bílá stuha nese nápis 2. československý sibiřský. Červená stuha nese nápis jízdní pluk a modrá stuha nese nápis Vladivostok 1920. Můžeme se jen domnívat, že stuhu pluk obdržel ke změně názvu na „Sibiřský“ ve Vladivostoku roku 1920. Kromě výše zmíněné stuhu je prapor ozdoben ještě Československým válečným křížem 1914 – 1918 a Pamětní kříž 2. jízdního pluku – ruských legií.²⁶⁹

10 BOJOVÉ NASAZENÍ PLUKU

10.1 Boj 1. československého jízdního divisionu o bajkalské galerie, tunely a mosty.

Krátce po vzniku 1. československého jízdního divisionu byla jeho 1. eskadrona poslána 14. července 1918 do bojů o stanici Bajkal, aby prošla svým bojovým křtem.

V bojích o Bajkalské jezero bylo klíčové obsadit důležitou část Kruhobajkalské dráhy - systémy mostů, tunelů a galerií mezi stanicí

²⁶⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 143 z 24. května 1918.

Bajkal a Kultukem obepínající přístupovou železniční trať k jezeru. Bolševické jednotky měly ve stanici Bajkal připravený technický vlak s 250 pudy²⁷⁰ dynamitu určený k odpalu železničních nosných zařízení na trati k jezeru. To by společně se silným bolševickým loďstvem kotvícím na Bajkalu způsobilo několikaměsíční zdržení a nemožnost spojení operujících skupin na západ a na východ od jezera.

Operace byla rozdělena do dvou útočných směrů. První pod velením kapitána Kadlece od Irkutska a druhý ze strany od Kultuku pod vedením štábního kapitána Dvořáka, který měl obrněným vlakem zaútočit 15. července na Kultuk a překvapit bolševiky zezadu. Obě skupiny byly seznámeny s důležitostí dostat neporušenou trať a tak jim byla ponechána volná ruka v rozhodování.

Skupina kapitána Kadlece fungovala jako tykadla. V neděli 14. července vyjela po cestě podél řeky Angary z Irkutska do přístavu Listvjanka jízdní eskadrona korneta Bíliny, 4. rota 6. pluku „Hanáckého“ pod velením poručíka Kraváka a kulometný oddíl s kulomety Colt - Browning 1895/1914 podporučíka Neumanna. Jako druhé tykadlo vyjel po železniční dráze k Bajkalu 2. Novonikolajevský pluk kapitána Ivakina. Jízdní division s 4. plukem měli obsadit co nejrychleji Listvjanku a odtud zaútočit lodní přepravou přes Angaru na stanici Bajkal. Novonikolajevský pluk měl provést útok obchvatem a přenést úder na trať východně od stanice Bajkal, rozebrat koleje, a tím stanici kompletně odříznout od posil. Poté měl zaútočit na stanici zezadu a z jihu.

Bílinova jízdní eskadrona v počtu padesáti jezdců přijela v neděli 14. července večer do vesnice Nikolska, která se nachází vedle Listvjanky. Bolševici v kraji kradli a násilně rekvírovali majetek chudého

²⁶⁹ VHÚ, fond XIV vexilologie, bojový prapor 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“.

²⁷⁰ 1 pud = 16,38046 kg

vesnického obyvatelstva, a tak není divu, že jezdci korneta Bíliny byli přivítáni s nadšením a obyvatelé ochotně vyzradili důležité informace o bolševických jednotkách. Jezdci zůstali ve vesnici přes noc a vyčkávali na příchod Hanáků. Situace se však ráno zkomplikovala, když došlo k ostřelování jedné z hlídek bolševickou patrolou, která se ihned vydala k Nikolsku a Čechoslováci se dostali do boje. Od Listvjanky k Nikolsku se ozývala prudká střelba z pušek a kulometů a ze stanice Bajkal na druhém břehu Angary vyjel obrněný vlak, který začal ostřelovat dělostřeleckou palbou z houfnice pozice jízdní eskadrony. Když Bílina zjistil, že proti němu stojí desetinásobná přesila, rozhodl se vydat rozkaz k ústupu a eskadrona se ukryla v lese u Nikolska, odkud mohla výhodně pozorovat nepřitele a vyčkávat příjezdu 4. roty 6. pluku. Dle hlášení korneta Bíliny jsou v Listvjance nepřátelské síly v počtu 300 jezdců a 400 pěšáků, na stanici Bajkal se nachází přibližně 1000 mužů a 3 děla.²⁷¹ Bolševici však projevili překvapující pasivitu, když eskadronu nepronásledovali. Záhy bylo zjištěno, že dělostřelecký přepad a přehradná palba z pušek a kulometů měla pouze krýt ústup bolševiků z přístavu Listvjanka do stanice Bajkal na pravém břehu Angary. Evakuaci bolševických vojsk však kvůli svému malému počtu Čechoslováci zabránit nemohli.²⁷² Před polednem přišli pěšáci 6. pluku a již krátce po poledni obsadili s jezdci vesnici Nikolska. Tam skupina zanechala dvacet pěšáků ke střežení cesty a vydali se obchvatem k Listvjance, když dorazili na kopec nad přístavem, spatřili již jen poslední ustupující bolševiky na parníku směřujícím k Bajkalu.²⁷³ Tím usnadnili Čechoslovákům plán, který zněl útok na stanici Bajkal přes Angaru z přístavu Listvjanka. K tomu však nedošlo. Úspěch jezdců a Hanáků byl takový, že bolševici chybně vyhodnotili jako jediný směr

²⁷¹ Kronika 6. pluku uvádí 200 jezdců a 700 pěšáků. A. KUBÍČEK, s. 245.

²⁷² Za svobodu. Kniha 3. s. 612 - 613.

²⁷³ A. KUBÍČEK, s. 245.

útoke na stanici Bajkal přes řeku Angaru z přístavu Listvjanka a tím usnadnili útok Novonikolajevcům z jihu a zezadu.

Novonikolajevci mezi tím rozebrali koleje na východ od stanice Bajkal a nechali tam ukrytou skupinu pro případ, že by se chtěl vlak dostat z léčky. Ostatní Novonikolajevci se bez povšimnutí bolševiků vyšplhali na skály kolem stanice Bajkal a v rojnicích ji celou obklíčili. Přibližně ve 14:00 pokryli vojáci novonikolajevského pluku vlaky ve stanici palbou z ručních zbraní, kulometů a granátů. Bolševičtí velitelé, kteří očekávali útok přes řeku, nebyli schopni reakce a nádraží se ocitlo ve zmatku. Lokomotivy se snažily manévrovat vlaky a uvolnit únikovou cestu technickému vlaku s dynamitem určeným k vyhození tunelů. Když se kolem vlaku začali shromažďovat bolševici, Novonikolajevci na ně začali vrhat ruční granáty, z nichž jeden patrně odpálil celý vlak technického oddílu. Účastníci boje událost popisují takto: *„Vlak i s posádkou se roztříštil o strmé stěny skal, nádražní budovy se obrátily v sutiny, vysoká vodárna zmizela, stanice byla rozmetána v žalostné trosky, kupy zohavených mrtvol pokryly zemi. Otřes výbuchu byl tak mocný, že popraskala okna až v Listivinničném²⁷⁴“²⁷⁵* Uniknout se podařilo jedinému vlaku, který však vykolejil, na předem rozebraných kolejích. Přeživší bolševici se dostali do křížové palby novonikolajevské zálohy a následně se všichni vzdali. Utéct se podařilo jen malé skupince, která ihned na začátku útoku utekla k Angaře a parníkem ujela k Bajkalskému jezeru. Na nádraží Novonikolajevcům padla do rukou velká kořist. Našli zde 2 obrněné vlaky, 1 dělo a 4 kulometry. O hodinu déle po pádu bajkalského nádraží obsadili jezdcí korneta Bíliny a Hanáci poručíka Kraváka Listvjanku, kde bolševici v panice zanechali parníky Burjat, Tarazan, Tovaryšč, Feodosia a motorový člun Čajka, k tomu

²⁷⁴ Listvjanka

²⁷⁵ Za svobodu. Kniha 3. s. 613.

můžeme připočíst další porouchané parníky a motorové čluny²⁷⁶, které Čechoslováci do 14 dnů opravili a použili k obchvatu na Bajkalském jezeře.²⁷⁷

Odvážný výpad skupiny kapitána Kadlece způsobil, že nejdůležitější část Kruhobajkalské dráhy byla zachráněna a tím mohlo dojít ke spojení československých skupin operujících na západ a na východ od Bajkalského jezera. Gajdova skupina ovládla řeku Angaru a bolševickému loďstvu se tím zúžil operační prostor jen na jezero Bajkal.

10.2 Nasazení 1. eskadrony 2. jízdního pluku u Kunguru.

První bojové vystoupení 2. jízdního pluku podnikla Marelova 1. eskadrona 1. divisionu 2. jízdního pluku v listopadu 1918, kdy byla odvelena na uralskou frontu,²⁷⁸ aby 4. prosince²⁷⁹ vystřídala 4. eskadronu 1. jízdního pluku nasazenou v té době v československých liniích u Molebského závodu v prostoru kungurského úseku.²⁸⁰ 1. eskadrona tak byla součástí Gajdova tažení na Perm, který byl 25. prosince 1918 skutečně dobyt sibiřskou skupinou generála Pepeljajeva.²⁸¹

Eskadrona se účastnila většiny bojů v na území Ruské a Tatarské Byrmy a Černé Riečky, nacházejících se v molebské oblasti. V těchto bojích, se nejvíce vyznamenal desátník Alois Králík, který 2. prosince se svou hlídkou překvapil bolševickou hlídku ve vesnici Černá Riečka, okamžitě obec vyčistil od všech bolševiků, a přestože byla v těsné

²⁷⁶ Za svobodu. Kniha 3. s. 613 - 614.

²⁷⁷ A. KUBÍČEK, s. 245.

²⁷⁸ Za svobodu. Kniha 4. s. 294.

²⁷⁹ Kronika Za svobodu uvádí nasazení 1. eskadrony již 2. prosince 1918. Za svobodu. Kniha 4. s. 666.

²⁸⁰ V. PRÁŠEK, s. 42.

²⁸¹ Fr. VI. ŠTEIDLER, Československé hnutí na Rusi. Památník odboje. Praha 1922. s. 88.

blízkosti bolševických zákopů, udržel ji až do příchodu pěchoty. 12. prosince desátník Králík dobrovolně přihlásil sebe a svoji hlídku do riskantní akce, při které přepadl bolševické vozy a pod křížovou palbou se s ukořistěnými vozy dokázal odpoutat z boje a dopravil je na československou linii u Molebského závodu.²⁸²

V sobotu 14. prosince 1918 byl pověřen 8. střelecký pluk aby provedl průzkum na levém křídle bolševických vojsk, kde měl zjistit činnost a složení nepřítele ve vesnicích Tatarská Byрма, Ruská Byрма a Lebeděvka. V případě nutnosti je měli dobýt. K 8. střeleckému pluku bylo připojeno pro svoje lehká děla, která byla přemístitelná na saních, československé dělostřelectvo 8. pluku. Dělostřelecké oddělení bylo spolu s 1. eskadronou 2. jízdního pluku, 1 sotní kozáků a kulometným oddílem 3. kulometné roty 8. střeleckého pluku určeno k útoku na Ruskou Byrmu. Celý oddíl vyjíždí ve 4 hodiny ráno a v 9 je již u Ruské Byrmy. Chvilí po příjezdu se jízda rozvinula do útočných pozic a začala útočit. Překvapené a dusotem koní probuzené vojsko začalo vybíhat z domů za vesnici a Ti co to nestihli, se hromadně vzdávali. Dělostřelci do toho zmatku složili děla ze saní a zahájili z malé vzdálenosti šrapnelové ostřelování vesnice. Bolševici, kteří ještě nevyběhli z domů, však začali silně ostřelovat jízdu z kulometů a pušek, a aby toho nebylo málo, začali jízdě do boku střílet nepřátele z výšiny od vesnice Lebeděvka. To byla pro jízdu nebezpečná situace. Rychlé odpoutání jí kazil špatný stav koní, kteří se dlouhou jízdou v hlubokém sněhu vyčerpali, a teď klopýtali a padali. Nebýt včasného zásahu dělostřelců, kteří po vesnici vypálili další šrapnely, byla by to pro jízdu katastrofa. Po neúspěšném ranním útoku

²⁸² Za svobodu. Kniha 4. s. 666.

na Ruskou Byrmu měl být útok večer zopakován, ale pro absolutní vyčerpání koní, od něj bylo upuštěno.²⁸³

Eskadrona poručíka Marela od prosince 1918 do ledna 1919 vedla nespočetně těžkých bojů za velkých mrazů ve svěřeném operačním prostoru a ke své mateřské jednotce do Tjumeni se vrátila až 21. února 1919.²⁸⁴ Celkově to bylo první a poslední vystoupení 2. jízdního pluku na otevřené frontě. Od této chvíle celé československé vojsko přešlo obranu magistrály a protibolševická fronta byla svěřena Ruské armádě.²⁸⁵

10.3 2. jízdní pluk potlačuje protivládání vzpoury.

Špatný stav Ruska a nespokojenost s Kolčakovým autoritářským režimem vygradoval ve dvě stávky, které zasáhly do klidného života 2. jízdního pluku v době, kdy byl na výcviku v Tjumeňi

První stávka se konala v listopadu 1918 v Omsku, když se o ní dozvěděl 2. jízdní pluk, ihned vyhlásil pohotovost a začal se připravovat k odjezdu do Omska. Než však fakticky vyjel, omská posádka demonstraci potlačila.

Daleko vážnější situace se vyskytla 13. března 1919 přímo v Tjumeni. Ráno se za probíhající Kolčakovy mobilizace vzbouřilo 600 nových ruských branců, kterými bylo z okolních vesnic zaplněné celé město.²⁸⁶ Vzbouření branci z nenadání přepadli dělostřelecké skladiště tjumeňského vojenského okruhu a zmocnili se všech ručních zbraní. 2. jízdní pluk vyhlásil společně s 1. praporem 6. československého

²⁸³ Za svobodu. Kniha 4. s. 543 – 544.

²⁸⁴ Za svobodu. Kniha 4. s. 666.

²⁸⁵ Fr. VI. ŠTEIDLER, s. 88.

²⁸⁶ Fr. VI. ŠTEIDLER, s. 88.

střeleckého pluku pohotovost a 2. jízdní pluk poslal do různých částí Tjumeňi tři jízdní průzkumné hlídky. Vzbouřenci se rozdělili na několik skupin a část obsadila věznici a propustili vězně, se kterými začali obsazovat město. Stráž, která měla hlídat válečné zajatce, strhala výložky a připojila se k povstání. Plukovník Červinka poslal 2. rotu 6. pluku ihned k vězení a její včasný zásah zamezil dalšímu propouštění bolševiků.²⁸⁷ Nejvíce postižená byla nejchudší část města - tzv. Sarajekůlky.²⁸⁸ Tam uteklo od vesnice nejvíce bolševiků, čekala tam však na ně 2. eskadrona a zamezila jim v dalším postupu. Tímto bylo povstání v 14:30 potlačeno a do 16:00 pak jezdcí zbavovali město posledních bolševiků.²⁸⁹

Pro vojáky to bylo určité probuzení, kdy na vlastní kůži okusili, jaké nepřátelství vzbuzuje Kolčakův režim v obyčejných lidech. Druhý den se Čechoslováci dozvěděli, že hlavním úkolem povstání bylo odzbrojit československé vojáky v Tjumeni a pomstít se jim za to, že přenesli tíhu bojů do Sibíře a teď odcházejí a nechávají bojovat jen Rusy.²⁹⁰

Za správné vykonání svých povinností a za jejich příkladné plnění vyslovil plukovník Červinka svým kavaleristům pochvalu. 2. jízdní pluk a 6. střelecký pluk vyvázli z potlačování vzpoury beze ztrát. Bolševici měli blíže nezjištěný počet mrtvých.²⁹¹

²⁸⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, Hlášení náčelníku Československých vojsk na Rusi z 18. března 1919.

²⁸⁸ Fr. VI. ŠTEIDLER, s. 88.

²⁸⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, Hlášení náčelníku Československých vojsk na Rusi z 18. března 1919.

²⁹⁰ Fr. VI. ŠTEIDLER, s. 88.

²⁹¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, Hlášení náčelníku Československých vojsk na Rusi z 18. března 1919.

10.4 Na manské frontě.

Krátce poté, co pluk dorazil k ochraně odbočky magistrály do Barnaulu, dozvěděl se, že jeho operační prostor byl přesunut do manské oblasti, kde bylo potlačeno bolševické povstání a povstalci zahnáni do Urjachanské oblasti. 2. jízdní pluk měl spolu s ruskými jezdeckými útvary dohlížet na bezpečnost oblasti, chránit magistrálu a zabránit případnému dalšímu povstání.²⁹²

10.4.1 Začátky bojových operací

Velitelství a Bílinův 1. division 2. jízdního pluku byli 21. června 1919 dislokováni ve Stepno – Badžeje a Bílina se stal velitelem celé oblasti. 2. division 2. jízdního pluku byl rozdělen na dvě skupiny. Štáb 2. divisionu pod velením rotmistra Hrčka byl vyslán východním směrem za Kansk do železniční stanice Iljanské, pod pravomoc 2. střeleckého pluku, kde měl svěřenou ochranu okolí od železniční stanice až ke vsi Dlouhé Mosty a 18. června zahájil bojovou činnost v oblasti. 4. eskadrona poručíka Knapa byla přesunuta do železniční stanice Tinskaja a od 18. června vedla bojovou činnost. 3. eskadrona poručíka Koutňáka byla přidělena pod 8. střelecký pluk „Slezský“ západně od Krasnojarska do města Marinsk, kde od 17. června vedla protipovstalecký boj. V rozmezí 15. a 20. června do Krasnojarska přijíždějí z Barnaulu zbylé oddíly pluku, jako nemocnice, části spojařů, sapérů, hudební oddíl a další. Dislokace jednotek však dlouho nevydržela a již 2. července byla 3. eskadrona přeložena do oblasti 1. divisionu, aby se 5. července usadila ve vsi Narva na břehu řeky Many. 4. eskadrona 20. června opustila Tinskaju a byla převelena do Iljanské a odtud 6. června do Nižně - Udinska pod 1. československý úderný prapor, kde se zdržela jen chvíli a byla

²⁹² Za svobodu. Kniha 4. s. 666.

přeložena nejdříve na železniční stanici Čeremechovo a pak na železniční zastávku Kasjanovka.²⁹³

Za dobu svého působení coby samostatného tělesa v manské oblasti pluk prošel několika menšími boji a podnikl bezpočet jízdních průzkumů. Největší bojové střetnutí měla v rámci svého operačního působení 3. eskadrona poručíka Koutňáka, která se v období od 17. června do 29. června několikrát střetla s partyzány komisaře Lobkova.

18. června v 6 hodin ráno odjela 3. eskadrona z Marinska k železniční stanici Jaja, na kterou měl útočit Lubkovův oddíl, čítající 400 – 450 pěšáků a 30 jezdců. V průběhu cesty však bylo zjištěno, že Lubkov i se svým oddílem sídlí ve vesnici Beketo a chce zaútočit na Sergejevskoje. 3. eskadrona urychleně změnila cíl svého postupu a zamířila přes Ižmorskaju a Beket k Sergejevskoje. Lubkov, když se dozvěděl o blížící se československé kavalerii, dal se bez boje na okamžitý ústup do hlubokého pralesa tajgy, kam ho pro neschůdnost terénu nemohli jezdci pronásledovat, a tak se vrátili do Marinska. O pět dní déle však na Lubkova znovu narazili. 22. června 3. eskadrona vyjela pronásledovat Lubkovův oddíl. U stanice Ižmorskaja se spojila s ruským oddílem kapitána Surova 23. června necelé 3 kilometry od silnice u Posel. Ostrovského jednotky se střetly s Lubkovovými partyzány a zatlačily je na ústup do Malé Poščanky. Lubkov v ústupových bojích zaznamenal velké ztráty, 37 partyzánů padlo (včetně Lubkovova syna) a 32 jich bylo zajato. Čechoslováci ukořistili celý Lubkovův transport, 2 vozy pušek a spisy s organizací bolševiků. Boj proti Lobkovovým zdaleka neskončil. Kavaleristé 3. eskadrony a ruského oddílu kapitána Surova podnikl 24. června noční pochod k Michajlovskému, kde napadli spojený

²⁹³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence,

oddíl Gončarova a Lubkova. V tomto boji zabili 70 bolševiků včetně samotného Gončarova. Další dny stíhali bolševické ustupující partyzány přes vesnice Bogoslovskoje, Zyrjanskoje, Berikulskoje až je dostihli u Naryševky. Po boji u Naryševky, kde partyzáni ztratili dalších 36 mrtvých a 19 zajatých, dali se na ústup dvěma směry. Lubkovci na Chutory Pavlovskyje a Gončarovci přes řeku Jaju do vesnice Žirova. Po krátkém střetu se 3. eskadrona bez koní přeplavila přes řeku a dobyla Žirovou. Poté se vrátila ke koním a společně s ruským oddílem pokračovala na Chutory Pavlovskyje za Lubkovci, které 27. června dostihla a zasadila jim poslední úder, ve kterém bolševici ztratili 6 mužů a 9 padlo do zajetí. Dle výpovědí místních sedláků a zajatých bolševiků způsobilo neúnavné stíhání a napadání bolševikům takové ztráty na životech a materiálu, že se celý Lubkovův čítající necelých 500 mužů úplně rozpadl. 3. eskadrona a ruský oddíl nezaznamenaly jedinou ztrátu na životě, přičemž bolševiků padlo 158 a 60 jich bylo zajato. 3. eskadrona při stíhání Lubkovových partyzánů od 17. do 29. června 1919 ujela přibližně 750 kilometrů.²⁹⁴

Skupina Stepno – Badžejského oddílu korneta Bíliny podnikala od 19. června do 8. července průzkumné výpravy v okolí svého působiště a na řeku Narvu. V rámci svého operačního nasazení se v několika menších bojích střetla s bolševickými partyzány oddílů Kravčenko a Štětinkina, které vždy porazila a nakonec i zatlačila mimo oblast a za výše uvedené období v boji zastřelila 38 partyzánů, 42 jich zajala a 2 se přihlásili dobrovolně.²⁹⁵

historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919, I.

²⁹⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919, II.

²⁹⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919, III.

10.4.2 2. jízdní pluk součástí Spojenecké MANSKO – KANSKÉ skupiny

Po převzetí Stepno – Bandžejské oblasti vojsky 3. střelecké divise podplukovníka Prchaly utekly partyzánské oddíly Kravčenka a Ščetinkina horskými těžko schůdnými cestami do Minusínského kraje a bylo tak znemožněno jejich pronásledování. V důsledku přesunu bolševických partyzánů, došlo k zredukování spojeneckých oddílů v Manské oblasti. Ruská jízda se přesunula přes hory za partyzány do Minusínské oblasti a československé střelecké pluky odjely společně s Italy evakuačními vlaky na východ. V kraji tak zůstal z Čechoslováků jen 2. jízdní pluk. Vzhledem ke skvělé činnosti ruské jízdy v Manusínském kraji se vyskytla 4. července vysoká pravděpodobnost toho, že se partyzánské oddíly přesunou zpátky do nyní oslabené Stepno – Bandžejské oblasti. Kontrarozvědka navíc zjistila, že se část Kravčenkovo a Ščetinkino partyzánů nestáhla do Manusínského kraje, ale je roztroušená v lesích ve Stepno – Bandžejské oblasti, kde podnikají střelbu na osamocené vojáky a loupežné vraždy. V posledních několika dnech kontrarozvědka zaznamenala, že se oddíly začínají znovu sjednocovat a chystají se k akci.

V důsledku lepší koordinace bojových operací v manské oblasti a potlačení nově vznikajícího nebezpečí ze strany Kravčenkových a Ščetinkinových partyzánů, byla 8. července 1919 zřízena Spojenecká MANSKO – KANSKÁ skupina, která se skládala z 2. československého jízdního pluku,²⁹⁶ 3. sotně irkutských kozáků, 2. sotně jenisejských kozáků a z občanských družin z jednotlivých obcí. Velení nad skupinou dostal velitel 2. jízdního pluku plukovník Červinka.

²⁹⁶ Zpočátku bez 4. eskadrony, která se stále nacházela u Tajšetské skupiny.

Hranicí operační oblasti Mansko – kanské skupiny byla ze severní strany magistrála mezi stanicemi Kansk a Sviščevo (později linie řeky Kan) a na jih k hranci Manusínské oblasti. Plukovník Červinka rozhodl koncentrovat hlavní síly v železničních stanicích Kamarčaga, Stepno – Bandžej a organizovat týl. Dále rozkázal uzavřít nepropustně Stepno – Bandžejskou oblast a vyčistit ji od bolševiků. Jednotky měly pokračovat v rozvědné a kontrarozvědné činnosti a zavádět v oblasti zákonný pořádek.

Mansko – kanská skupina v následujícím měsíci plnila hlídkovou činnost, při které se jí podařilo vyčistit od bolševiků celý Stepno – Bandžejský kraj a ti se pak jen skrývali po lesích tajgy. Spojenecké jednotky se tak v rámci vzniklé situace rozmístily tak, aby mohly sledovat všechny důležité dopravní tepny v oblasti.²⁹⁷ Ruská jízda k 20. červenci zlikvidovala zbytky Kravčenkova oddílu v Manusínské oblasti a již nehrozil návrat partyzánů do Stepno – Bandžejské oblasti.

Začal se rýsovat jiný problém. V hustých pralesích tajgy se začaly organizovat další jednotky partyzánů, kteří se chystali na napadání spojeneckých vojsk. Na akci se začali připravovat a zásobovat u místních obyvatel, což se neobešlo bez loupeží a vražd rolníků, kteří se postavili na odpor.²⁹⁸ Terorizování rolníků a částečné sympatie rolníků k bolševikům začaly způsobovat problémy Československé kontrarozvědce, která buď nedostávala zprávy o nepříteli, nebo je dostávala pozdě. Nově vzniklá situace přiměla Červinku k reorganizaci Mansko – kanské skupiny na západní a východní oddíl, přičemž štáb pluku (zároveň štáb skupiny), plukovní hudbu, 3 hlídky spojovacího oddílu, záložní eskadronu, vozatajstvo a plukovní sklady přemístil na

²⁹⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919, IV A.

železniční stanici Kljukvennaja. Západní oddíl rotmistra Hrčka byl dislokován na železniční stanici Kamarčaga a skládal se z 2. eskadrony, 1. ruské pěší kozácké sotně, půlky kulometné eskadrony, 10 ženistů a 10 telefonistů. Celkem čítal 175 šavlí, 65 bodáků, 2 těžké kulomety, 4 lehké kulomety a 4 polní telefony. Východní oddíl rotmistra Bíliny byl dislokován u velitelství skupiny v Kljukvenné a skládal se z 1. eskadrony, 1. sotni ruských kozáků, ženijního oddělení, poloviny kulometné eskadrony a 5 ruských děl a několika družin. Celkem čítal 228 šavlí, 308 bodáků, 2 těžké kulomety, 5 lehkých kulometů a 4 polní telefony.²⁹⁹

Celkové fungování pluku bylo v oblasti velmi komplikované. Všeobecné pátrání po bolševických partyzánech znemožňovala hornatá a močálovitá krajina, která dovoľovala jen hlídkování po cestách, a jakékoli vybočení z cesty muselo být řešeno pěší hlídkou. Přičemž část mužů musela provést kruhovou obranu kolem koní. Území, ve kterém 2. jízdní pluk operoval, bylo rozsáhlé a prakticky vždy se jezdci setkávali při svých hlídkách s místy, která ještě neznali. To se nedalo říct o partyzánech, kteří většinou byli narození v oblasti manského bojiště, a nebylo pro ně těžké československým jezdcům unikat. O něco lepší byla situace u 3. eskadrony, kde byl terén rovnější a umožňoval lepší nasazení jízdy. Jakákoli zpravodajská činnost byla ztěžována nevolí místních obyvatel, kteří většinou s bolševiky sympatizovali a ti, kteří s nimi nesympatizovali, se zase báli msty bolševiků, když by se spolupráce s Čechoslováky prozradila. Další nepříjemností byla velká vedra, která v srpnových dnech v okolí bažin produkovala velká množství komárů a mušek, které nerozlišovaly mezi člověkem a koněm a znepříjemňovaly život všem. Navzdory podmínkám, ve kterých se pluk nacházel, bylo

²⁹⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919, IV A - B.

u jezdců vidět výbornou bojovou a morální náladu, kterou několikrát museli důstojníci u dobrovolců i umírňovat.³⁰⁰

Kolaps západní fronty, demoralizace obyvatelstva, loupežné vraždy a vzrůstající propaganda bolševiků způsobila, že se dosavadní pasivita obyvatel mohla kdykoliv změnit. Zákon a pořádek fungoval jen tam, kde bylo vojsko, tam, kde nebylo, měli lupiči a bolševici volné pole působnosti. Čechoslováci zaznamenali i případy, kdy obyvatelé raději bolševiky chránili, než aby je vydali a jiná skupina bolševiků se pomstila. Za věrnost zas měli od bolševiků zaručenou ochranu. To se dělo i v případech s lupiči. Mnohdy jim za to i místní platili. Peníze však v kraji přestaly mít cenu, a jako platidlo sloužila úroda nebo skot.

Tyto podmínky přiměly velení MANSKO – KANSKÉ skupiny provádět daleko častější noční průzkumy na dlouhé vzdálenosti, při kterých z důvodů utajení spali jen v tajgách, močálech a na odlehlých místech.

Přes špatné podmínky manského bojiště však měli kavaleristé velký úspěch. Za svoje letní působení měli k 20. srpnu 1919 vykázáno 255 zastřelených bolševiků, 316 zajatých a dobrovolně se Čechoslovákům vydalo dalších 302 bolševiků. Celkově tedy bolševici utrpěli ztrátu 873 mužů. Přičemž vlastní ztráty byly jen 1 padlý a několik raněných.³⁰¹

V polovině září dostalo velení MANSKO – KANSKÉ skupiny zprávy o možném návratu partyzánů Kravčenko a Ščetinkina z Minusinského kraje, kteří mají obnovit po spojení s Tasejevskými partyzány povstání. Kromě těchto velkých skupin, začaly být s chladnějším počasím aktivní i menší bolševické skupiny skrývající se dosud v hlubokých tajgách, a teď

³⁰⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919, VI.

³⁰¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919, VII.

se začaly přibližovat k obývaným místům.³⁰² Všeobecná průzkumná činnost, tak byla vedena na jihu oblasti, kde se předpokládal přesun Kravčenka a Ščetinkina, i když zatím žádný pohyb přes horské stezky nebyl zaznamenán. Na konci září byl zaznamenán pohyb několika bolševických oddílů na severu oblasti přes řeku Kan z Talské oblasti. Většina bolševiků skrývajících se v té době v operačním prostoru Mansko – kanské skupiny byli místní obyvatelé, kteří byli u bolševiků většinou ze strachu a díky lživé propagandě o Čechoslovácích.³⁰³

S přicházející zimou se aktivita bolševických partyzánů uklidnila a zaměřila se na shromažďování potravin, dobytka, koní a zimní výbavy jako byly kožichy, válenky a zimní prádlo, vše co potřebovali k vedení zimních operací.³⁰⁴ Zpravodajci v polovině října uváděli, že místní obyvatelstvo je bolševikům nakloněno z celých 90% a všechny zásoby jim ochotně vydává. Partyzáni byli ukryti v hlubokých pralesích, kde měli dobře upravené obytné salaše. Jezdcům 2. jízdního pluku tato činnost nešla překazit, protože místní partyzánské jednotky byly zpravovány o každém Československém pohybu. Aby se narušila spolupráce mezi bolševiky a obyvatelstvem, rozkázalo velení Mansko – kanské skupiny radikální opatření: odebírat na nejkritičtějších místech obyvatelům zásoby, které měli navíc a které by tedy vydali partyzánům. Ponechávali jim jen zásoby, které jim pouze stačily na zimu a pokud se bolševici přece jen domohli vydání zbytků zásob, tak se z partyzánů rázem stali

³⁰² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 10. do 19 září a seskupení vojsk ku dni 19. září 1919.

³⁰³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 20. do 29 září a seskupení vojsk ku dni 29. září 1919.

³⁰⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 1. do 9 října a seskupení vojsk ku dni 9. října 1919.

nepřátelé obyvatelstva.³⁰⁵ Rozporuplná taktika československé jízdy, však měla skvělé výsledky, již na konci října byla hlášená skvělá spolupráce s místním obyvatelstvem, které podávalo informace o pohybu nepřítele. Ten však z obavy aby ve sněhu nezanechal stopy, často nevycházel a taktéž průzkum jezdců byl narušen vlivem nedostatku zimního oblečení, které bylo v zimě na Sibiři velmi potřebné. To se projevilo jako vážný nedostatek, protože bylo nutné zničit co nejvíce partyzánských skladů a tím v budoucnu zamezit jejich zimní činnost. Bolševici se mezitím začali soustřeďovat jen do malých skupinek čítajících 10 – 20 lidí a dohromady se dávali jen v případě loupežného výjezdu,³⁰⁶ při kterém burcovali lid k dobrovolné podpoře bolševiků. Partyzáni se pro větší manipulaci a začlenění mezi místní obyvatelstvo, začali nazývat „Selskou armádou“ a na schodech selských stavení vybízejí lid ke klidu a instruují obyvatelstvo, aby se zabezpečilo na zimu zásobami jako je sůl a sirky. Tato změna taktiky vzbudila pozornost kavaleristů, kteří se začali domnívat, že bolševici museli obdržet nové instrukce od bolševických velitelů ze sousedních oblastí, nebo že se samotní velitelé dostavili do operačního prostoru Mansko – kanské skupiny. Přes úspěchy rozvědky z konce října se dostavily v první polovině listopadu 1919 závažné problémy v důvěře k místnímu obyvatelstvu, které začalo ve velké míře pít vodku a jejich výpovědi začaly být do značné míry irelevantní.³⁰⁷ Určitý pozitivní vývoj v rámci Mansko – kanské skupiny nastal až v polovině listopadu, kdy alespoň irkutští kozáci dostali zimní vybavení a byli tak schopní do jisté míry vést

³⁰⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 10. do 19. října a seskupení vojsk ku dni 19. října 1919.

³⁰⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 20. do 31. října a seskupení vojsk ku dni 31. října 1919.

³⁰⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 1. do 9. listopadu a seskupení vojsk ku dni 9. listopadu 1919.

protipartyzánský boj proti bolševikům a likvidovat jim zásoby a zabírat dopravní prostředky jako byly saně a koně. Byl to důležitý obrat, kvůli kterému byli bolševici nuceni utlumit své loupežné výpravy. 2. jízdní pluk však stále trpěl nedostatkem zimní výbavy a byl tak nucen podnikat jen výpravy do nejbližšího okolí.³⁰⁸ Neúspěchy na západní frontě začaly potvrzovat propagandu bolševiků a obyvatelstvo začalo věřit, že Sověti opravdu válku vyhrají.³⁰⁹ Na to přišlo na konci listopadu i oživení různých protivládních aktivit a oddíly bolševiků se stávají více sebevědomými a výbojnějšími. Přes jejich dobré zásobení nakradeným zimním materiálem, pociťovali partyzáni velký nedostatek munice a zbraní. Jediný způsob jak tyto komodity získat bylo napadnout některý spojenecký oddíl. 26. listopadu v půl 3. ráno napadla partyzánská skupina o síle 70 mužů a jednoho kulometu 4. eskadronu 2. jízdního pluku ve vesnici Kijajskoje. Celá přestřelka trvala 2 hodiny, načež byl nepřátelský partyzánský oddíl odražen a ustoupil směrem k Šale. Kvůli velkému množství sněhu a noci nebylo možné oddíl pronásledovat. Ve sněhu byla nalezena krev, z čehož lze usuzovat, že bolševici zaznamenali ztráty. Na československé straně byl lehce zraněn jeden dobrovolc a jeden kůň. Po rozednění byla vyslána průzkumná skupina, ale nepřítel nenalezla. 27. listopadu se spojila 3. eskadrona se 4. eskadronou a pokračovaly v pátrání. To však díky místním obyvatelům, kteří je záměrně posílali do opačných směrů, bylo bezvýsledné. Priorita rudých však byla zaměřena na obyvatelstvo, které drželi pod stálou agitací, která hlásala nadnesené zprávy o úspěších Rudé armády na západní frontě. Bolševici byli v propagandě velmi důslední, agitátory například vybavovali zajateckými průkazy

³⁰⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 10. do 19. listopadu a seskupení vojsk ku dni 19. listopad 1919.

z německého zajetí, aby vypadali jako repatriovaní Rusové. Obyvatelstvo, ač bylo zmanipulované, si drželo od bolševických názorů odstup. Jejich pomoc bolševikům spíš byla z nenávisti vůči ruské vládě, která obyvatelstvo ekonomicky zničila.³¹⁰

Začátkem prosince se malé skupiny bolševických partyzánů začaly shromažďovat a pod novým velením reorganizovat. Určili si velitele, cíle a zákony. Kavaleristé tak dostali nového protivníka, který se již nevyznačoval jen loupáním u místního obyvatelstva, ale i organizací a určitým politickým odhodláním. Nově posílení a nabuzeni pak zkusili napadnout Aginskou dobrovolnickou družinu, která jejich útok krvavě potlačila. Po takové zkušenosti se bolševici opět stáhli a vyčkávali vhodnější příležitosti.³¹¹

Příležitost se naskytla 15. prosince 1919, když bolševici vytvořili past u vesnice Kijaskoje na oddíl složený ze tří průzkumných hlídek vracejících se ze splněných denních úkolů. Oddíl jel v pochodovém tvaru s předvojem z 1. čety 4. eskadrony. Cesta byla už sama o sobě nebezpečná, protože probíhala v území s nepřátelsky naladěným obyvatelstvem. Nicméně, až ke Kijaskoje probíhala klidně. Když se však hlavní voj v 18:00 dostal na 800 kroků před Kijaskoje, byla na něj z obou stran cesty zahájena silná palba z pušek. Současně byl přepaden předvoj, přední a boční hlídky. Předvoj a přední hlídky ještě klidně projeli do Kijaskoje bez toho, aby cokoliv nebezpečného viděli. Když byly mezi domy, přední hlídky zpozorovaly jezdce na koni, na něž když zavolali

³⁰⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 1. do 9 listopadu a seskupení vojsk ku dni 9. listopadu 1919.

³¹⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 20. do 29 listopadu a seskupení vojsk ku dni 29. listopadu 1919.

³¹¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 30. XI. do 9 XII. a seskupení vojsk ku dni 9. XII. 1919.

„stůj“, tak odpověděl několika výstřely z revolveru. To bylo pravděpodobně znamení pro bolševiky ukryté v domech a stodolách Kijaskoje, kteří okamžitě na jezdce spustili palbu. Ihned v prvních výstřelech po nastřelení předních hlídek a předvoje zemřel jeden kůň pod jezdce 4. eskadrony a druhý pod kornetem Čekalem. Do toho byl těžce raněn do hlavy svobodník 4. eskadrony Fratišek Haleš, který později zemřel v nemocnici v Krasnojarsku. Z obavy před větší ztrátou kornet Čekal zavelel k ústupu. Předvoj s hlídkami se stáhl k hlavnímu voji, který mezitím sesedl z koní a utvořil rojnici. Po přeskupení celá rojnice podporovaná palbou z lehkého kulometu Lewis Mk. 1 zahájila útok na vesnici. Postup nebyl jednoduchý, kromě prudké palby nepřítele, museli jezdci pěšky překonat po pas hluboký sníh. Po 30 minutách postupu se dostali k ohradě lemující čelo vesnice a odtud k prvním domům, odkud za použití bodákového útoku vyhnali nepřítele z Kijaskoje a ten utekl směrem na Ungut. Z důvodu velkého vyčerpání a kvůli silné vrstvě sněhu bylo od pronásledování upuštěno. Celkové ztráty 2. jízdního pluku činily 1 těžce raněného dobrovolce, 2 koně a 1 kůň utekl. Od bolševiků bylo ukořistěno 1 kozácké sedlo. Po výslechu obyvatel jezdci zjistili, že stáli proti velké přesile, čítající 70 saní.³¹²

Poslední zprávy 2. jízdního pluku z manského bojiště jsou z 19. prosince 1919, kdy je v hlášení zpráva o Čajkinově oddílu partyzánů, který se spojil s 1. Sajanským plukem Taralova a dohromady mají kolem 200 mužů. Jejich pluk se pohyboval velkou rychlostí a Čechoslováci odkázáni jen na cesty, ho v hlubokém sněhu nebyli schopni dostihnout.³¹³

³¹² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 10. do 19. prosince a seskupení

10.5 Jezdci 2. jízdního pluku kryjí evakuaci na východ

V lednových dnech roku 1920 se československé jednotky evakuovaly do Vladivostoku. Poslední zbytky Národní sibiřské armády již nepředstavovaly hrozbu a bolševici postupovali na východ dvakrát rychleji, než byly československé jednotky schopny ustupovat. Nejkritičtější situace byla v Krasnojarské oblasti. Československé jednotky opustily Krasnojarsk 4. ledna a hned na to se Štětinkiny povstalecké oddíly ujaly v Krasnojarsku vlády a 8. ledna k nim dorazila pravidelná Dělnicko-rolnická Rudá Armáda. Tím se československý zadní voj nalézající se tou dobou v Kljukvenné, dostal do smrtelného nebezpečí.³¹⁴ Od bolševiků ho oddělovaly jen vlaky Polského legionu a srbského oddílu. 10. ledna 1920 však byly polské a srbské jednotky dohnány a kompletně rozdraceny náparem Rudé armády. Celá polská divize a srbský pluk se vzdaly nepříteli.³¹⁵ Ze srbského „pluku majora Blagotiče“ se zachránil jen zlomek.³¹⁶ Tím se dostal celý poslední voj československé 3. střelecké divise do kontaktu s nepřitelem.³¹⁷

Červinkův pluk, který byl tou dobou přidělený pod Prchalovu 3. československou střeleckou divisi, se nacházel na samém konci voje v Kljukvenné.³¹⁸ 2. jízdní pluk poslal vyjednávat poručíka Josefa Koutňáka, který měl právnické vzdělání, se sovětským velitelstvím do Balaje. Bolševici požadovali okamžité odevzdání zbraní. To Čechoslováci brali jako urážku a jednání tím skončila. Vzhledem k blížícímu se předvoji Rudé armády byly 12. ledna v 4:45 ráno z Kljukvenné odeslány poslední části Čechoslováků. Na konci jel 12. československý střelecký pluk

vojsk ku dni 9. prosince 1919.

³¹³ Tamtéž.

³¹⁴ Fr. VI. ŠTEIDLER, s. 107.

³¹⁵ Za svobodu. Kniha 4. s. 863.

³¹⁶ V. PRÁŠEK, Historie 12. čs. střel. pluku „M. R. Štefánika“. Čs. legionář, Praha 1938. s. 134.

³¹⁷ Za svobodu. Kniha 4. s. 863.

³¹⁸ Fr. VI. ŠTEIDLER, s. 108.

„Milana Rastislava Štefánika“ natěsnaný jen do dvou vlaků. Jako ochrana posledních částí vlaků byl použit 2. jízdní pluk, který postupoval podél nich a ustupoval koňmo ve směru na Olginskoje, Ujar, Taťanovku až do stanice Gromadskaja. S 2. jízdním plukem zadní voj chránil i dva obrněné vlaky „Úderník“ a „Spasitel“.³¹⁹ Kromě ochrany vlaků před napadením měl i on napadat a sabotovat rychlý postup bolševiků. Tento ochranný pochod nastoupil jízdní pluk za krutých lednových mrazů v nedostatečné zimní výbavě. Projevovala se v nich však drsná jezdecká nátura a tak byla navzdory všem těžkostem, a vysilujícímu pochodu nálada u pluku dobrá. Během pochodu pluk vysílal silné průzkumné hlídky do všech směrů. K vlakům se nesměl nikdo dostat. V patách měli ve vzdálenosti pár kilometrů dva proudy bolševiků, jedni je stíhali vlaky a obrněnými vlaky, druhí zase na saních. Bolševické obrněné vlaky se navzdory snažení 2. jízdního pluku dostaly až k vlakům 12. střeleckého pluku a začaly je ostřelovat. Ženíjnímu oddílu 2. jízdnímu pluku tedy nezbylo než odstřelit most přes řeku Iljanku. Tím bolševiky na chvíli zadrželi a postupují podél vlaků 12. pluku dál až za řeku Birjazu. Jezdci byli na řece Birjaze a Pojmě nuceni vyhodit do vzduchu další mosty, čímž konečně postup bolševiků na nějakou dobu zastavili a pěchota měla část na odpoutání od nepřítele. Do železniční stanice Tajšet dorazil pluk až po šesti dnech pochodu, při kterém urazili bezmála 350 kilometrů. Jejich pochod však nebyl u konce, na koních měli dojet až do Irkutska vzdáleného přibližně 700 kilometrů.

Pochod nebyl zdaleka jednoduchý. Cestou vázlo zásobování a jezdci jedli většinou jen chléb, a když měli štěstí, dostali konzervy. Situaci více komplikovala ustupující Národní sibiřská armáda, která vyjedla všechny vesnice v trase pochodu a kavaléristé se neměli kde zásobit. S ustupujícím vojskem nešel krajinou jen hlad, ale i nemoci.

³¹⁹ V. PRÁŠEK, Historie 12. čs. střel. pluku „M. R. Štefánika“. s. 134.

Vojska Národní sibiřské armády zamořily oblast skvrnitým tyfem a nemoc se tak přenesla i na jezdce 2. jízdního pluku, z kterých někteří nemoci podleli.³²⁰ Přesto všechno a i přes mrazy kolem -35°C si kavaleristé udrželi skvělou náladu a vydobyli si takový respekt a strach u bolševiků, kteří je uznávali jako pány magistrály a raději se při průjezdu jezdců přiklonili k pasivitě.³²¹ Přes krušné podmínky pochodu kavaleristé 4. února 1920 do Irkutska skutečně došli.³²²

11 EVAKUACE DO VLASTI

Evakuace do Československé republiky pro 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“ započala 24. května v 10:00 dopoledne, kdy jako součást 27. lodního transportu na lodi USAT Sherman odrazili od břehů vladivostockého přístavu.³²³

Ještě téhož dne vydává plukovník Červinka, který se stal velitelem celého transportu, rozkaz, ve kterém shrnul činnost legií v Rusku a přeje svým spolubojovníkům šťastnou cestu domů, a vyslovil pochvalu všem dobrovolcům za skvělou organizaci nakládání a samotné bezproblémové nakládání zavazadel na loď USAT Sherman.³²⁴

27. lodní transport kromě 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“ obsahoval další části československých legií: Osádku obrněného vlaku „Orlík“, intendantstvo³²⁵ 2. československé střelecké

³²⁰ Srovnej s kapitolou „ztráty pluku“.

³²¹ Za svobodu. Kniha 4. s. 864 – 865.

³²² VÚA – VHA, fond Kleg. Václav Kondelík, Účast v bojích, tažení a zvláštní posláni.

³²³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 75 z 24. května 1920, § 18.

³²⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 76 z 24. května 1920, § 1 a 2.

³²⁵ Zásobování.

divize, zdravotní vlak číslo 5, 17. sbornou rotu,³²⁶ autopark, vozatajstvo 9. československého střeleckého pluku, týlové intendantstvo, poštu, centrokomisi,³²⁷ soud Dálného východu a sbornou rotu občanů. Celkem transport obsahoval 1937 osob z toho 1548 vojáků a 390 civilistů včetně žen a dětí.³²⁸

Za 41 dní, které strávili kavaleristé na moři, vydal 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“ jen 5 denních rozkazů,³²⁹ ze kterých není patrná žádná mimořádná událost, kromě povýšení 46 kavaleristů za vzorné plnění služebních povinností.³³⁰

Cesta americké lodi USAT Sherman byla značně rychlá. Lodní transport se nenechával ničím zdržet a jen krátce zastavil 3. června v Singapuru a odtud o dva dny později pokračoval do Colomba na ostrově Ceylon, kde si pasažéři dopřáli jednodenní oddech. Odtud vyplul směrem k Suezskému zálivu kolem Port – Saidu. Poté co transport proplul Suezským průplavem, vydal se přes Středozemní moře³³¹ do Terstu,³³² kde 3. července 1920 27. lodní transport zakotvil. Při příležitosti oslavy zakotvení v Evropě se konala menší slavnost, při níž vystoupili jezdci s eskadronními praporky a s plukovním praporem.³³³

Z Terstu vyjeli příslušníci 2. jízdního pluku do svého nového posádkového města Olomouce. Hranici Československé republiky pluk

³²⁶ Za svobodu. Kniha 4. s. 894.

³²⁷ Obchodní organizace zřízená Legiobankou.

³²⁸ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

³²⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 76 z 24. května 1920 - r. č. 81 z 1. července 1920.

³³⁰ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

³³¹ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

³³² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 2.

³³³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 4.

přešel 9. července 1919³³⁴ a ještě téhož dne dorazil do cíle. Svůj první rozkaz v Olomouci vydal 12. července 1920.³³⁵

12 ZAČLENĚNÍ PLUKU DO ČESKOSLOVENSKÉ BRANNÉ MOCI V RÁMCI UNIFIKACE

S příchodem legionářských svazků do Československé republiky se vyskytl problém dvojího vojska na území republiky, zahraničního a domácího. Tento problém vyřešil výnos „Splynutí zahraničního a domácího vojska“ čj. 51700/org. z konce roku 1919. Dnes je výnos a jeho důsledky spíše známy pod výrazem „unifikace branné moci republiky československé“. Výnos čj. 51700/org. doprovázel zvláštní rozkaz ministra národní obrany V. J. Klobáče. Vláda a armáda si od unifikace slibovaly odstranění neshod a křivd mezi zahraničními a domácími vojsky. Jak pravil ministr Klobáč: *„Národ chce míti jednotné vojsko, vojsko republikánské, nesené velkolepou kázní našeho zahraničního odboje, ale také nezapomenutelnou solidaritou prvních dnů republiky... Dnem 1. ledna r. 1920 stanete se všichni jedním tělesem ovládaným týmž duchem.“*³³⁶

Unifikace měla vypadat jako splynutí dvou až tří subjektů v jeden. Většinou to byl jeden legionářský pluk a jeden nebo dva pluky domácího vojska. S tím, že nově vzniklý pluk ponese číslo, jméno, historii a i bojový prapor pluku legionářského. V rámci unifikace nebyly, reorganizovány jen pluky, ale i divize a brigády. Unifikace byla rozdělena do několika vln.

³³⁴ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

³³⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920.

³³⁶ Československá vlastivěda, Díl V. Stát. 1931. s. 601.

V prvním vlně byla unifikována pěchota,³³⁷ po ní dělostřelectvo³³⁸ a teprve od července 1920 jízda.

Československá republika v době unifikace měla 13 jezdeckých pluků (9 dragounských, 1 husarský, 1 hulánský a 2 jezdecké střelecké pluky) domácího vojska a 2 jezdecké pluky ruských legií. Z těchto útvarů měly být po unifikaci 3 jezdecké brigády s 10 jezdeckými pluky a 3 eskadronami po každé brigádě.³³⁹

2. československý jízdní pluk „Sibiřský“ byl v Olomouci v rámci výnosu ministerstva národní obrany čj. 54 000 z 24. července 1920 unifikován s 12. dragounským plukem. Spojením pluků vznikl Jezdecký pluk číslo 2 „Sibiřský“.³⁴⁰ Společně s Jezdeckým plukem číslo 6, Jezdeckým plukem číslo 7 a cyklistickou eskadronou číslo 2 tvořili 2. jezdeckou brigádu s velitelstvím v Brně.

Nově se Jezdecký pluk číslo 2 „Sibiřský“ skládal z velitelství a štábní čety. Z 2 polních korouhví (I. a II.) a z 1 náhradní korouhve. I. a II. korouhev měla rozličné složení. Každá z nich měla velitelství, 2 normální eskadrony a jednu speciální eskadronu. U I. korouhve to byla technická eskadrona a u II. korouhve to byla kulometná eskadrona. Normální eskadrony jsou očísleny stejným způsobem jako na Sibiři, tedy 1., 2., 3. a 4. eskadrona. Normální eskadrona byla složena ze 4 čet. Technická eskadrona byla složena z 1 telefonní a 1 ženijní čety. Kulometná eskadrona se skládala ze 3 kulometných čet.³⁴¹

Výše popsanou unifikací končí existence 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“ jako legionářského tělesa a nově vzniklý pluk

³³⁷ Tamtéž. s. 602.

³³⁸ Tamtéž. s. 610.

³³⁹ Československá vlastivěda, Díl V. Stát. 1931. s. 611.

³⁴⁰ Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

³⁴¹ Československá vlastivěda, Díl V. Stát. 1931. s. 612.

s tradicí „Sibirjáků“ tvoří již samostatnou historii branné moci republiky československé.

13 TRADICE PLUKU

Tradice pluku můžeme sledovat od dob unifikace branné moci republiky československé v roce 1920 vznikem Jízdního pluku 2 až do současnosti, kdy na 2. jízdní pluk navazuje 71. mechanizovaný prapor „Sibiřský“ z Hranic na Moravě.

13.1 období 1920 – 1948

Jezdecký pluk 2 „Sibiřský“ vznikl, jak už bylo napsáno, 24. července 1920 sloučením 12. dragounského pluku a 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“ a dál hrdě nesl jak jeho čestný název, tak i prapor a historii „Sibiřského“ pluku.³⁴² Za chrabré činy, které vykonal 2. jízdní pluk na Sibiři, dostal Jezdecký pluk 2 Československý válečný kříž 1914 – 1918, který byl umístěn na praporu pluku. Jeho posádkové město byla Olomouc. Velitelem pluku byl nadále plukovník Jaroslav Červinka a to až do října 1923, kdy ho ve velení nahradil též veterán bojů 2. jízdního pluku na Sibiři podplukovník Hynek Hrček, který zastával funkci velitele jezdeckého pluku 2 až do dubna 1933. Podplukovníka Hrčka ve funkci vystřídal plukovník Vilém Hejný, který byl velitelem pluku jen necelý rok a v lednu 1934 se ujal velení jezdeckého pluku podplukovník Jaroslav Brož, který zůstal velitelem až do zániku pluku v roce 1938. 1. ledna 1936 došlo k transformaci a

³⁴² Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/5. s. 2.

přejmenování Jezdeckého pluku 2 na Dragounský pluk 2. Po mobilizaci branné moci republiky československé 23. září 1938, byl pluk 24. září 1938 přeměněn v Mobilizační těleso 302³⁴³ a tím i skončilo fungování pluku hlásícího se k odkazu 2. jízdního pluku „Sibiřského“.

Za druhé světové války neměl pluk žádného přímého následovníka. Pokračovala jen tradice jízdního vojska jako takového. U československé zahraniční armády na východě i na západě vznikaly jízdní jednotky, které se cítily být pokračovateli jízdního vojska, a na uniformách nosily žluté zbarvení výložek, jako tomu bylo u kavalerie z první republiky. Výjimkou nebyl ani Motorizovaný přezvědný oddíl Československé samostatné obrněné brigády.³⁴⁴

Po druhé světové válce nebyl pluk obnoven a dovídáme se o něm až v roce 1948, kdy byl vydán Pamětní kříž 2. jízdního pluku ruských legií.³⁴⁵

13.2 71. mechanizovaný prapor „Sibiřský“

Reorganizací ozbrojených sil Armády České republiky vznikl ze 4. mechanizovaného pluku 1. října 1994 71. mechanizovaný prapor. Ten byl v době svého vzniku dislokován v Hodoníně a v důsledku další

³⁴³ J. FIDLER, Jezdecký pluk 2, datum citace 16. 6. 2013, URL: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/85605/title/Jezdecky-pluk-2-1920-1933>

J. FIDLER, Dragounský pluk 2, datum citace 16. 6. 2013, URL: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/43353/title/Dragounsky-pluk-2-1936-1938>

J. FIDLER, Mobilizační těleso 302, datum citace 16. 6. 2013, URL: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/142495/title/Mobilisacni-teleso-302-1938>

³⁴⁴ Dokument VHÚ Čj. 1519-88/2007/TP-1241 z 2. února 2007, věc: Udělení tradic 71. mechanizovanému praporu, staženo do archivu autora 12. dubna 2012. URL: <http://www.71mpr.army.cz/>

³⁴⁵ V. MĚŘIČKA, Československá vyznamenání V. část 1914 – 1918. Česká numismatická společnost – pobočka Hradec Králové. Hradec Králové 1979. s. 32.

reorganizace ozbrojených sil byl přemístěn do Hranic, kde se nachází dodnes.³⁴⁶

Za dobu svého fungování měl několik úspěšných nasazení v zahraničních misích v Kosovu a Afghánistánu, při povodních v roce 1997 a v roce 2002 a několika významných cvičení.³⁴⁷

Za 19 let fungování praporu se v jeho velení vystříдалo 7 podplukovníků. Byli to podplukovníci: Zdeněk Hanko (1994 – 1996), Jiří Marek (1996 – 1998), Miroslav Kůthreiber (1998 – 2001), Zdeněk Havala (2001 – 2004), Ivo Střecha (2004 – 2005), Pavel Lipka (2005 – 2010) a Jan Zezula (od roku 2010 do současnosti).³⁴⁸

V roce 2007 byl praporu udělen historický čestný název „Sibiřský“ a navázal tak na slavnou tradici 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“. Kromě čestného názvu „Sibiřský“ nese prapor dál i jeho historii a symboliku jízdního pluku v podobě znaku a nového bojového praporu.³⁴⁹

„Sibiřský“ mechanizovaný prapor spadá pod 7. mechanizovanou brigádu v rámci pozemních sil Armády České republiky. Působení praporu může být v rámci brigády nebo i samostatně. Prapor jako takový je základním taktickým útvarem mechanizovaného vojska a může plnit úkoly v sestavě úkolového uskupení, mechanizované brigády

³⁴⁶ Historie praporu, datum citace 16. 6. 2013, URL: <http://www.71mpr.army.cz/historie/historie.html>

³⁴⁷ Nejvýznamnější úkoly plněné příslušníky praporu, citováno dne 16. 6. 2013. URL: http://www.71mpr.army.cz/historie/vyz_ukoly.html

³⁴⁸ Z historie až doposud ve funkci velitele praporu, citováno dne 16. 6. 2013. URL: <http://www.71mpr.army.cz/historie/velitele.html>

³⁴⁹ Dokument VHÚ Čj. 1519-88/2007/TP-1241 z 2. února 2007, věc: Udělení tradic 71. mechanizovanému praporu, staženo do archivu autora 12. dubna 2012. URL: <http://www.71mpr.army.cz/>

Dokument VHÚ Čj. 1519-90/2007/TP-1241 z 2. února 2007, věc: Stanovisko ke znaku praporu, staženo do archivu autora 12. dubna 2012. URL: <http://www.71mpr.army.cz/>

Dokument VHÚ, Definice barev znaku praporu, staženo do archivu autora 12. dubna 2012. URL: <http://www.71mpr.army.cz/>

a mechanizované divize. 71. mechanizovaný prapor se vyznačuje vysokou mobilitou a palebnou silou. V jeho struktuře jsou tři hlavní celky bojové části, bojová podpora a logistika se zdravotnickou podporou. Dnes může 71. mechanizovaný prapor „Sibiřský“ plnit kromě různé bojové činnosti i operace nebojového charakteru, jako je posílení ochrany státní hranice, střežení důležitých objektů a působení v oblastech živelných katastrof.³⁵⁰

14 BRIGÁDNÍ GENERÁL JAROSLAV ČERVINKA

Generál Jaroslav Červinka³⁵¹ se narodil 24. června 1889³⁵² v Rize v dnešním Lotyšsku jako syn Jaroslava Červinky staršího, budoucího nejstaršího československého generála legionáře, v té době důstojníka pohraniční brigády Ruské imperátorské armády, a polské šlechtičny Heleny rozené Młodzianské. Po celé mládí byl mladý Jaroslav a jeho pět sourozenců vychovávaní k lásce k otcovu národu a udržování styků s českými příbuznými.³⁵³

Od malička se Jaroslav Červinka připravoval po vzoru svého otce k profesní dráze vojáka. Po absolvování základního vzdělání nastoupil v září 1900 do Pskovské kadetní školy, kterou absolvoval s výtečným hodnocením. Hned na to vstoupil v červnu 1907 do elitního Pavlovského učiliště vojenské akademie v Petrohradě, kam nastoupil s právy jednoročního důstojníka I. řádu. Na učilišti si vedl skvěle, což dokazuje řada cen, které zde získal. Mladý jednoroční důstojník získal první cenu

³⁵⁰ Určení 71. mechanizovaného praporu, citováno dne 16. 6. 2013. URL: <http://www.71mpr.army.cz/organizace/urceni.html>

³⁵² VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, uvádí 25. června 1889 gregoriánského kalendáře a 12. června 1889 juliánského kalendáře.

³⁵³ J. FIDLER, Generálové legionáři, Jota military, Brno 1999. s. 78–79.

ve střelbě z ručnice, dvě druhé ceny za šerm s ručnicí a šerm se šavlí a třetí cenu za topografické kreslení. Školu ukončil v srpnu 1909 a byl vyřazen v hodnosti podporučíka se započítáním od 6. srpna 1908.³⁵⁴ Ještě než byl podporučík Červinka poslán k vojsku, tak absolvoval kulometný kurs. Zařazen byl jako velitel čety do 151. pěšího pluku v Kovelu. Nedlouho poté, si podporučíka Červinku vybral velitel 1. praporu jako svého pobočníka. V této funkci si vedl výborně a tak byl v roce 1911 zařazen jako druhý pobočník velitele 151. pěšího pluku. Netrvalo dlouho a Červinky si všiml velitel kovelské 38. pěší divize, pod kterou pluk spadal, a v roce 1912 Červinku doporučil do jednotek ruské gardy, a tak se Červinka stal na zkušební dobu jednoho roku velitelem čety Petrohradského gardového pluku, který spadal do druhé brigády 1. gardové divize. Jako velitel čety byl v létě 1912 povýšen do hodnosti poručíka, po roce od nástupu k ruské gardě do hodnosti gardového podporučíka a ještě ten samý rok v létě roku 1913 do hodnosti gardového podporučíka.³⁵⁵ Než začala válka, prošel Červinka ještě několika kurzy a absolvoval Nikolajevskou akademii generálního štábu v Moskvě, kam byl vybrán jako devětadvacátý z 350. uchazečů.³⁵⁶

Po vyhlášení mobilizace se Červinka vrátil k Petrohradskému gardovému pluku a byl s ním odeslán na severozápadní bojiště k II. armádě. Zde se účastnil všech bojů svého gardového pluku. 29. září byl však dvakrát lehce raněn u Gora Kalwaria pod Varšavou, přesto zůstal u své jednotky. Když byl toho samého dne raněn potřetí, tentokrát těžce, byl stažen a odeslán do nemocnice v Moskvě a pak v Kyjevě.³⁵⁷ Za tyto bojové činy byl vyznamenán Řádem svaté Anny 4. stupně –

³⁵⁴ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Послужной списокъ a list hlavní ...

³⁵⁵ J. FIDLER, s. 79–80.

³⁵⁶ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Služební výkaz.

³⁵⁷ tamtéž ...

Zbraň svaté Anny za chrabrost.³⁵⁸ V březnu 1915 byl kyjevskou zdravotní komisí shledán způsobilým neřadové služby a po vyléčení zranění, i když ne úplně zdrav, odeslán ke štábu II. armády, kde díky svému vzdělání zastával funkci důstojníka generálního štábu. V této pozici byl v létě 1915 povýšen na štábního kapitána gardy. Vzhledem k jeho nedoléčenému stavu byl pro rekonvalescenci v říjnu 1915 zařazen do zdravotního vlaku západní fronty.³⁵⁹ Na konci roku 1915 byl vyznamenán Řádem svatého Stanislava 3. stupně s meči a bantem.³⁶⁰ 1. května 1916 byl již Červinka vyléčený a vrací se ke svému petrohradskému pluku.³⁶¹ Zařazen byl do náhradního praporu pluku a vykonával funkci velitele poddůstojnické brigádní školy 3. gardové divize. Za svoji činnost pedagoga byl vyznamenán Řádem svatého Stanislava 2. stupně s meči a ještě v září 1916 povýšen do hodnosti kapitána gardy.³⁶²

Tento post zastával až do 27. dubna 1917³⁶³, kdy byl odvelen do Kyjevského vojenského okruhu jako člen komise pro utváření československých vojenských formací. V komisi pracoval na pozici dispozičního štábního důstojníka.³⁶⁴ Za služby, které při formování 2. československé střelecké divize odvedl, byl na přání předsedy Československé národní rady profesora T. G. Masaryka 2. srpna 1917 jmenován čestným členem 5. československého střeleckého pluku „Pražského - T. G. Masaryka“. Nedlouho poté, 5. srpna 1917, byl jmenován dočasným velitelem 6. československého střeleckého pluku „Hanáckého“, načež byl 5. září povýšen na plukovníka ruské armády a československých legií. Stalo se tak Rozkazem armádě a loďstvu

³⁵⁸ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, list hlavní ...

³⁵⁹ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Služební výkaz.

³⁶⁰ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, list hlavní ...

³⁶¹ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Služební výkaz.

³⁶² J. FIDLER, s. 81.

³⁶³ Další zdroj uvádí vstup 3. května 1917. VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Послужной списокъ.

ze dne 23. srpna 1917 a s platností udělení hodnosti od 14. července 1917. Po Červinkově povýšení do hodnosti plukovníka byl potvrzen jako velitel 6. československého střeleckého pluku.³⁶⁵ Plukovník Červinka se úřadu velitele pluku zhostil okamžitě a ihned po jmenování přesunul pluk z Borispolu do Pirjatína, kde se Červinka zdržoval až do konce roku 1917 a věnoval se výcviku pluku. Plukovník Červinka si okamžitě získal uznání u všech příslušníků pluku, kteří byli šťastní, že jim konečně velí důstojník československé národnosti.³⁶⁶ Plukovník Červinka se s plukem zúčastnil bojů u Bachmače v březnu 1918, kde určitou dobu velel všem československým částem tvořeným z 6. pluku, 7. pluku a 1. dělostřelecké brigády. Po Červinkovi převzal velení bojů u Bachmače služebně starší velitel 4. pluku Nikolaj Šiškovskij. Na základě rozkazu československého armádního sboru č. 42 §2. předal 16. dubna 1918 velení 6. pluku a byl přeřazen do štábu armádního sboru, kde od 21. dubna zastával funkci vrchního ubytovatele.³⁶⁷ Stal se tak nejtěsnějším spolupracovníkem náčelníka štábu československého armádního sboru. Pracoval dle jeho nařízení, pracoval na operačních plánech, sestavoval hlášení, vyhodnocoval rozložení a stav nepřítele a stal se tak vlastně faktickým velícím štábu československého sboru.³⁶⁸ 15. srpna 1918 byl Červinka dočasně jmenován do úřadu náčelníka štábu československého armádního sboru a stal se tak i náčelníkem štábu vrchního velitele spojeneckých vojsk na Sibiři. Tento stav však netrval dlouho a ještě v srpnu byl služebně odeslán nakoupit koně do Trojcka a Kustanaje v Orenburské gubernii. Na začátku října předal všechny jemu svěřené

³⁶⁴ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Služební výkaz, Послужной список, Kvalifikační listina.

³⁶⁵ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Služební výkaz.

³⁶⁶ A. KUBÍČEK, s. 21 – 52.

³⁶⁷ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Služební výkaz.

³⁶⁸ BOHÁČOVÁ, E. – KRÁLOVÁ, B. – SLUKA, V.: Průvodce po fondech Vojenského historického archivu (18. století – 1939). 2. díl. Vojenský historický ústav – Praha, Vojenský historický archiv. Praha 1985. s. 308-309.

úřady³⁶⁹ a od 4. dne téhož měsíce je pověřen zformováním a velením 2. jízdního pluku v Tjumeni.³⁷⁰ 2. února 1919 získal Červinka povolení číslo 1338 od Ministerstva vojenství k zákonnému sňatku s Margaritou Michajlovnou Putolovou a 21. února 1919 byl oddán.³⁷¹ Od 7. července 1919 zastával kromě velitelské funkce 2. jízdního pluku i funkci velitele Mansko – Kanské skupiny.³⁷² Za statečnost v bojových operacích získal 11. srpna 1919 řád Sokola s meči a 25. listopadu 1919 francouzský Válečný kříž s palmou³⁷³ a 25. prosince dostal jako velitel Mansko – Kanské skupiny uznání od velitele 3. československé střelecké divise. Kromě funkce velitele jízdního pluku se mu 11. ledna 1920 dostává pověření velitele zadního voje československých vojsk na Rusi při stahování ze Sibiře na východ.³⁷⁴ Poté, co pluk dorazil do Vladivostoku, stal se 22. května 1920 Červinka velitelem 27. lodního transportu, který vyjel 24. května 1920 na lodi USAT Sherman z Vladivostoku a 2. července 1920 přirazil k molu v Terstu. 7. července 1920 projel Dolním Dvořištěm a 10. července 1920 dorazil pluk do svého nového domova do Olomouce.³⁷⁵

Po návratu do vlasti byl 2. jízdní pluk v rámci unifikace a armády sloučen s 12. dragounským plukem a vznikl tak jezdecký pluk č. 2. „Sibiřský“ v jehož čele byl nadále plk. Červinka. Za svoji činnost v Rusku plukovník Červinka dostal v roce 1920 československý válečný kříž 1914 – 1918. Pluku Červinka velel do konce října 1923, kdy byl povýšen na plukovníka generálního štábu, poté co mu byla uznána přijímací zkouška na Nikolojavské akademii Generálního štábu bylo přihlédnuto k jeho štábním zkušenostem v 2. armádě Ruské

³⁶⁹ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Služební výkaz.

³⁷⁰ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Kvalifikační listina.

³⁷¹ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, telegram 3420.

³⁷² VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Kvalifikační listina.

³⁷³ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Služební výkaz.

³⁷⁴ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, list hlavní ...

imperátorské armády a na operačním oddělení štábu československého sboru a složení závěrečné zkoušky na důstojníka generálního štábu v Praze. Jednalo se o výjimečný případ, kdy ruskému důstojníkovi byly uznány takto vysoké zahraniční kurzy.³⁷⁶ Od 1. listopadu 1923 byl plukovník generálního štábu Jaroslav Červinka přeřazen k 9. pěší brigádě v Českých Budějovicích jako její velitel. U pěší brigády vydržel do 14. června 1926, kdy odešel na Slovensko, aby se od 15. června ujal velení Jezdecké brigády 3. Na tomto postu vydržel však jen do října 1927, kdy byl odeslán na Kurs pro vyšší důstojníky do Prahy. Kurs dodělal v srpnu 1928. Po dobu Červinkovy nepřítomnosti velel Jezdecké brigádě 3. plukovník Josef Vamberský. Při studiu kurzu byl Červinka ve svých 39 letech povýšen do hodnosti brigádního generála a stal se tak nejmladším generálem Branné moci republiky československé a zároveň tak dosáhl stejné hodnosti jako jeho otec, brigádní generál Jaroslav Červinka starší.³⁷⁷ U jezdecké brigády setrval Červinka do začátku roku 1936, kdy 15. ledna přijal funkci posádkového velitele Brna a v krizovém roce 1938 se stal 15. září velitelem Posádkového velitelství Velké Prahy. Po vyhlášení branné hotovosti státu dostal Červinka za úkol udržovat klid a pořádek v Praze a ten bezmezně splnil, což se mu vepsalo i na kvalifikační listinu: *„Rozvážný, klidný, rozhodný a pohotový s dobrým úsudkem a prozíravostí v neklidných poměrech hlavního města. Udržel klid, pořádek, spolehlivě a dobře organizoval strážní a bezpečnostní službu z pomocných organizací občanských. K funkci této se plně hodí.“*³⁷⁸ Funkci velitele posádkového velitelství zastával až do 15. března 1939 a fakticky tam však setrval až do konce roku 1939, kdy velitelství definitivně zaniklo. 1. ledna 1940 je pak Červinka pensionován.³⁷⁹ V době

³⁷⁵ VÚA - VHA, fond Kleg, Jaroslav Červinka, Služební výkaz.

³⁷⁶ J. FIDLER, s. 87.

³⁷⁷ Tamtéž, s. 88.

³⁷⁸ Tamtéž, s. 89.

³⁷⁹ Tamtéž, s. 90

druhé světové války se stejně jako většina generálů Branné moci republiky Československé účastnil odboje. V Červinkově případě se jednalo o odboj sokolský.³⁸⁰

Po skončení druhé světové války již Červinka nebyl povolán do činné služby a na rozdíl od jiných občanů Československé republiky narozených na území SSSR a bývalých vojáků Ruské imperátorské armády nebyl deportován do Sovětského svazu a v dubnu 1948 dostal status vojenského gážisty. Represím komunistické strany se však nevyhnul. Červinka byl vystěhován z Prahy a po celá padesátá léta mu byl snižován důchod až na samotné dno životní úrovně, zdá se, že se spíše jednalo o lokální iniciativu Místního Národního výboru v Černošicích a občanů Černošic, kde Červinka pobýval. Situace se mu zlepšila až v druhé polovině 60. let, kdy byl účastníkům prvního odboje přiznán podobný důchod jako účastníkům odboje druhého a mohl se vrátit do Prahy.

Brigádní generál Jaroslav Červinka umírá v rodinném kruhu v Praze 3. dubna 1985 v požehnaném věku 94 let.³⁸¹

15 ZTRÁTY PLUKU

Navzdory relativně krátké působnosti pluku v Rusku se mu nevyhnuly ztráty. V bojových operacích a na následky zranění z boje padlo pět legionářů, osm jich zemřelo v důsledku nemoci, při tragických nehodách byli usmrceni čtyři legionáři a jeden byl označen za nezvěstného. Za svobodu vlasti tedy zemřelo osmnáct příslušníků

³⁸⁰ J. TOMĚŠ a kol., Český biografický slovník, Díl 1. A – J. Paseka. Praha 1999.

³⁸¹ J. FIDLER, s. 90 – 91.

pluku z toho jeden důstojník, čtyři poddůstojníci (dva posmrtně povýšeni na důstojníky) a třináct příslušníků mužstva.

15.1 Jmenný seznam zemřelých 2. jízdního pluku „Sibiřského“

BERČÁK Bohumil (o. č. 23652), poručík 2. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 8. listopadu 1891 v obci Viceměřice v okrese Vyškov. V civilním životě byl zedník. V Rakousko – Uherském útvaru se stal četařem 6. dragounského pluku. Do československého vojska zařazen 16. června 1917. Před službou u 2. jízdního pluku byl zařazen do 6. střeleckého pluku. Zemřel 4. března 1920 v nemocnici 3. střelecké divize na železniční stanici Gorchon na skvrnitý tyfus. Pohřben byl 12. března 1920 v místě úmrtí.³⁸²

DOŠEL Josef (o. č. 20482), jezdec 3. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 1. srpna 1892 v Pardubicích. Příslušen v Mikulovicích. V civilním životě byl strojní zámečnick. V R-U útvaru se stal vojínem 8. dragounského pluku. V československém vojsku byl od 9. září 1917. Před službou u 2. jízdního pluku byl zařazen do 5. střeleckého pluku. Zemřel 12. února 1920 ve 2. zdravotním vlaku na následky zranění utrpěného nešťastnou náhodou v železniční stanici Mysovaja. Pohřben v železniční stanici Mandžuria.³⁸³

³⁸² VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 3.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL:

<http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁸³ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

DRÁBEK Bedřich (o. č. 78586), jezdec 1. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 5. března 1893 v obci Hodolany v okrese Olomouc. V civilním životě byl zedník. V Rakousko – uherském útvaru se stal vojínem 13. zeměbraneckého pěšího pluku. Do československého vojska zařazený 26. listopadu 1918. Zemřel 12. července 1919 ve vojenské nemocnici v Tomsku na tuberkulózu plic. Pohřbený je na tomském hřbitově.³⁸⁴

EMINGER Václav (o. č. 80988), jezdec 1. eskadrony 1. československého jízdního divisionu. Narodil se 1. prosince 1894 v obci Ledvice v okrese Duchcov. Příslušný v obci Pochvalov v okrese Louny. V civilním životě byl řezník. Do československého vojska byl zařazený 1. června 1918. Padl v boji 17. srpna 1918 na rozjezdu Burjatsky. Pochovaný je u Mysovoje.³⁸⁵

FALADA Štefan (o. č. 78696), jezdec 3. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 2. srpna 1893 v Trnavě v Bratislavské župě na Slovensku. V civilním životě byl rolník. V Rakousko – Uherském vojsku byl vojínem 71. pěšího pluku. Do československého vojska zařazený 12. července 1918. Před službou u 2. jízdního pluku byl zařazený do 8. sibiřského pluku Ruské imperátorské armády. Zemřel 18. srpna 1919 v 6:00

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁸⁴ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁸⁵ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

v nemocnici japonského červeného kříže na Egeršelde ve Vladivostoku na zápal mozkových blan. Pohřbený je tamtéž na hřbitově Ulis.³⁸⁶

ALEŠ František (o. č. 33335), svobodník 4. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 15. září 1894 v Praze VII, příslušný v obci Mcely v okrese Poděbrady. V civilním životě byl kovář. Do československého vojska zařazený 3. srpna 1917. Zemřel 17. prosince 1919 v 3. československé nemocnici v Krasnojarsku na následky zranění, které utrpěl v boji u Kijaskoje. Pochovaný je na hlavním hřbitově v Krasnojarsku.³⁸⁷

JEŘÁBEK Ladislav (o. č. 52151), jezdec vozatajstva 2. jízdního pluku. Narodil se 21. června 1892 v Roudnici n. Labem. V civilním životě byl strojní zámečnick. Do československého vojska zařazený 2. ledna 1918. Dne 9. července 1919 byl na stanici Kamarčaga v Krasnojarské oblasti zabit vlastním granátem. Pochovaný je na hřbitově v Krasnojarsku.³⁸⁸

KREJČÍ Jan (o. č. 58787), jezdec 3. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 3. června 1886 v Záblatí, příslušný do obce Lomnice v okrese Třeboň. V civilním životě dělník. V Rakousko – uherském vojsku vojínem

³⁸⁶ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1 - korespondence, O stavu a zvláštních případech v částích, oznámení posádkového lékaře majora Picka.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁸⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁸⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

75. pěšího pluku. Do československého vojska zařazený 15. května 1918. Před službou u 2. jízdního pluku byl zařazen do 5. střeleckého pluku. Dne 24. prosince 1918 byl sražen vlakem a na stanici Tjumeň a zemřel. Pochovaný je tamtéž.³⁸⁹

LANGŠÁDL Karel (o. č. 77319), jezdec 4. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 7. září 1887 v Úžici v okrese Kutná Hora. V civilním životě byl zedník. V Rakousko – uherském vojsku vojínem 2. zeměbranceckého pěšího pluku. Do československého vojska zařazený 30. září 1918. Zemřel 16. dubna 1920 na stanici Golenky na skvrnitý tyfus. Pochovaný je ve společném hrobě ve Vladivostoku.³⁹⁰

MÁSLO Jan (o. č. 34164), důstojnický zástupce - strážmistr ženijního oddílu 2. jízdního pluku. Narodil se 22. února 1887 v obci Žernov v okrese Náchod. V civilním životě byl uzenář. V Rakousko – uherském vojsku byl desátníkem 9. ženijního praporu. Do československého vojska byl zařazen 13. července 1917. Před službou u 2. jízdního pluku zařazen do 7. střeleckého pluku. Padl 26. srpna 1919 u Bjeloj Rječky. Pochovaný je na hlavním hřbitově v Krasnojarsku. Hlášení nemocnice č. 1326 ze dne 28. srpna 1919. Dnem 26. srpna 1919 posmrtně povýšený z důstojnického čekatele na poručíka.³⁹¹

³⁸⁹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁹⁰ Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁹¹ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

MIKA František (o. č. 49085), desátník záložní eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 1. září 1892 v Olomouci, příslušný do obce Hněvotín. V civilním životě byl student. Do československého vojska zařazený 2. července 1918. Zemřel 26. února 1920 na stanici Mysová v nemocnici 2. střelecké divizie na skvrnitý tyfus. Pochován je na hřbitově ve městě Mandžuria.³⁹²

NECHOJDOMA Josef (o. č. 28067), četař 1. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 13. března 1889 v obci Mančice, příslušný je v obci Opatovice v okrese Kolín. V civilním životě byl rolník. V Rakousko – uherském vojsku byl četař 8. dragounského pluku. Do československého vojska byl zařazen 29. července 1917. Před službou u 2. jízdního pluku byl zařazen do 7. střeleckého pluku. Padl 12. července 1919 u vesnice Spirin/Stepno. Pochovaný je na hlavním hřbitově v Krasnojarsku. Dnem 13. července 1919 posmrtně povýšen na podporučíka.³⁹³

NOVÁK Karel (o. č. 50588), jezdec 2. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 2. listopadu 1888 v Jesenném v okrese Semily. V civilním životě se živil jako sedlák. Do československého vojska byl přijatý

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁹² Rozkaz číslo 81 z 1. července 1920 uvádí datum úmrtí 21. března 1920. VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁹³ Rozkaz číslo 81 z 1. července 1920 uvádí datum úmrtí 11. července 1919. VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

9. listopadu 1917. Zastřelen byl Milicí 11. listopadu 1919 v Irkutsku. Pohřbený je na hřbitově v Znamenke.³⁹⁴

NOVOZÁMSKÝ Matěj (o. č. 31175), jezdec 4. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 22. února 1895 v obci Nižkovice v okrese Vyškov. V civilním životě byl zahradník. Do československého vojska byl zařazen 3. 10. 1917. Dne 3. května 1919 se stal nezvěstným. Krajský soud pro civilní záležitosti v Brně ho dne 20. října 1922 prohlásil za mrtvého ke dni 31. prosince 1919.

ORLANSKÝ Konstantin (o. č. 59932), jezdec 3. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se v roce 1898 ve st. Gredekovo, příslušný ve městě Orenburg. V civilním životě byl rolník. Do československého vojska zařazen 13. října 1918. Zemřel 21. března 1919 v městské nemocnici v Tjumeni na Variola vera, pneumonia. Pochovaný je tamtéž.³⁹⁵

PLETICHA Leopold (o. č. 22849), svobodník ženijního oddílu 2. jízdního pluku. Narodil se 23. ledna 1891 v Praze 2 s příslušenstvím na Smíchov. V civilním životě byl brašnář. V Rakousko – uherském vojsku vojín 10. dragounského pluku. Do československého vojska byl zařazený 2. července 1917. Dne 3. října 1919³⁹⁶ ho ve vesnici Narva usmrtil kůň. Z hlášení poručíka Hobzy se dozvídáme: *„Smrt nastala během as 80 minut, následkem otřesení mozku a vnitřního zakrvácení plic, o čemž svědčí krev v ústech mrtvoly. Zemřelý prý byl smýkán splašeným koněm*

³⁹⁴ Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

³⁹⁵ Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁹⁶ Rozkaz číslo 81 z 1. července 1920 uvádí datum úmrtí 5. října 1919. VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

*po zemi, při čemž utrpěl výše uvedená zranění.*³⁹⁷ Pochovaný je na hlavním hřbitově v Krasnojarsku, hrob číslo 25.³⁹⁸

POLÁŠEK František (o. č. 31194), četař 2. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 17. července 1892 ve městě Moravská Ostrava. V civilním životě byl kovář. V Rakousko – uherském vojsku vojín 8. dragounského pluku. Do československého vojska byl zařazen 20. srpna 1917. Před službou u 2. jízdního pluku byl zařazen do 8. střeleckého pluku. Zemřel 21. března 1920 v nemocnici 3. střelecké divize na skvrnitý tyfus. Pochovaný je na stanici Cicikar v Mandžusku.³⁹⁹

SMRČKA Jan (o. č. 12320), jezdec 4. eskadrony 2. jízdního pluku. Narodil se 24. prosince 1888 v Trhových Svinech v okrese České Budějovice. V Rakousko – uherském vojsku sloužil jako vojín 10. dragounského pluku. V civilním životě se živil jako truhlář. V československém vojsku byl zařazen od 4. října 1917. Zemřel na skvrnitý tyfus ve zdravotním vlaku číslo 3 ve stanici Mysovaja. Pohřbený je na železniční stanici Gorchon.⁴⁰⁰

³⁹⁷ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1 - korespondence, O stavu a zvláštních případech v částích, zpráva č. 63 zdravotního poručíka Hobzy ze dne 5. října 1919.

³⁹⁸ VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1 - korespondence, O stavu a zvláštních případech v částích, hlášení 2. jízdnímu pluku z nemocnice v Krasnojarsku. Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL:

<http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL:

<http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

³⁹⁹ Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL:

<http://www.pamatnik.valka.cz/>

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL:

<http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>

⁴⁰⁰ Rozkaz číslo 81 z 1. července 1920 uvádí datum úmrtí 5. října 1919. VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 81 z 1. července 1920, § 5.

Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL:

<http://www.pamatnik.valka.cz/>

15.2 Jmenný seznam zemřelých 71. mechanizovaného praporu „Sibiřského“

WERNER Adrian, poručík in memoriam 71. mechanizovaného praporu. Narodil se v roce 1979 v Albrechticích. Do Armády České republiky vstoupil 1. května 2004 jako kulometčík 71. mechanizovaného praporu „Sibiřského“ a postoupil až na zástupce velitele 2. palebné čety, minometné baterie. Zemřel 9. října 2011 na následky zranění, které utrpěl 6. července 2011 při obraně předsunuté základny COP SALAR v provincii Wardak v Afghánistánu jako instruktor 5. výcvikového týmu 2. jednotky OMLT – ISAF. Pochovaný je na hřbitově v Albrechticích.⁴⁰¹

16 ZÁVĚR

Vzniklá diplomová práce si kladla za cíl sepsat historii 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“ a tím vyplnit mezeru v historiografii pluků Československých legií v Rusku.

V létě 1918 vznikla potřeba rychlých, mobilních a lehkých útvarů, které by bylo možné operativně použít k okamžitému nasazení na stěžejních místech fronty a k pronásledování nepřítele. Kromě 1. československého jízdního pluku „Jana Jiskry z Brandýsa“ to byly malé útvary vznikající pod různými skupinami československého sboru. Ty pak vedly ke zformování 2. československého jízdního pluku. Tyto malé útvary mají vlivem okolností, či nedochováním dokumentů v archivech velmi malou pramennou základnu. Výjimku tvoří jen 1. československý jízdní division východní vladivostocké skupiny, kterému se dochovaly denní rozkazy, a bylo možné jeho historii sledovat. Naproti tomu naprostý nedostatek pramenů má Čeljabinská záložní eskadrona, o které z pramenů víme pouze to, že existovala a společně s dvěma jízdními divisiony utvořila v říjnu 1918 2. československý jízdní pluk. Nezbývá tedy než doufat, že se dané archiválie k objasnění historie těles v archivech objeví.

Samotnou historii 2. československého jízdního pluku se podařilo napsat díky denním rozkazům, které se uchovaly ve Vojenském ústředním archivu – Vojenském historickém archivu v Praze. Tyto primární prameny však reflektují pouze omezený výsek života u pluku. Velmi dobře bylo možné zpracovat bojovou cestu pluku od formování pluku a jeho výcviku v Tjumeni až po jeho život na magistrále v Manské oblasti. Poté co v lednu pluk započal evakuaci na východ, tak se jeho denní rozkazy objevují jen velice sporadicky a tím i historie pluku v tomto období šla jen málo probádat. Pravidelné rozkazy se začaly znovu

objevovat až v Gornostaji ve Vladivostoku, když se pluk připravoval k odjezdu do Vlasti. Po odražení od břehu Ruska, však zase rozkazů ubylo a život na lodi, je z historického hlediska neprozkoumaný. Stěžejní částí historie každé bojové jednotky je její bojová činnost. Ta byla psaná pomocí svodek, ty se však dochovaly jen v rámci působení v Manské oblasti a u potlačování vzpoury v Tjumeni. Zbytek bojové činnosti pluku bylo proto nutné čerpat ze sekundárních pramenů, zejména z kroniky Za svobodu a z publikovaných historií jiných pluků, které se na bojových operacích podílely společně s 2. jízdním plukem. V bojové oblasti se tento nedostatek nejvíce projevuje na začátku roku 1920, kdy pluk kryl evakuaci československých vojsk do Vladivostoku. V této úloze je pluk do dnešních dob velmi nedocenený.

Rozdíl oproti historiím napsaným v době první československé republiky a předloženou diplomovou prací je v nedostatku výpovědí příslušníků pluku, které by dokreslily podobu událostí z jiných než oficiálních sdělení a hlavně by odpověděly na otázku každodennosti kavaleristů v době osobního volna. I když je dochováno mnoho deníků československých legionářů z Ruska, výpověď příslušníka 2. jízdního pluku stále chybí.

Málo informací pro zpracování historie pluku máme u jeho tradic. Je to dáno tím, že Armáda České republiky nedisponuje žádným předpisem příkazujícím psaní kroniky útvarů. 71. mechanizovaný prapor „Sibiřský“ tak disponuje jen krátkým popisem historie praporu na svých internetových stránkách. Tyto podklady jen málo reflektují tradici v 2. jízdním pluku a z tohoto pohledu je i kapitola tradic u 71. praporu těžko popsitelná.

V práci se podařilo nashromáždit velké množství dobových fotografií 2. jízdního pluku. Bohužel je to většina fotografií pluku,

které se dochovaly a tak jich je v porovnání s jinými pluky jen velmi málo. Taktéž sbírky Vojenského historického ústavu Praha jsou v porovnání s jinými pluky velmi slabé.

I přes mnohé komplikace, které téma obnáší, však byla na základě archiválií sepsána úplná historie 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“ a nedostatky v podobě dochování pramenné základny se odrazily pouze v méně podstatných aspektech historie pluku.

17 POUŽITÉ ZDROJE

17.1 Prameny

- Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fond 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“.
- Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fond Kleg. Jaroslav Červinka.
- Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fond Kleg. Václav Kondelík.
- Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fond Kleg, Jan Karas.
- Vojenský ústřední archiv - Vojenský historický archiv, fotoarchiv, fond Ruských legií.
- Vojenský historický ústav - Vojenská historická knihovna, Rozkazy Čs. armádního sboru.
- Vojenský historický ústav, fond VIII - stejnokroje a výstroj.
- Vojenský historický ústav, fond XIV - vexilologie.
- J. CHARFREITAG, osobní sbírka.
- D. WACLAWEK, telefonní interview, 30. května 2013.

17.2 Periodika

- Československý legionář, 10. 1. 1930, XII/2.
- Československý legionář, 17. 1. 1930, XII/3.
- Československý legionář, 31. 1. 1930, XII/5.
- Československý voják, 25. 9. 1918, II/2.

17.3 Literatura

- E. BENEŠ, Světová válka a naše revoluce. 1. a 2. díl. Orbis, Praha 1927.
- BOHÁČOVÁ, E. – KRÁLOVÁ, B. – SLUKA, V.: Průvodce po fondech Vojenského historického archivu (18. století – 1939). 2. díl. Vojenský historický ústav – Praha, Vojenský historický archiv. Praha 1985.
- J. ČERVINKA, Trp, kozáče budeš atamanem. Orbis. Praha 1929.
- V. M. FIC, Čs. legie v Rusku a boj za vznik Československa 194-1918, III. díl, Selhání americké politiky v Rusku a na Sibiři, Wilsonovo rozhodnutí neinterventovat, 3-10.1918. Stilus Press, Brno 2008.
- J. FIDLER, Generálové legionáři, Jota military, Brno 1999.
- F. HERODEK, Tjumeň, Cestami odboje. díl 2. Pokrok. Praha 1927.

- N. A. CHODOROVÍČ, Odbojové hnutí a československé vojsko v Rusku (1914-1917). Garmond, Praha 1928.
- JAKL, T. - FILÍPEK, P. - PANUŠ, B.: Československé legie v Rusku 1914 – 1920 a Československá obec legionářská. Československá obec legionářská, Praha 2011.
- JAKL, T. - POLČÁK, Z. - HEJL, A. - ORIÁN, E.: Zborov 1917-2007. Praha, MO ČR - AVIS 2008.
- Kronika 2. čs. pěšího pluku Jiřího z Poděbrad 1916-1920. Památník odboje, Praha 1926
- A. KUBÍČEK, Hanáci v revoluci, Kronika 6. čsl. střeleckého pluku Hanáckého. Metoděj Lužný, Olomouc 1928.
- F. LANGER, Pamětní kniha 1. střeleckého pluku Jana Husi. Památník odboje, Praha 1920.
- T. G. MASARYK, Světová revoluce, za války a ve válce 1914-1918/ vzpomíná a uvažuje T. G. Masaryk. Orbis a Čin, Praha 1925.
- V. MĚŘIČKA, Československá vyznamenání V. část 1914 – 1918. Česká numismatická společnost – pobočka Hradec Králové. Hradec Králové 1979.
- M. MORAVCOVÁ, Národní oděv roku 1848, Ke vzniku národně politického symbolu. Academia, Praha 1986.
- I. NĚMEC, Jazyk československých legií v Rusku. In: Historie a vojenství 40, Praha 1991, 2.

- PANUŠ, B. – TATAROV, B.: Stejnokroje 1. a 2. pluku čs. legií v Rusku v letech 1918-20 v pramenech normativní povahy. Nepublikovaný text. Praha 2013.
- V. PRÁŠEK, 1. Jízdní Pluk "Jana Jiskry Z Brandýsa". Vojenské zátiší dragounského pluku 1. Jana Jiskry z Brandýsa, Praha 1938.
- V. PRÁŠEK, Česká Družina. Čs. legionář, Praha 1934.
- V. PRÁŠEK, Historie 12. čs. střel. pluku „M. R. Štefánika“. Čs. legionář, Praha 1938.
- Fr. VI. ŠTEIDLER, Československé hnutí na Rusi. Památník odboje. Praha 1922.
- R. SAK, Anabáze. Drama československých legionářů v Rusku (1914-1920). H&H, Jinočany 1996.
- B. TATAROV, Novodobí husité, Československé vojenské jednotky v Rusku (srpen 1914 – duben 1918). Naše vojsko. Havlíčkův Brod 2010. ISBN 978-80-206-1159-8.
- J. TOMEŠ a kol., Český biografický slovník, Díl 1. A – J. Paseka. Praha 1999.
- Za svobodu, Obrázková kronika československého revolučního hnutí na Rusi 1914-1920. Kniha 1-4. Památník odboje, Praha 1925-1929.
- Z. ZEMAN, Parvus Helphand - Muž, který financoval Lenina. Paseka. Praha – Litomyšl 1999. ISBN: 80-7185-220-1.

17.4 Elektronické zdroje

- Dokument VHÚ Čj. 1519-88/2007/TP-1241 z 2. února 2007, věc: Udělení tradic 71. mechanizovanému praporu, staženo do archivu autora 12. dubna 2012. URL: <http://www.71mpr.army.cz/>
- Dokument VHÚ Čj. 1519-90/2007/TP-1241 z 2. února 2007, věc: Stanovisko ke znaku praporu, staženo do archivu autora 12. dubna 2012. URL: <http://www.71mpr.army.cz/>
- Dokument VHÚ, Definice barev znaku praporu, staženo do archivu autora 12. dubna 2012. URL: <http://www.71mpr.army.cz/>
- J. FIDLER, Dragounský pluk 2, datum citace 16. 6. 2013, URL: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/43353/title/Dragounsky-pluk-2-1936-1938>
- J. FIDLER, Jezdecký pluk 2, datum citace 16. 6. 2013, URL: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/85605/title/Jezdecky-pluk-2-1920-1933>
- J. FIDLER, Mobilisační těleso 302, datum citace 16. 6. 2013, URL: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/142495/title/Mobilisacni-teleso-302-1938>
- Historie praporu, datum citace 16. 6. 2013, URL: <http://www.71mpr.army.cz/historie/historie.html>
- T. JAKL, Československé broněviky na Rusi, Obrněné automobily československých legií v Rusku 1918 – 1920. datum citace 18. 6. 2013. URL: <http://tanks.webz.cz/Broneviky.htm>

- J. KARAS, Československé legie v Itálii, datum citace 11. 8. 2012., URL: <http://www.33pluk.cz/?p=796>
- J. KARAS, Těžké začátky čs. zahraničního odboje v Itálii, datum citace 11. 8. 2012., URL: <http://www.kareivasatko.cz/historie-ceskoslovenskych-legii/odborne-clanky/italske-legie/tezke-zacatky-cs-zahranicniho-odboje-v-italii->
- P. KUTHAN, Čeští dobrovolníci v srbské armádě v bojích I. světové války, datum citace 11. 8. 2012., URL: <http://www.kareivasatko.cz/historie-ceskoslovenskych-legii/odborne-clanky/srbske-legie/cesti-dobrovolnici-v-srbske-armade-v-bojich-i-svetove-valky>
- J. MATĚJKA, Kde jsou náměstí plná lidí a tisíců svíček. datum citace 24. 6. 2013. URL: http://neviditelnypes.lidovky.cz/spolecnost-zemrel-cesky-vojak-de7-/p_spolecnost.asp?c=A111015_203101_p_spolecnost_wag
- Nejvýznamnější úkoly plněné příslušníky praporu, datum citace 16. 6. 2013. URL: http://www.71mpr.army.cz/historie/vyz_ukoly.html
- Památník čestná vzpomínka, Databáze padlých a zemřelých, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.pamatnik.valka.cz/>
- B. PANUŠ, Všeobecně k čs. legiím na Rusi, datum citace 11. 8. 2012., URL: <http://www.kareivasatko.cz/historie-ceskoslovenskych-legii/odborne-clanky/ruske-legie/vseobecne-k-cs-legiim-na-rusi>
- B. PANUŠ, Všeobecně o československých legiích ve Francii, datum citace 11. 8. 2012., URL:

<http://www.kareivasatko.cz/historie-ceskoslovenskych-legii/odborne-clanky/francouzske-legie>

- Plukovní medaile – ruské legie. datum citace 21. 6. 2013. URL: <http://kareivasatko.cz/hlavni-stranka/143/plukovni-medaile-ruske-legie>
- S. S. Mobile. datum citace 23. 6. 2013. URL: <http://www.atlantictransportline.us/content/21Mobile.htm>
- Určení 71. mechanizovaného praporu, datum citace 16. 6. 2013. URL: <http://www.71mpr.army.cz/organizace/urceni.html>
- Vojenský ústřední archiv, Databáze legionářů a padlých ve 2. světové válce, datum citace 9. 8. 2012, URL: <http://www.vuapraha.cz/Pages/DatabazeVHA/DatabazeLegionaru.aspx>
- Z historie až doposud ve funkci velitele praporu, datum citace 16. 6. 2013. URL: <http://www.71mpr.army.cz/historie/velitele.html>

18 RESUMÉ

In the summer of 1918 Czechoslovak legions in Russia found the need for fast, light and mobile cavalry units, which could then be operatively deployed in crucial sections of the frontline and for the purpose of pursuing enemy formations. As a consequence first cavalry units started to operate as parts of Czechoslovak independent army groups. Eventually two cavalry regiments were established. The first one was the „1. československý jízdní pluk „Jana Jiskry z Brandýsa““ (1st Czechoslovak Cavalry Regiment (of) „Jan Jiskra z Brandýsa“) and the second was the „2. československý jízdní pluk“ (2nd Czechoslovak Cavalry Regiment) which later received the name „Sibiřský“ (Siberian).

2nd Czechoslovak Cavalry Regiment was created in October of 1918 by merging three independent units: „1. československý jízdní division“ (1st Czechoslovak Cavalry Battalion), „1. československý jízdní division východní vladivostocké skupiny“ (1st Czechoslovak Cavalry Battalion of Vladivostok East Army Group) and „Čeljabinská záložní eskadrona“ (Chelyabinsk Reserve Squadron). The town of Tyumen was assigned as the unit's first garrison. The regiment was stationed there until its departure for the frontlines in May 1919. The time spent there was used for intensive training and battle preparation. 1st Squadron saw combat on the Ural Front near Molyobka factory in December 1918. Further engagement occurred in Mansky district, where their missions were securing the region, conducting reconnaissance and „search and destroy“. The Regiment was deployed in Mansky district from June 1919 till the beginning of January 1920, by then the evacuation east to Vladivostok had begun. However this did not stand for a safe return from heavy fighting, because the Regiment was assigned as a rearguard for

the whole evacuation. Cavalrymen of the 2nd Cavalry Regiment were exposed to continuous attacks by the Red Army and Bolshevik irregulars, as well as to severe weather conditions. During these evacuation clashes they rode on horseback over 1000 km from Klyukyevanna to Irkutsk. Eventhough they accomplished their mission successfully and the rear ward reached safety. If they would have failed it would certainly have meant a fatal catastrophe for the whole rear of the retreating Czechoslovak forces. After they reached Vladivostok a ceremony was held and the Regiment recieved the name „Sibiřský“ (Siberian) in honour of the tough battles of Czechoslovak cavalrymen in Siberia. After a short stay in Gornostay near Vladivostok the Regiment boardet the USAT Shermen and left for home in May 1920 as a 27th transport shipment.

After arrival in Czechoslovakia, the Regiment was based in Olomouc and in order with the unification of Czechoslovak Armed Forces it was merged with the 12th Dragoon Regiment of the Home Army. Thus „Jezdecký pluk 2 „Sibiřský““ (Cavalry Regiment 2 „Siberian“) was created. Nowadays the traditions of the 2nd Cavalry Regiment are carried by the „71. mechanizovaný prapor „Sibiřský““ (71. mechanized regiment „Siberian“) stationed in Hranice.

19 PŘÍLOHY

19.1 Fotografie

402

403

⁴⁰² plk. Jaroslav ČERVINKA jako velitel 2. jízdního pluku. (VÚA - VHA, fotoarchiv, fond Ruských legií.)

⁴⁰³ Ženíjní oddíl 2. jízdního pluku 1920. (J. CHARFREITAG, osobní sbírka.)

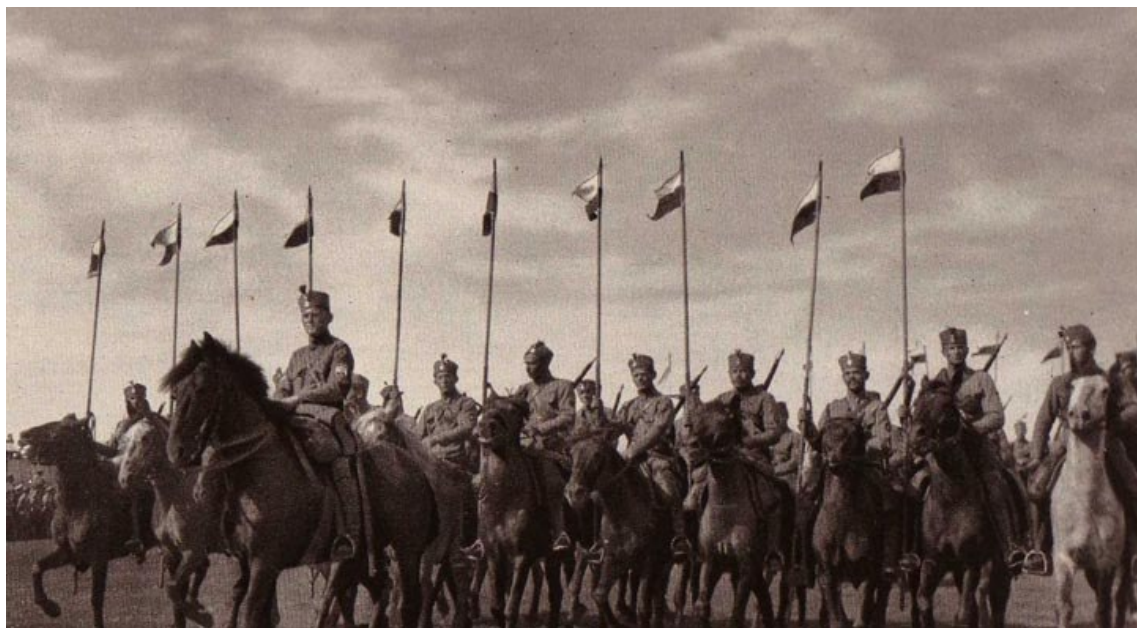
404

405

⁴⁰⁴Telefonní oddíl 2. jízdního pluku zima 1919 (VÚA - VHA, fotoarchiv, fond ruských legií)

⁴⁰⁵Plukovní hudba 2. jízdního pluku. (Za svobodu, kniha 4. s. 570.)

406

407

⁴⁰⁶ Cvičení s píkami v Kljukvevanně. Jedná se o první typ praporků na píky používaných 2. jízdním plukem. (J. CHARFREITAG, osobní sbírka.)

⁴⁰⁷ Návštěva generála Štefánika v Tjumeni. (Za svobodu, kniha 4. s. 183.)

408

⁴⁰⁸ Lékař pluku MuDr. Karlík. (VÚA - VHA, fotoarchiv, fond ruských legií.)

409

⁴⁰⁹ Pavel Šprinc, bývalý příslušník České Družiny. (J. CHARFREITAG, osobní sbírka.)

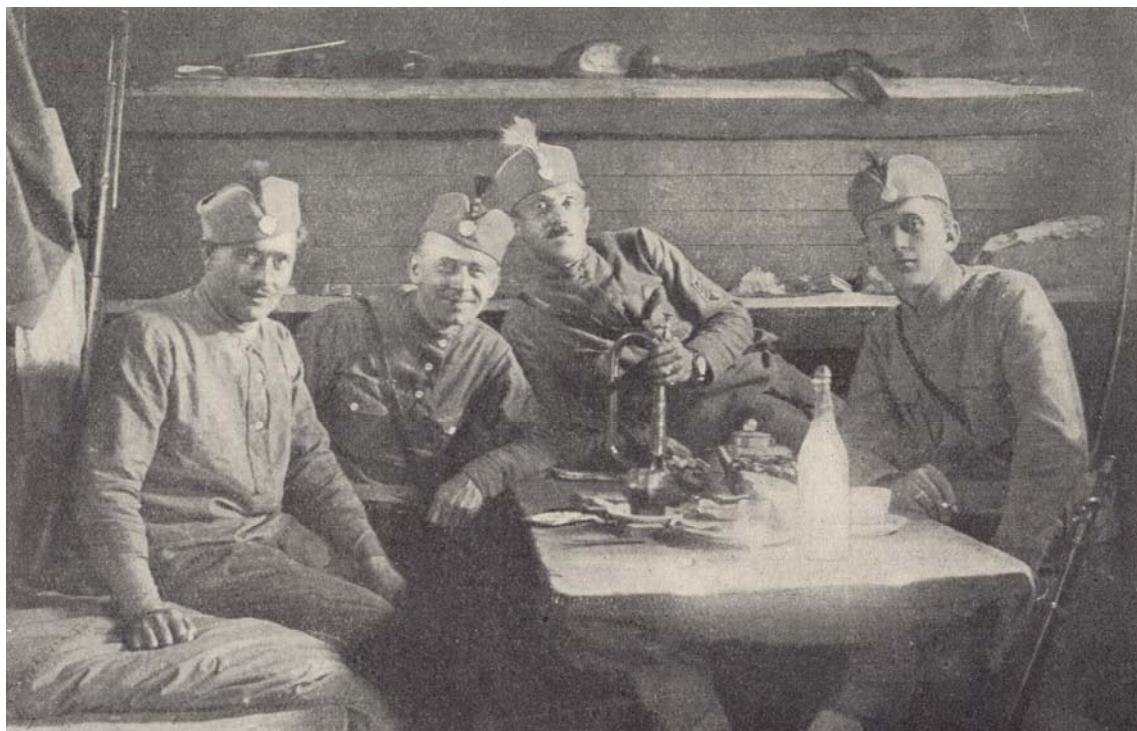
410

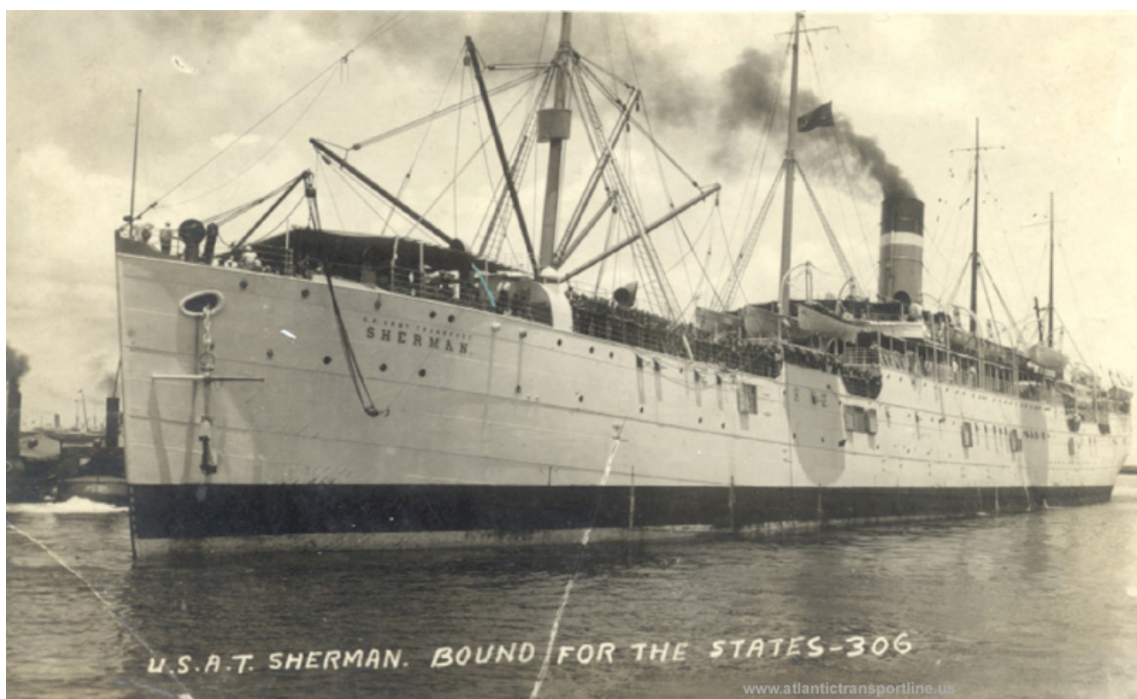
411

⁴¹⁰ Telegrafní oddíl při práci v Kljukvenné. (Za svobodu, kniha 4. s. 115.)

⁴¹¹ 2. jízdní pluk na výletě u Tjumeni - 1919. (VÚA - VHA, fotoarchiv, fond ruských legií.)

412

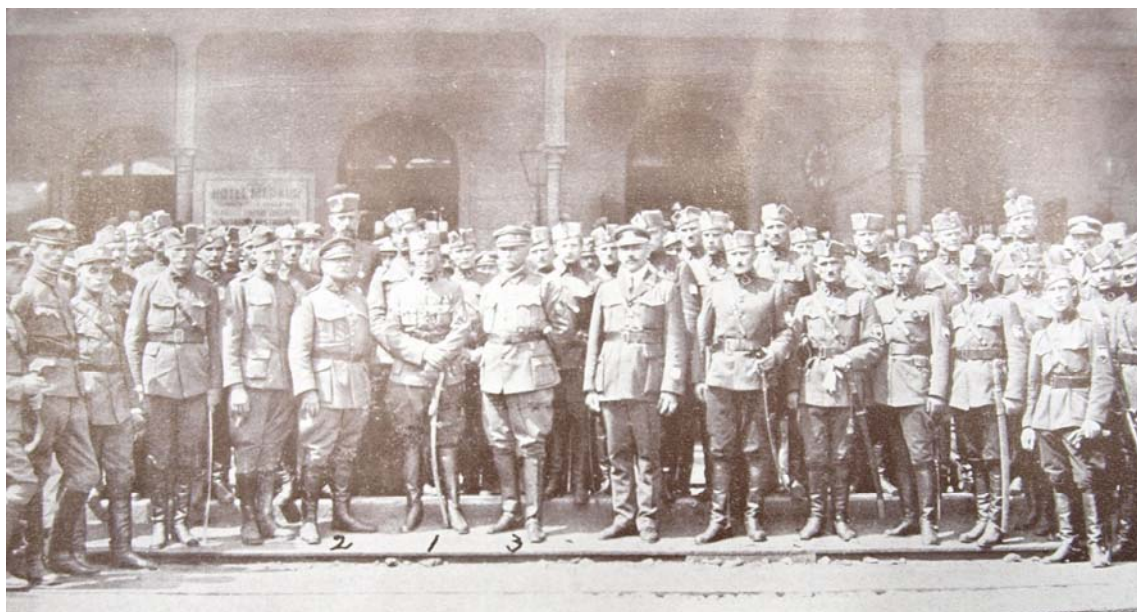
413

⁴¹² Kavaleristé v obytném vlaku tzv. těpluše. (Za svobodu, kniha 4. s. 305.)

⁴¹³ US. Army Transport Sherman. (S. S. Mobile. datum citace 23. 6. 2013. URL: <http://www.atlantictransportline.us/content/21Mobile.htm>)

414

415

⁴¹⁴ Příprava na příjezd do vlasti v Terstu. (Za svobodu, kniha 4. s. 305.)

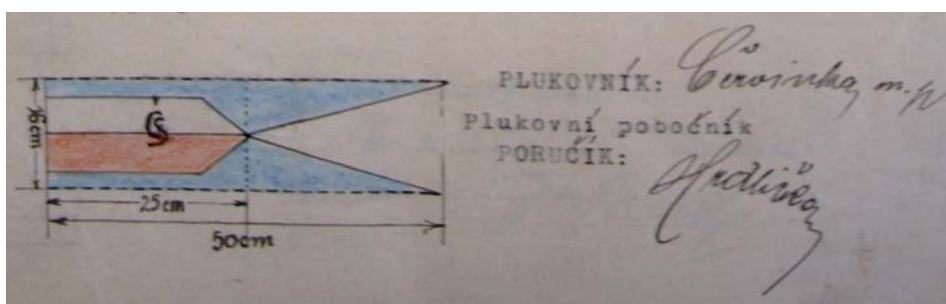
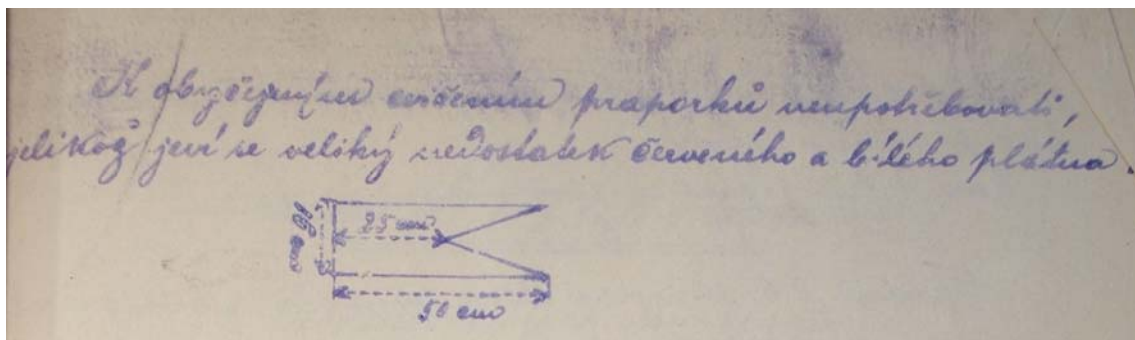
⁴¹⁵ Příjezd do Olomouce 9. července 1920. (J. ČERVINKA, Trp, kozáče budeš atamanem. Orbis. Praha 1929.)

416

⁴¹⁶ poručík in memoriam Adrian Werner. (J. MATĚJKA, Kde jsou náměstí plná lidí a tisíců

19.2 Sbírkové předměty a předpisy praporů

417

418

svíček. datum citace 24. 6. 2013. URL: http://neviditelnypes.lidovky.cz/spolecnost-zemrel-cesky-vojak-de7-/p_spolecnost.asp?c=A111015_203101_p_spolecnost_wag

⁴¹⁷ Podoby praporek na píky. (VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 8, Rozkazy 2. čsl. jízdnímu pluku, r. č. 34 z 9. listopadu 1918, § 8. VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, Hlášení náčelníku štábu Československých vojsk na Rusi ze srpna 1919.)

⁴¹⁸ Stuhu udělené 2. jízdnímu pluku na bojový prapor. (J. CHARFEITAG, osobní sbírka.)

419

⁴¹⁹ Avers (nahore) a revers (dole) bojového praporu 2. jízdního pluku. (VHÚ, fond XIV vexilologie, bojový prapor 2. československého jízdního pluku „Sibiřského“.)

420

421

⁴²⁰ Rukávový štítek majora 2. jízdního pluku. (Vojenský historický ústav, fond VIII - stejnokroje a výstroj.)

⁴²¹ Rukávový znak 71. mechanizovaného praporu „Sibiřského“ vycházející z tradic 2. jízdního pluku. (Dokument VHÚ, Definice barev znaku praporu, staženo do archivu autora 12. dubna 2012. URL: <http://www.71mpr.army.cz/>)

422

⁴²² Zimní poděbradka. (VHÚ, fond VIII - stejnokroje a výstroj.)

423

⁴²³ Letní poděbradka. (VHÚ, fond VIII - stejnokroje a výstroj.)

424

425

⁴²⁴ Frenč. (J. CHARFREITAG, Osobní sbírka.)

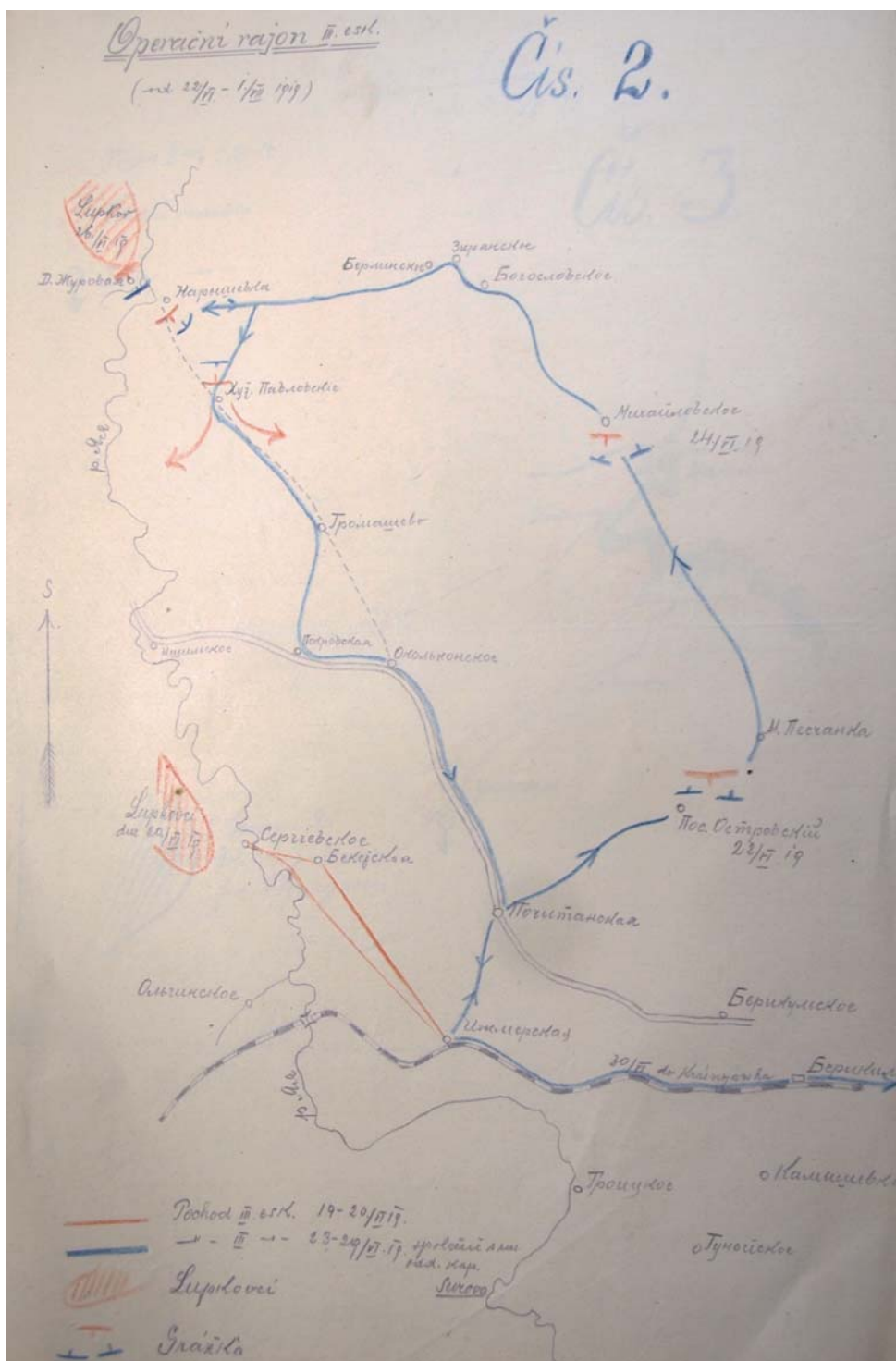
⁴²⁵ Vladivostocká uniforma vz. 1919 příslušníka 2. jízdního pluku. (VHÚ, fond VIII - stejnokroje a výstroj.)

426

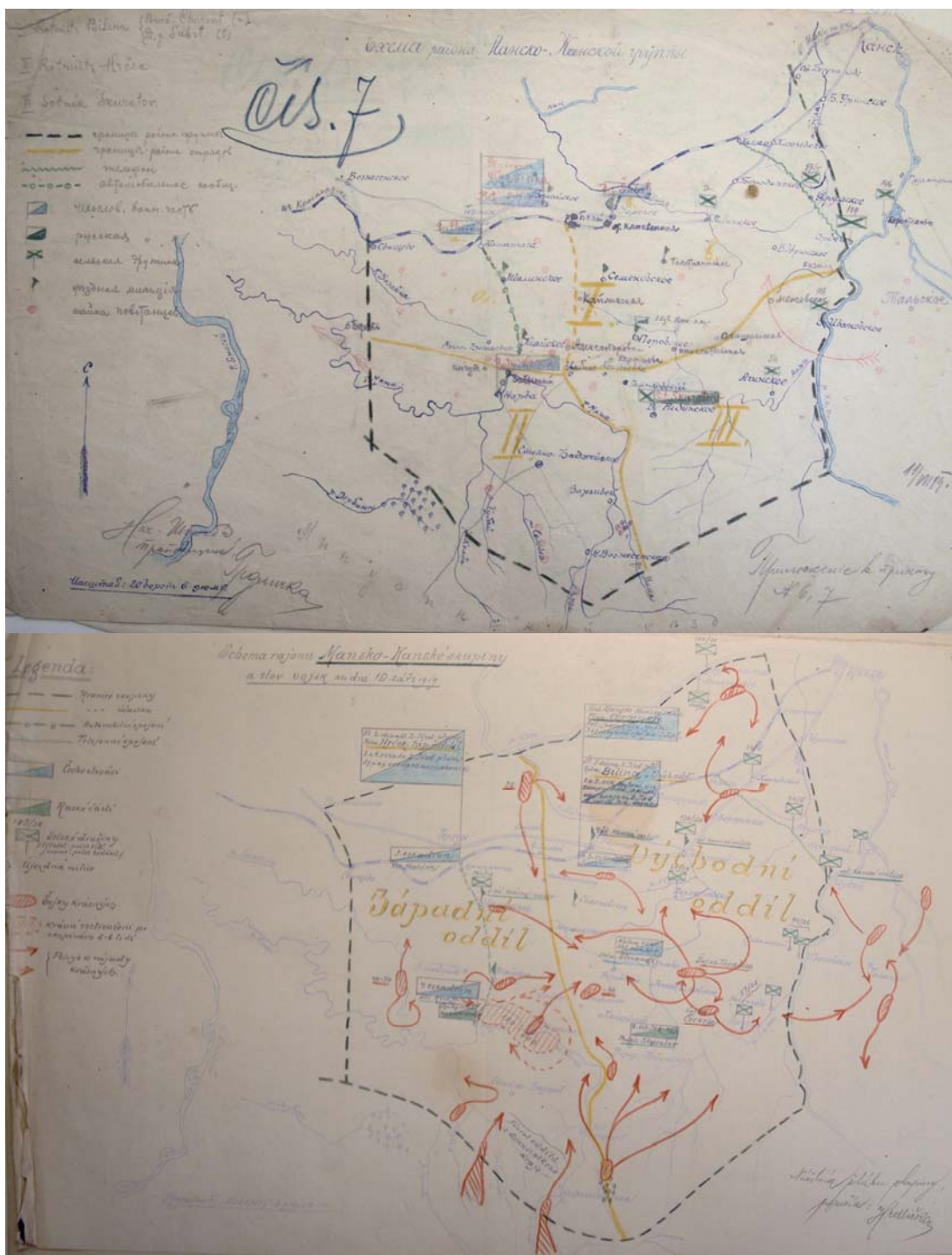
⁴²⁶ Pamětní kříž 2. jízdního pluku – ruských legií. (Plukovní medaile – ruské legie. datum citace 21. 6. 2013. URL: <http://karelvasatko.cz/hlavni-stranka/143/plukovni-medaile-ruske-legie>)

19.3 Schémata a situační mapy

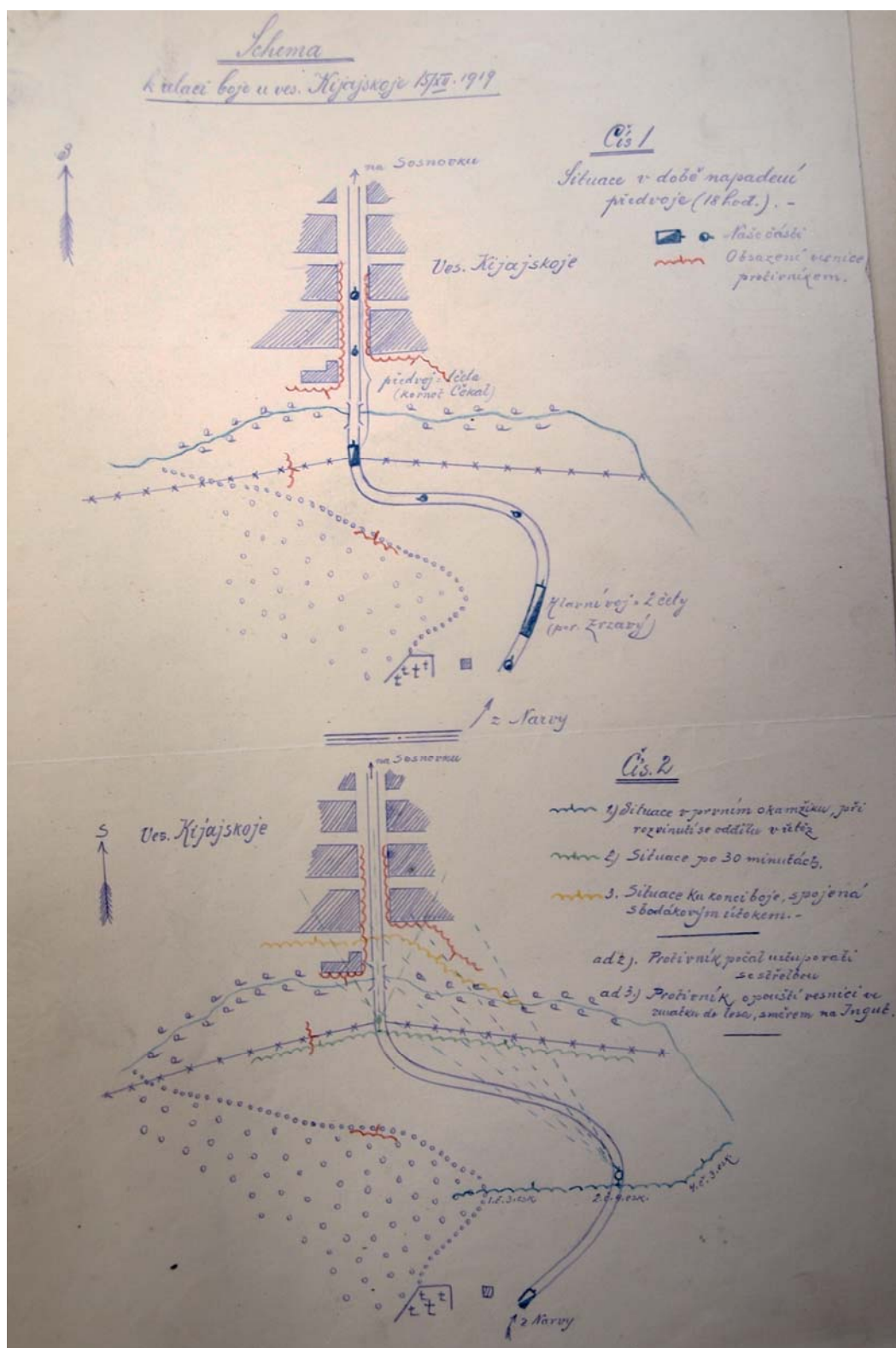
427

⁴²⁷ Střhání oddílu Lubkova. (VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919.)

428

428 Rozdělení Manské oblasti. Nahoře do července 1919. Dole od července do ledna 1920. Stíhání oddílu Lubkova. (VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, hlášení bojové činnosti 15. června – 20. srpna 1919. Příloha číslo 7. Všeobecná svodka zpráv za dobu od 10. do 19. září a seskupení vojsk ku dni 19. září 1919. Příloha.)

429

⁴²⁹ Boje u vesnice Kijaskoje. (VÚA – VHA, fond - 2. československý jízdní pluk „Sibiřský“. karton 1, korespondence, historické poznámky, Všeobecná svodka zpráv za dobu od 10. do 19. prosince a seskupení vojsk ku dni 9. prosince 1919. Příloha.)